

Plean um Thús Áite do Lár Bhaile

Ghort Inse Guaire

Meán Fómhair 2023

An Roinn Forbartha
Tuaithe agus Pobail
Department of Rural and
Community Development

Comhairle Chontae na Gaillimhe
Galway County Council

Lár Bailte ar dTús
Town Centre First

momentum
transport consultancy

Venture*i*

BDP.

Réamhrá Foireann an Bhaile

Tá áthas ar Fhoireann Bhaile an Ghoirt an Plean Píolótach um Thús Áite do Lár Bhaile an Ghoirt a chur i láthair. Forbraíodh an Plean seo trí raon rannpháirtíochtaí poiblí a léiríonn uaimhianta ár bpobal áitiúil, ár ngnólachtaí agus ár ngeallsealbhóirí. Is é an tsócmhainn is mó atá againn ná ár bpobal áitiúil agus trí oibriú le gach duine chun an plean seo a sheachadadh, bainfidimid amach na cuspóirí sin atá aitheanta ag muintir an Ghoirt.

Aithníonn an Plean um Thús Áite do Lár an Bhaile príomh-mholtaí d'fhás inbhuanaithe amach anseo trínár láidreachtaí agus deiseanna a aithint. Sainmhíníonn sé fíorfhéidearthachtaí dár mbaile chun maoiniú a fháil bunaithe ar na moltaí seo agus is céad chéim shuntasach é i bhforbairt fhadtéarmach an Ghoirt.

Baineann an Plean seo leas as acmhainneacht mhór ár mbaile agus seachadann sé straitéis shoiléir a thugann an croí ar ais go lár ár mbaile, rud a fhágann gur áit níos fearr fós le maireachtáil, le hoibriú, le staidéar agus le cuairt a thabhairt air, anois agus do na glúine atá le teacht.

Táimid, Foireann an Bhaile, ag tnúth le bheith ag obair i gcomhpháirtíocht lenár bpobal, le Comhairle Chontae na Gaillimhe, agus le páirtithe leasmhara eile chun cabhrú le seachadadh na moltaí atá leagtha amach sa Phean seo.

Foireann Bhaile an Ghoirt | Foins: Foireann Bhaile an Ghoirt

Clár na nÁbhar

01. Réamhrá	07
1.1 An Cúlra	
1.2 An Próiseas	
1.3 Forbairt an Phlean	
1.4 Comhlíonadh le polasaí	
02. Maidir le Gort	15
2.1 Comhthéacs	
2.2 Áiseanna agus taitneamhachtaí	
2.3 Folúntas agus dearóiliú	
2.4 Stair agus oidhreacht chultúrtha	
2.5 Iompar agus nascacht	
2.6 Socheacnamaíocht, déimeagrafaic agus tithíocht	
2.7 Anailís SCOT	
03. Comhoibriú agus Cumarsáid	31
3.1 Foireann an Bhaile	
3.2 Próiseas rannpháirtíochta	
3.3 Príomhtheachtaireachtaí	
04. Ag sainmhíniú na háite	39
4.1 Fís agus príomhthéamaí	
4.2 Tograí	
05. Cumasú na háite	61
5.1 Próiseas	
5.2 Seachadadh	
5.3 Foinsí maoinithe	
5.4 Na chéad chéimeanna eile	

01

Réamhrá

Tugann an chuid seo réamhrá ar Ghort Inse Guaire, an polasaí atá i dTús Áite do Lár an Bhaile lena n-áirítear próiseas forbartha an phlean, amlíne imeachtaí chomh maith le comhthéacs an bheartais náisiúnta agus áitiúil.

- 1.1 | An cúlra
- 1.2 | An próiseas
- 1.3 | An plan a fhorbairt
- 1.4 | Comhlíonadh le polasaí

1.1 An cúlra

Leagann an Plean um Thús Áite Lár Baile Ghort Inse Guaire amach straitéis shoiléir d'fhorbairt agus d'athbheochan Lár Baile Ghort Inse Guaire sa todhchaí. Cabhróidh na moltaí atá sonraithe sa Phlean le hathnuachan lár an bhaile, rud a fhágann gur áit tharraingteach é le cónaí ann, le hoibriú ann agus le cuairt a thabhairt air.

Tá fócas lárnach ag an bPlean ar tharraingteacht an bhaile a fheabhsú, dul i ngleic le folúntais agus tréigthe, ag glacadh leis na healaíona agus cultúr, agus ag soláthar níos mó deiseanna chun taitneamh a bhaint as lár an bhaile agus an tírdhreach mórthimpeall do chónaitheoirí agus do chuairoteoirí araon. Tá sé mar aidhm ag an bplean creat straitéiseach a sholáthar chun tacú leis an bpobal agus iad ag iarraidh an Gort a athbheochan. I ndeireadh na dála, ba chóir go gcuirfeadh an plean ar chumas Fhoireann an Bhaile, i gcomhar le Comhairle Chontae na Gaillimhe, maoiniú a ghíaráil chun na moltaí aitheanta a chur i bhfeidhm.

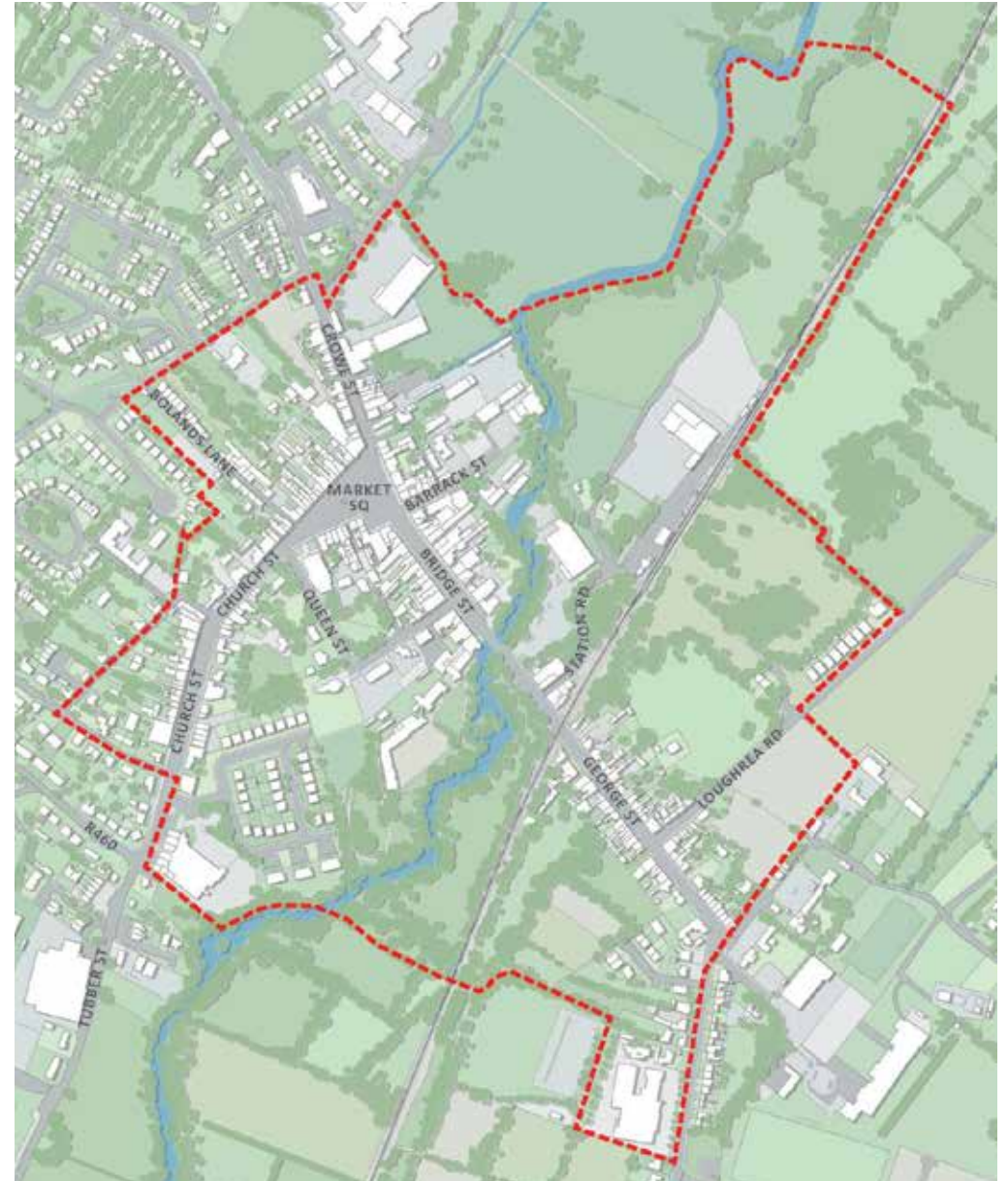
Ullmhaíodh an Plean i gcomhar le Comhairle Chontae na Gaillimhe, Foireann an Bhaile agus an fhoireann pleanála, dearaidh, taighde agus rannpháirtíochta faoi stiúir BDP, le tacaíocht ó Venture International Limited.

Forbraíodh ábhar an Phlean, go háirithe na téamaí agus na moltaí aitheanta, tar éis taighde fairsing, anailíse, agus rannpháirtíocht pobail agus geallsealbhóirí sa Ghort. Tá athbhreithniú iomlán ar seo le fáil sa Tuarascáil Beartais, Próifíl agus Tosaíochtaí (atá in Aguisín A).

Bhunaigh an tuarascáil um Riachtanas agus Aithint Tionscadail agus Fírinniú an fírinniú agus an réasúnaíocht le haghaidh na dtéamaí agus na moltaí aitheanta laistigh den Phlean, ag tarraingt ar anailís ar na sonraí atá ar fáil, foinsí polasaí agus trí chineálacha éagsúla teagmhála leis an bpobal agus le príomhpháirtithe leasmhara.

Tá an limistéar staidéir atá clúdaithe ag an bplean aibhsithe i bhFigiúr 1. Cuimsíonn sé lár an bhaile sainithe, ceantair pobail agus taitneamhachta agus príomhbhealaí artaireacha isteach sa bhaile.

Figiúr 1 | Teorainn Thús Áite do Lár an Bhaile | Foinse: BDP

1.2 An próiseas

Cur chuige nua ón Rialtas i dtreo athnuachan lár an bhaile is ea Beartas um Thús Áite do Lár an Bhaile. Cuireann sé an pobal agus úinéirí gnó áitiúla i gcoirlár a gcuid tosaíochtaí forbartha amach anseo do na bailte baile a athshamlú agus a phleanáil agus a dtodhchaí a phleanáil.

Tá sé mar aidhm ag an mbeartas saol nua a thabhairt isteach i lár na mbailte trí oiriúnú don domhan atá ag athrú agus trí thapú a dhéanamh ar na deiseanna a thagann le hathrú teicneolaíochta, aeráide agus déimeagrafach. Leagann an polasaí béim ar a thábhachtaí atá sé plean a shaincheapadh thart ar thréithe agus cáilíochtaí uathúla an bhaile.

Tá sé tábhachtach go léiríonn an Plean seo agus go bhfreagraíonn sé don fhís mar atá leagtha amach i bPolasaí Lár an Bhaile chun Tosaigh (féach Figiúr 2).

Bhí an Gort ar cheann de na chéad cheann de 26 baile píolótach a fuair maoiniú do Phlean um Thús Áite do Lár an Bhaile. Cheap Comhairle Chontae na Gaillimhe Oifigeach Athbheochana an Bhaile chun tacú le Foireann an Bhaile agus é a chumasú chomh maith le seachadadh an Phlean.

Thug bunú Fhoireann an Bhaile úinéirí gnó áitiúla, ionadaithe pobail agus páirtithe leasmhara a chuidigh le seachadadh an Phlean um Thús Áite do Lár an Bhaile le chéile.

Figiúr 2 | Fís | Foinse: Tús Áite do Lár an Bhaile

Is é ár bhFís um Thús Áite do Lár an Bhaile ná:
<ul style="list-style-type: none"> Áiteanna atá múnlaith ag na pobail a chónaíonn iontu, ina gcuirtear ar chumas cónaitheoirí áitiúla agus an pobal gnó an todhchaí a bheartú dá mbailte agus dá sráidbhailte féin;
<ul style="list-style-type: none"> Bailte a ghlacann leis na deiseanna a chuireann teicneolaíocht, gníomh aeráide agus athrú déimeagrafach ar fáil;
<ul style="list-style-type: none"> Áiteanna atá mar bhunchloch de ghníomhaíocht eacnamaíoch, shóisialta, chultúrtha agus áineasa, le meascán inbhuanaithe de thairiscintí tráchtála, miondíola, seirbhíse agus fáilteachais;
<ul style="list-style-type: none"> Lár na mbailte a léiríonn riachtanais reatha agus todhchaí an phobail áitiúil, le fearann poiblí ardchaighdeáin, bonneagar soghluaisteachta inbhuanaithe agus spásanna glasa a éascaíonn pobail agus geilleagair áitiúla atá bríomhar, nasctha;
<ul style="list-style-type: none"> Lár bailte bríomhar, inrochtana agus le daoine ina gcónaí iontu ina bhfuil idir óg agus aosta, nach mbreathnaítear orthu mar an dara rogha is fearr in áiteanna níos imeallaí.

Figiúr 3 | Áiteanna Rathúla | Foinse: Tús Áite do Lár an Bhaile

Aithnítear i mBeartas um Thús Áite do Lár an Bhaile gurb iad na háiteanna rathúla a n-éiríonn leo:
<ul style="list-style-type: none"> Fearann poiblí tarraingteach a bheith acu (sráideanna, spásanna agus páirceanna) atá deartha chun cuireadh a thabhairt do dhaoine bualadh le chéile, meascadh agus cónaí;
<ul style="list-style-type: none"> Éagsúlacht seirbhísí/siopaí a bheith acu a sholáthraíonn deiseanna fostaíochta, a chuireann ar chumas daoine siopadóireacht a dhéanamh go háitiúil agus a fhreastalaíonn ar riachtanais an phobail áitiúil;
<ul style="list-style-type: none"> Réimse spásanna cultúrtha, áineasa agus pobail a sholáthar (lena n-áirítear scóip d'imeachtaí agus d'fhéilte tréimhsíúla) a thugann baill pobail le chéile agus a mheallann cuairteoirí/turasóirí;
<ul style="list-style-type: none"> Stoc foirgneamh dea-choimeáda a bheith iontu a chruthaíonn spéis ó thaobh amhairc de agus a chuireann beocht i sráideanna agus spásanna;
<ul style="list-style-type: none"> Foirgnimh stairiúla agus sráid-dreacha a bheith iontu a thugann féiniúlacht uathúil don bhaile a chaomhnú, a oiriúnú agus a aibhsíú;
<ul style="list-style-type: none"> A bheith mar áiteanna tarraingteacha bríomhara inar féidir le frontair fás agus forbairt;
<ul style="list-style-type: none"> A bheith nasctha go maith agus inrochtana do mhodhanna iompair inbhuanaithe, rud a fhágann gur féidir cuid mhór de thurais a dhéanamh ar shiúl na gcos agus/nó ar rothar ón gceantar máguaird (m.sh. an coincheap 'baile 10 nóiméad');
<ul style="list-style-type: none"> An trácht a bhainistiú laistigh de limistéir lárnaigh ionas go dtabharfar tosaíocht do na sráideanna d'úsáideoirí leochaileacha (coisithe agus rothaithe), a chuireann ar a gcumas bogadh thart go sábháilte agus go compordach;
<ul style="list-style-type: none"> Meascán de thíopeolaíochtaí tithíochta agus de thionachtaí a chur ar fáil chun freastal ar phobail éagsúla ó thaobh aoise, ioncaim agus soghluaisteachta de;
<ul style="list-style-type: none"> Teicneolaíocht dhigiteach a úsáid chun an taithí a bhaineann le cónaí agus oibriú i mbailte a fheabhsú, ag éascú roghanna níos fearr ó thaobh súimh agus stíl mhaireachtála;
<ul style="list-style-type: none"> Deiseanna a chur ar fáil do thaitneamhacht, sláinte agus leas na gcónaitheoirí, na n-oibrithe agus na gcuairteoirí.

1.3 Forbairt an Phlean

1.4 Comhlíonadh le polasaí

Soláthraíonn an méid seo a leanas athbhreithniú ardleibhéil ar an gcomhthéacs beartais náisiúnta, réigiúnach agus áitiúil a bhí mar bhonn le forbairt an Phlean seo. Tá forbreathnú iomlán ar an gcomhthéacs beartais atá mar bhonn agus mar thaca ag an bPlean seo sa Tuarascáil um Riachtanas agus Aitheantais agus Firinniú Tionscadail (Aguisín A).

Comhthéacs Beartais Náisiúnta

Tús Áite do Lár an Bhaile | Tá cur i bhfeidhm cur chuige straitéiseach maidir le hathghiniúint lár an bhaile trí úsáid a bhaint as foirgnimh atá ann cheana féin agus tailte nár úsáideadh le haghaidh forbairt nua, ina dtugtar aghaidh ar bheocht agus feidhm sa todhchaí agus áitíocht chónaithe a chur chun cinn; ar fad ina ngnéithe lárnaí chun todhchaí inbhuanaithe a chinntiú do bhailte agus sráidbhailte tuaithe.

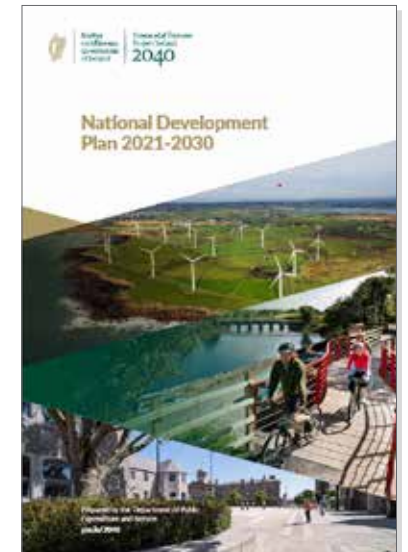
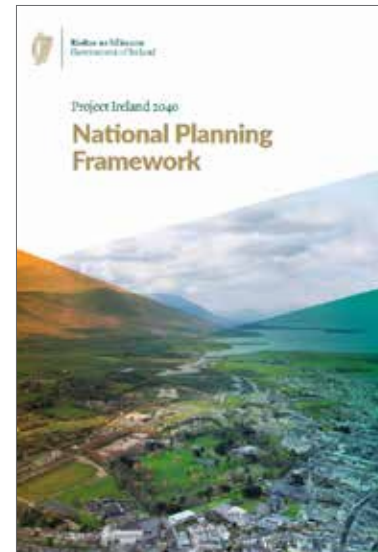
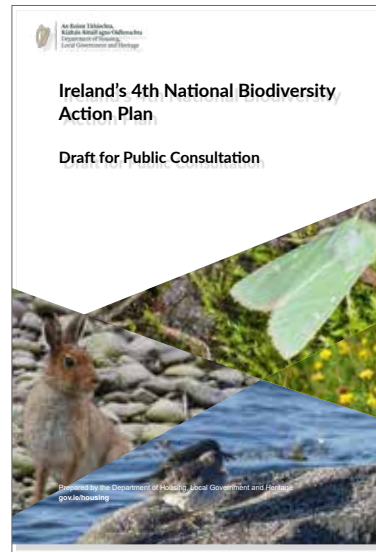
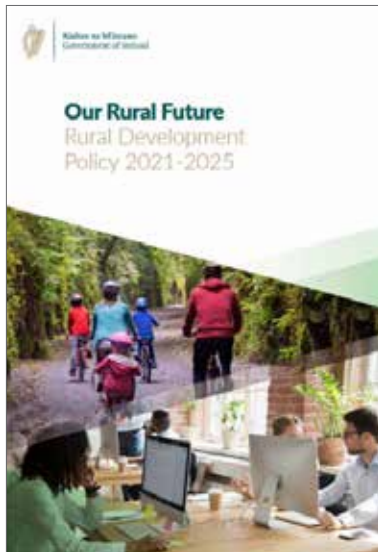
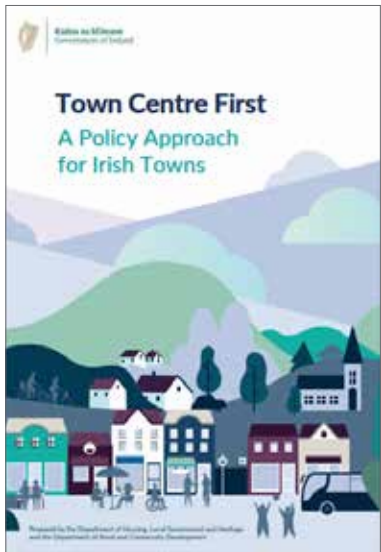
Ár dToghcháí Tuaithe: Beartas Forbartha Tuaithe 2021-2025 | Creat le haghaidh forbairt na tuaithe in Éirinn sna cúig bliana amach romhainn. Tá an polasaí réamhbhreathnaitheach agus uailmhianach agus tugann sé aghaidh ar na dúshláin atá roimh cheantair tuaithe agus ar na deiseanna a bhféadfaidh geilleagair agus pobail tuaithe leas a bhaint astu sna blianta atá le teacht.

Tionscadal Éireann 2040 | Soláthraíonn Tionscadal Éireann 2040 cuspóirí straitéiseacha uileghabhálacha maidir le planáil d'fhorbairt shóisialta, chultúrtha agus eacnamaíoch na hÉireann. Tá sé tacaithe ag an gCreat Pleanála Náisiúnta (NPF), a sholáthraíonn an fhís agus an straitéis forbartha ar fud na hÉireann, agus an Plean Forbartha Náisiúnta (NDP) a chuireann ar chumas na hinfeistíochta agus an mhaoinithe caipitil an straitéis a chur i bhfeidhm.

4ú Plean Gníomhaíochta Bithéagsúlachta Náisiúnta na hÉireann | Leagtar amach sa Phlean gníomhaíochtaí trína dtabharfaidh raon earnálacha rialtais, sibhialta agus príobháideacha fúthu 'Fís don Bhitheagsúlacht' na hÉireann a bhaint amach, agus leanann sé ar aghaidh ón obair a rinneadh ar an gcéad agus an dara Plean Gníomhaíochta Bithéagsúlachta Náisiúnta. Forbraíodh é i gcomhréir le straitéisí agus beartais Bithéagsúlachta an AE agus Idirnáisiúnta.

Creat Náisiúnta Pleanála (NPF) | An creat beartais agus planála uileghabhálach d'Éirinn. Léiríonn an NPF go láidir an aidhm ár mbailte agus ár gceantair uirbeacha a athbheochan i gcuspóirí mar: fás dlúth, geilleagair agus pobail tuaithe neartaithe, soghluaisteacht inbhuanaithe, taitneamhachtaí agus oidhreacht feabhsaithe, agus an t-aistriú go sochaí ísealcharbóin.

Plean Forbartha Náisiúnta (PFN) 2021-2030 | Tá an PFN ar aon dul le cuspóirí straitéiseacha náisiúnta an NPF agus cuireann sé sainbhearta maoinithe ar fáil chun tacú leis an gclár oibre dlúth fáis, geilleagair agus pobail tuaithe neartaithe, agus iompar inbhuanaithe. Aithníonn an Plean nuashonraithe sainfheithiclí infheistíochta a thacóidh leis an mbeartas um Thús Áite do Lár an Bhaile.

Plean Gníomhaíochta Aeráide 2023 |

Leagann sé amach treochlár chun beart cinntitheach a dhéanamh chun astuithe na hÉireann a laghdú faoi leath faoi 2030 agus glan-nialas a bhaint amach tráth nach déanaí ná 2050. Leagtar amach ann conas is féidir le hÉirinn dlús a chur leis na gníomhartha atá riachtanach chun freagairt don ghéarchéim aeráide, ag cur réitigh aeráide i gcroílár fhorbairt shóisialta agus eacnamaíoch na hÉireann.

Tithíocht do Chách - Plean Tithíochta nua d'Éirinn |

Plean il-billiún Euro chun córas tithíochta na hÉireann a fheabhsú agus tuilleadh tithe de gach cineál a sholáthar do dhaoine a bhfuil riachtanais tithíochta éagsúla acu. Is é an meánriachtanas ná 33,000 teach nua gach bliain idir 2021 agus 2030.

Ag Déanamh Obair Chian: An Straitéis Náisiúnta um Chianoibriú 2021 |

Is é cuspóir na Straitéise a chinntiú go mbeidh cianobair ina gné bhuan d'ionad oibre na hÉireann ar bhealach a uasmhéadaíonn tairbhí eacnamaíoch, sóisialta agus comhshaoil.

Comhthéacs Beartais Réigiúnach

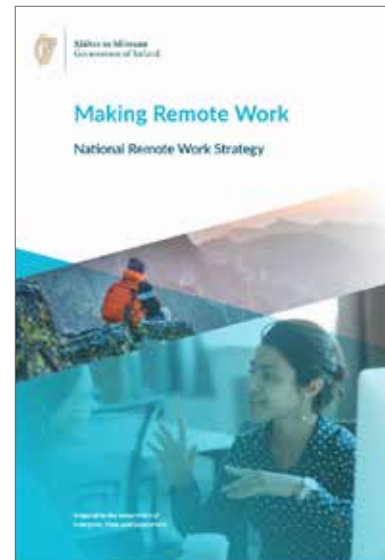
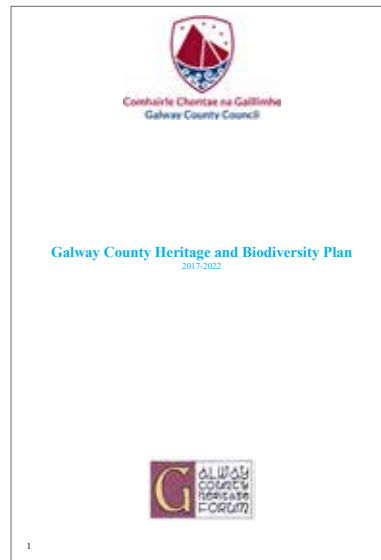
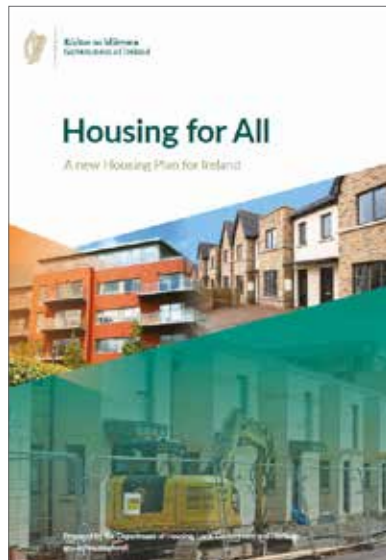
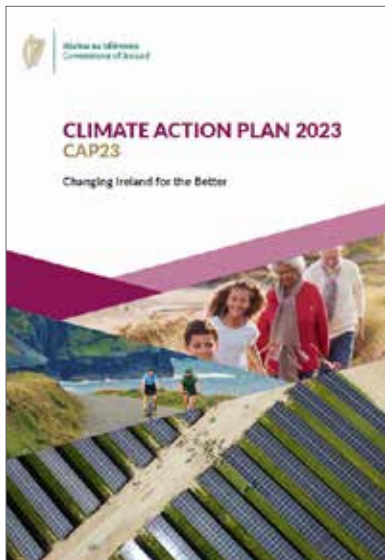
Straitéis Réigiúnach Spáis agus Eacnamaíochta an Iarthuaiscirt (RSES) 2020-2032 |

Soláthraíonn an RSES creat forbartha ardleibhéil do Réigiún an Tuaiscirt agus an Iarthair le straitéis 12 bliain chun an t-athrú bunathraithe a sheachadadh. Is iad na cúig uaillmhian fáis ná: beoga, nádúrtha, nasctha, cuimsitheach agus bonneagar. Tá sé seo comhdhlúthaithe ag straitéis lonnaithe a dhíríonn ar 'Daoine' agus

'Áiteanna', ag leanúint le fás dlúth chun fás inbhuanaithe lonnaithe uirbeacha agus tuaithe a chinntiú, le tacaíocht ó phoist, tithe, seirbhísí agus taitneamhachtaí, seachas leathadh leanúnach agus fás neamhphleanáilte, neamheacnamaíoch.

Plean Oidhreachta agus Bithéagsúlachta Chontae na Gaillimhe 2017- 2022 |

Cuireann sé oidhreachta agus bithéagsúlacht i gcroílár shaol an phobail sa chontae. Bainfear é seo amach trí fheasacht, rannpháirtíocht, taitneamh, eolas agus tuiscint ar oidhreachta chomhroinnte Chontae na Gaillimhe a mhéadú chun caomhnú, bainistiú agus cosaint chuí a bhaint amach agus í a chosaint do na glúine atá le teacht.

Comhthéacs Beartais Áitiúil

Plean Forbartha Chontae na Gaillimhe

2022-2028 | Leagann Plean Forbartha Chontae na Gaillimhe amach cuspóirí beartais le haghaidh forbartha ar fud an chontae go dtí 2028. Tá sé mar aidhm ag an bPlean Forbartha chun *“cruthú contae tarraingteach le cónaí ann, le hoibriú ann, le cuairt a thabhairt air a chur chun cinn agus le cur ar chumas gnólachtaí bláthú i dtimpeallacht tharraingteach a thairgeann raon roghanna tithíochta, raon láidir agus éagsúil deiseanna fostaíochta, rochtain ar bhonneagar ardchaighdeán agus áiseanna pobail le timpeallacht inbhuanaithe ardchaighdeán do chách”*.

Aithníonn Plean Forbartha Chontae na Gaillimhe An Gort mar bhaile féinchothabhálach, atá sainithe ag leibhéal arda fáis sa daonra agus bonn teoranta fostaíochta atá ag brath ar réimsí eile le haghaidh fostaíochta agus/nó seirbhísí agus a éilíonn infheistíocht spriocdhírthe *“ina ndruidfear an bhearna”* chun a bheith níos marthanaí.

Is í straitéis fáis an Ghoirt ná a shainiú mar bhaile féinchothabhálach a chomhdhlúthú agus leanúint ar aghaidh ag tacú le leathnú a bhonn fostaíochta chomh maith le forbairt cónaithe a éascú chun tacú le fás inbhuanaithe an Ghoirt. Leagtar amach sa Phlean leithdháileadh breise daonra de 800 duine idir 2022-2028 don nGort, le leithdháileadh tithíochta de 460 teaghais le linn na tréimhse céanna. Tá sé seo roinnte ina 138 aonad atá le seachadadh ar láithreáin inlíonta / athfhorbraíochta agus 322 aonad le seachadadh ar láithreáin úrnua. Leagann an Plean Forbartha Contae dlús de 25 aonad cónaithe in aghaidh an heicteáir amach do lár bhaile an Ghoirt agus is é an méid talún

atá ag teastáil le haghaidh forbairt chónaithe ag 12.9 ha de thalamh glas agus 6 heicteár de thalamh athfhorbraíochta.

Plean Ceantair Áitiúil an Ghoirt (LAP)

2013-2023 (Mar a leathnaíodh é) | Agus é seo á scríobh, bhí PCÁ an Ghoirt 2013-2023 (arna leathnú) gar do dheireadh a shaolré a bhaint amach, agus mar sin bhí CCG ag cur tús le hobair ar PCÁ nua. Leagfaidh an PCÁ nua amach na beartais amach anseo, criosú úsáid talún agus cuspóirí beartais don Ghort agus tabharfar aird ar Phlean TÁLB an Ghoirt. Mar sin féin, tá an Plean LAP reatha (2013-2023) curtha san áireamh sa Phlean seo.

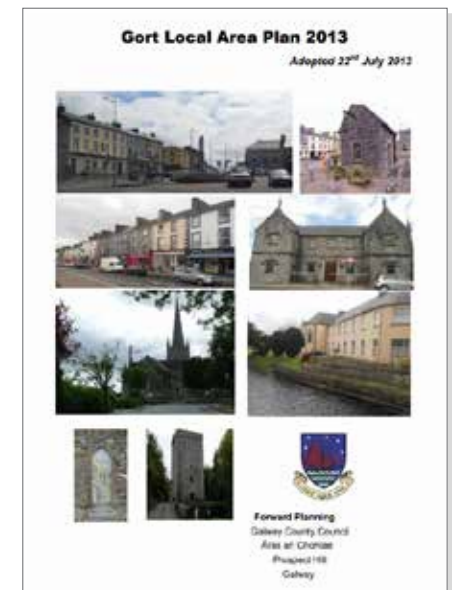
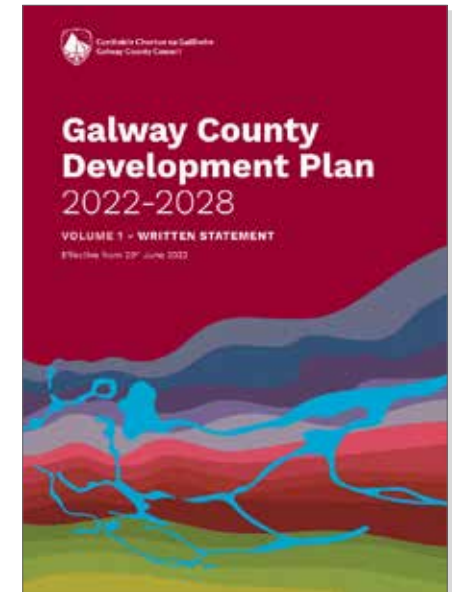
Achoimre ar LAP an Ghoirt:

Leagann LAP an Ghoirt fíis straitéiseach amach mar: *“Beidh an Gort ina ionad fáis inbhuanaithe, féinchothaithe, bríomhar, cuimsitheach go sóisialta agus nuálaíoch laistigh den chontae, a chosnóidh agus a fheabhsóidh a charachtar tarraingteach meánaoiseach agus a thimpeallacht nádúrtha, ag tacú le lucht saothair oilte, ag soláthar raon seirbhísí/áiseanna/taitneamhachtaí tacaíochta agus le hardchaighdeán beatha don phobal áitiúil. Déanfar é seo a sheachadadh trí straitéis forbartha céimnithe agus bainistithe ar thailte atá criosaithe agus seirbhísithe go cuí ar bhealach atá cothromaithe agus inbhuanaithe don nGort agus don cheantar máguaird ar a bhfreastalaíonn sé”*.

Tá an fhís straitéiseach bunaithe ar roinnt treoirphrionsabal sa Phlean Ceantair Áitiúil. Ina measc seo tá;

- Acmhainn an bhaile a fhíoriú;
- Riachtanais agus mianta na bpobal áitiúil a léiriú;

- Úsáid talún agus iompar inbhuanaithe a chur chun cinn;
- Lár baile láidir bríomhar a chothabháil;
- Soláthar raon áiseanna, taitneamhachtaí agus seirbhísí tacaíochta a éascú;
- Forbairt eacnamaíoch agus cruthú fostaíochta a chothú;
- Tacú le seachadadh an bhonneagair tacaíochta;
- Spiorad láidir pobail, cuimsiú sóisialta, mórtas cathartha agus féiniúlacht áitiúil a chur chun cinn;
- Oidhreacht agus carachtar a chosaint agus a fheabhsú.

02

Maidir le Gort

Soláthraíonn Cuid 2 achoimre ar an anailís chomhthéacsúil ar an nGort a leag an dúshraith don Phlean. Áirítear leis seo athbheithníú ar charachtar, féiniúlacht, tábhacht stairiúil agus stair chultúrtha an Bhaile Ghoirt. Scrúdaíonn an rannóg seo iompar, nascacht chomh maith le tionchair shocheacnamaíocha agus déimeagrafaic an Ghoirt.

- 2.1 | Comhthéacs
- 2.2 | Áiseanna agus taitneamhachtaí
- 2.3 | Folúntas agus tréigthe
- 2.4 | Stair agus oidhreacht chultúrtha
- 2.5 | Iompar agus nascacht
- 2.6 | Socheacnamaíocht, déimeagrafaic agus tithíocht
- 2.7 | Anailís SCOT

2.1 Comhthéacs

Is baile margaidh in iarthar na hÉireann é Gort, atá suite i ndeisceart na Gaillimhe. Tá an baile suite timpeall 32 ciliméadar ó dheas ó Ghailimh agus 64 ciliméadar ó thuaidh ó Luimneach ar Chonair Eacnamaíoch an Atlantaigh. Tá an Gort ceangailte leis an mótarbhealach M6 Gaillimh go Baile Átha Cliath tríd an N18 ag Órán Mór agus tríd an N66 ag Baile Locha Riach.

Feidhmíonn an stáisiún traenach i lár an bhaile naisc laethúla le Gaillimh agus Luimneach, mar chuid de Chonair Iarnróid an Iarthair. Tá aerfort na Sionainne timpeall 40 nóiméad ón mbaile. Mar gheall ar shuíomh straitéiseach geografach an Ghoirt tá rochtain ag an gcuid is mó de na bailte móra agus na nithe is díol spéise do thurasóirí i gContae na Gaillimhe agus i gContae an Chláir.

Mar lonnaithe luath, d'fhorbair an Gort ar thalamh ardaithe in aice le Cearnóg an Mhargaidh atá ann faoi láthair, atá mar phríomhspás oscailte agus fócas an bhaile. Tá leathnú an bhaile tar éis tarlú ar thalamh sách íseal, cothrom timpeall na cearnóige. Tá abhainn Cannahowna/Gort, a théann ó dheas tríd an talamh seo, faoi réir tuilte móra agus chuir sí srian ar fhorbairt roinnt ceantar. Ritheann an chuid idir Inis agus Baile Átha an Rí de líne iarnróid Chonair Iarnróid an Iarthair comhthreomhar leis an abhainn, agus bhí sé seo de ghnáth mar bhac fisiciúil ar leathnú lár an bhaile.

Tá stair shaibhir ailtireachta ag baile an Ghoirt a théann thar na céadta bliain ó bunaíodh é i lár an 18^ú haois. Níos suntasaí, tá dhá spás cathartha ina gcroílár, Cearnóg an Mhargaidh agus páirc Canon Quinn ar chúil eaglais Chaitliceach Naomh Colmán.

I measc na spásanna tábhachtacha eile tá reilig iar-Eaglais na hÉireann. Chomh maith leis sin tá méid suntasach de spás oscailte príobháideach i lár an bhaile go príomha i bhfoirm clóis agus gairdíní ar chúil na bhfoirgneamh. Tá poitéinseal suntasach ag baint leis na cúlchríocha seo le haghaidh forbartha sa todhchaí lena n-áirítear rochtain ar cheart a bheith ann ar bhealach planáilte agus comhtháite chun carachtar an bhaile a chothabháil. Is cuid de bhloc uirbeach iad Sráid na hEaglaise agus Sráid na Banríona agus Sráid an Droichid agus Cearnóg an Mhargaidh ina lár. Téann Sráid na Beairice, a shíneann go mór ó thuaidh ó Cearnóg an Mhargaidh, chuig ceantar a chuimsíonn na hiarbheairic, na ceardlanna agus an Stáisiún Gardáí áitiúil. Tá an príomhbhóthar tríd an mbaile ina chuid den R458 agus cuimsítear Sráid Crowe, Sráid an Droichid agus Sráid Sheoirse. Freastalaíonn busanna 434, 51 go Gaillimh chomh maith leis an 934 go Baile Locha Riach ar an nGort freisin.

Athraíonn na foirgnimh ar na príomhshráideanna ó thaobh méide, stíle agus aoise de, tá na foirgnimh ar aghaidh Shráid an Droichid agus timpeall ar Cearnóg an Mhargaidh níos tréine go hiondúil, 3 scéal go hiondúil. I dtreo imeall an bhaile, ar an taobh theas de Shráid Sheoirse, Shráid Crowe agus foirceann thiar Shráid na hEaglaise, ní théann formhór na bhfoirgneamh thar dhá urlár.

Soláthraíonn Gort feidhm thábhachtach miondíola, oideachais agus seirbhíse do dhobharcheantar, a shíneann isteach i gContae an Chláir. Tá deiseanna suntasacha

Figiúr 4 | Léarscáil comhthéacs ginearálta den Ghort | Foinse: BDP

fostaíochta sa bhaile, a bhfuil croílár gníomhach tráchtála aige. Tá úsáidí miondíola agus tráchtála lonnaithe go príomha feadh Shráid an Droichid agus timpeall ar Cearnóg an Mhargaidh. Leanann an IDA ar aghaidh ag bainistiú páirce gnó/fiontraíochta ar an taobh thiar den bhaile agus in aice le mótarbhealach an M18. Tá fás cónaithe laistigh den bhaile (go príomha) suite siar ó thuaidh agus ó dheas de lár an bhaile.

De réir Dhaonáireamh 2022 tá 2,870 áitritheoir i mbaile an Ghoirt. Tugtar faoi deara, áfach, go bhfuil an sainmhíniú geografach ar an nGort mar lonnaíocht athraithe ó Dhaonáireamh 2016 go dtí Daonáireamh 2022, mar sin is féidir le haon chomparáid idir na figiúirí daonra tuairim bhréagach a thabhairt. Bunaithe ar anailís chomparáideach ar mhéid na lonnaíochta, i dtéarmaí réadacha, is é 3,155 áitritheoir daonra an Ghoirt, bunaithe ar na teorainneacha lonnaíochta i nDaonáireamh 2016. Léiríonn sé seo fás daonra 5.4% i dtéarmaí réadacha ó Dhaonáireamh 2016. Roimh Dhaonáireamh 2022, d'fhan daonra an bhaile measartha seasmhach ar feadh thart ar 10 mbliana, agus roimhe sin bhí fás suntasach ar an daonra idir na blianta 2002 agus 2006. Idir na blianta seo, tháinig an Daonáireamh méadú ó 1,776 (i 2002) go 2,734 cónaitheoir (i 2006).

Tá an Gort ar cheann de na bailte is éagsúlaí eitneacha in Éirinn, le breis agus trian den daonra ina saoránaigh neamh-Éireannacha. Tá 15% de dhaonra iomlán an Ghoirt comhdhéanta de shaoránaigh ó thíortha lasmuigh d'Éirinn agus lasmuigh de thíortha an AE. Cuirtear é seo i gcomparáid le 2% de dhaonra an Chontae (mar atá bunaithe ar fhigiúirí Dhaonáireamh 2022). Is féidir é seo a chur i bpáirt leis an daonra suntasach Brasaíleach a d'aistrigh chun cónaí sa Ghort go príomha le haghaidh fostaíochta ó na 1990idí ar aghaidh, agus is minic a thugtar 'An Bhrasaíl Bheag' ar an nGort anois

Baineann geilleagar áitiúil an Ghoirt leas as turasoireacht a mheallann cuairteoirí náisiúnta agus idirnáisiúnta araon. I measc na nithe is díol spéise do thurasóirí tá Páirc na Cúile, Túr Bhaile Uí Laoi, Lonnaíocht Mhainistir Chill Mhic Dhuach, agus baineann Gort leas freisin as cóngarachacht don Bhoirinn. Tá Gort taobh istigh de Thailte Hidden Hearts na hÉireann freisin, bealach camchuirte a bhfuil an-tóir air i dtírdhreacha saibhir agus bailte tuaithe. Tá sé sách gar do Shliabh Eachtaí, sliabhraon in Iarthar na hÉireann. Tá Slí an Atlantaigh Fhiáin, bóthar cósta 2,500km ó Chontae Dhún na nGall go Contae Chorcaí, laistigh de réigiún an Ghoirt agus ina chuid de Chosán Fionnachtana na Boirne. Ar deireadh, tá an Gort le bheith ina cheann scríbe don tionscadal Rotharbhealaigh ó Ghailimh go Baile Átha Luain atá ag teacht chun cinn agus táthar ag súil go dtiocfaidh méadú ar líon na gcuairteoirí.

3. Eaglais Naomh Cholmáin

4. Halla Baile an Ghoirt

5. Páirc na Cúile

6. Sráid an Mhargaidh

7. Túr Bhaile Uí Laoigh

Figiúr 5-9 | Foinse: CCG

2.3 Folúntas agus dearóiliú

Mar is amhlaidh le go leor bailte beaga tuaithe in Éirinn, tá an Gort tar éis cailleadh na bpríomhthionscail agus tá ráta measartha ard áitribh fholmha, agus folúntais le fada an lá go leor acu. Mar thoradh air seo tá an daonra cónaithe ag bogadh amach agus is é príomhfhócas an bhaile ná gluaiseacht tráchta feithicle. Cé go bhfuil sé fós mar phríomhlimistéar siopadóireachta i dtéarmaí earraí áise don chúlchríoch áitiúil, is minic a mheallann sé daoine chomh fada le carrchlóis na n-ollmhargadh agus a thuilleadh.

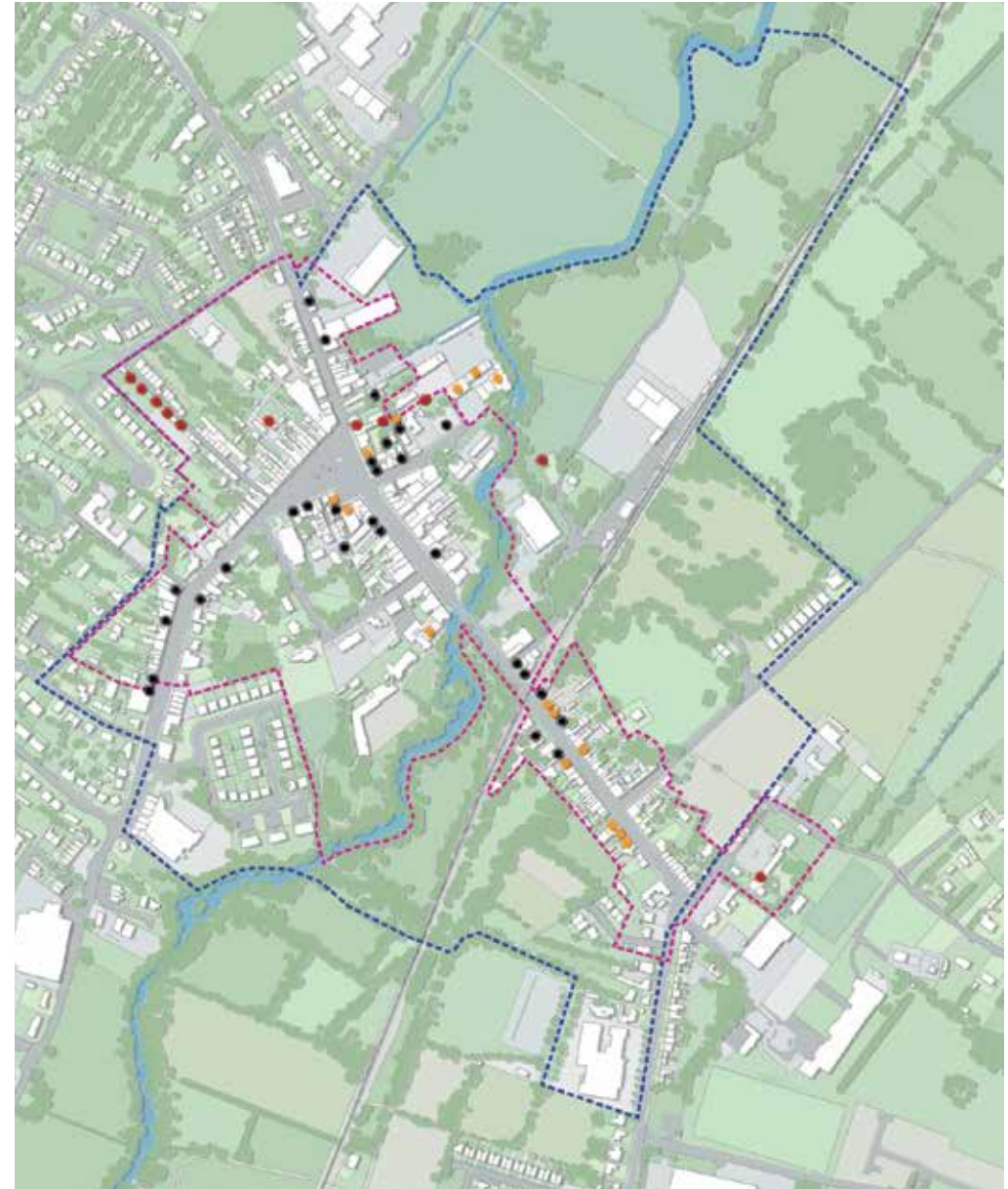
De réir Anailís ar Fholúntas Réigiúnach agus ar Thréigthe Chomhthionól Réigiúnach an Tuaiscirt agus an Iarthair (Eanáir 2022), bhí ráta folúntais tráchtála de 15.7% ag an nGort in 2020. Bhí sé seo os cionn an mheáin don réigiún agus don stát. Mar sin féin, bhí an ráta seo níos ísle ná mar a bhí in 2015, rud a léirigh laghdú ar an ráta folúntais le himeacht ama. Mar an gcéanna laghdaíodh rátaí folúntais chónaithe sa Ghort sna blianta idir 2015 agus 2020. Ba é an ráta in 2020 ná 5.6%, ráta a bhí inchomparáide íseal don réigiún, ach fós níos airde ná meán an stáit ag 4.9%.

In ainneoin laghduithe ar na folúntais le himeacht ama, leanann sé seo mar phríomhthosaíocht don Ghort, agus mar sin bhí sé mar phríomhghné de chomhráití le foireann an bhaile agus leis an bpobal mar chuid den phróiseas chun an plean seo a dhéanamh. Aithnítear freisin go bhfuil riachtanas tithíochta, lena n-áirítear éileamh ar thithíocht shóisialta laistigh de Cheantar Bardasach Bhaile Locha Riach de réir an Phlean Forbartha Contae 2022-2028.

- Foirgneamh folamh
- Cothabháil folamh/suntasach
- Foirgnimh 'i mbaol'
- Teorainn Thús Áite do Lár an Bhaile
- Teorainn ACA

Figiúr 11 | Léarscáil a thaispeánann na foirgnimh fholmha i lár baile an Ghort, ceart ag am an taighde | Foinse: BDP

2.4 Stair agus oidhreacht chultúrtha

Is féidir stair an Ghoirt a rianú siar go dtí an 6^ú haois, nuair a bhí Guaire, rí threibh Aidhne Theas na Gaillimhe, ina chónaí ann. Seo é an áit a fuair Gort a ainm traidisiúnta, Gort Inse Guaire, a aistríonn go ‘Island Field of Guaire’.

Tá roinnt príomhghnéithe stairiúla ag an nGort, lena n-áirítear foirgnimh agus struchtúir eaglasta, mainistreach agus reiligiúnacha, croí stairiúil, patrún sráideanna, socrú ceapaí agus sráid-dreacha stairiúla. Tá achomre ar na míreanna thíos curtha ar fáil ag Conair Bhaile an Ghoirt:

Cearnóg an Mhargaidh | Arna phleanáil ag Bóicunta Ghoirt go luath sa 19^ú haois, tá an chearnóg mhór thriantánach lárnach do charachtar an Ghoirt. Tá margadh stairiúil ag dul siar go dtí an 9^ú haois agus atá athbheochana fós ar siúl gach Aoine i rith na bliana.

Teach Meáchain | Lonnaithe i lár Chearnóg an Mhargaidh, agus ceaptar go raibh sé in úsáid ó shin roimh an 18^ú haois nuair a tháinig daoine ó gach cearn de cheantar Ísealchríoch na Boirne ar laethanta margaidh. Rinneadh an táirge a mheá lena chinntiú go n-íocfadh daoine a gcuid dolaí agus go ndéanfadh an Máistir Meáchain meáchan earra a mharcáil ar hata an díoltóra. Chuaigh an teach meáchain as úsáid c.1950 agus is leis An Taisce anois é agus is é Oifig Turasóireachta an Ghoirt é.

Teach Cúirte | Tógtha sa bhliain 1815, ba é ceann de na samplaí áitiúla is luaithe d’fhoirgnimh phoiblí den chineál seo. Tá sé athmhúnlaithithe thar na blianta ionas nach bhfuil ach an staighre fágtha ina bhunfhoirm. Is teach cúirte feidhmiúil fós é.

Óstán Sullivans | Foirgneamh stairiúil atá suite ar Chearnóg an Mhargaidh, le nasc leis an ealaíontóir cáiliúil Éireannach J. B. Yeats a bhíodh ina shuí san fhuinneog tosaigh agus ag sceitseáil.

Lána Bolands | Ainmnithe i ndiaidh an teaghlach ceannaí a fuair an léas ar na tithe ar fad i 1834 agus a raibh cónaí ar an gcéad bhanc oifigiúil sa Ghort.

Halla an Bhaile | Tógtha sa bhliain 1847 mar scoil náisiúnta (Bunscoil in Éirinn) agus in úsáid anois ag an bpobal lena n-áirítear an grúpa drámaíochta áitiúil, an Wild Swan Theatre Group, le haghaidh léirithe.

Eaglais Chaitliceach | Tógtha sa bhliain 1825 ag na deartháireacha Pain, méadaithe agus mionathraithe go leor uaireanta ó shin.

Leabharlann agus Reilig | Iar-eaglais Phrotastúnach a tógadh sa bhliain 1810 a bhí sa leabharlann. Cuireadh an dearadh i leith an ailtire Péine. Ba do na Gregorys (ó thuaidh) agus na Goughs (ó dheas) an dá ghailearaí, a bronnadh ar bhaile an Ghoirt sa bhliain 1972.

Páirc Canon Quinn | Bhíodh an pháirc bheag seo mar áit ar níodh caoirigh ar lá margaidh. Tá clocha quorn ann ó mhuilleann áitiúil. Is achar áineasa é anois ar leis an eaglais Chaitliceach é. Bhí aghaidh gach tí ar an gcearnóg seo air.

Óstán Glynn | Tháinig go leor aionna suimiúla ar an bhfoirgneamh seo, an Cunta John McCormack, an Prionsa Rainier agus an Banphrionsa Grace as Monacó go léir ar cuairt anseo agus ba é an t-óstán is fearr le gariníonacha Bantiarna Gregory. Tá taobh amuigh an fhoirgnimh fós mar a bhí sé sa 19^ú haois.

Figiúr 12: Léarscáil Shuirbhéireacht ordanáis an Ghoirt 1893 | Suirbhéireacht Ordanáis Éireann

Figiúr 13: Cearnóg an Mhargaidh, gan dáta | Foinse: Leabharlann an Ghoirt

Clochar (Teach an Droichid) | Ó na 1760idí ar aghaidh agus ba é baile an Tiarna Gort é ar dtús. Is dócha gurb é an áit chónaithe sine ar an mbaile é. Bhí sé ina áit chónaithe dochtúra ag céimeanna éagsúla, go dtí 1857, mar bheairic póilíní agus mar teach cúnta le linn an Ghorta Mhóir. Rinne deirfiúr bhunaidh an phobail seirbhís le Florence Nightingale sa Chrimé.

Abhainn an Ghoirt | Foinsithe ó hAbhainn Dá Loilíoch i sléibhte Shliabh Eachtaí. Ritheann sé isteach i Loch Cútra i bparóiste Beithí agus cruthaítear Abhainn Beithí de. Tar éis 3k slogtar an abhainn i log ar a dtugtar an ‘Devil’s Punchbowl’ agus tagann sí an athuair faoi áirse nádúrtha ar a dtugtar ‘Pollduagh’, pluais cosúil le fochla is fiú a fheiceáil. Tugtar Abhainn Cannahowna air as seo agus sroicheann sé baile an Ghoirt ina dtugtar abhainn an Ghoirt air ansin. Ag fágáil an Ghoirt téann sé go tóin poill agus ardaíonn sé go dtí go sroicheann sé Loch na Cúile agus as sin déanann sé a bhealach go Cuan Chinn Mhara.

An Sean-Ospidéal Fiabhrais | Tógtha timpeall 1846, foirgneamh ar an stíl Thúdarach a tógadh chun déileáil leis na heipidéimí a tharla de bharr an Ghorta Mhóir.

Óstán Bantiarna Gregory | Ó 1969 go 1995 d’fheidhmigh an foirgneamh seo mar Choláiste Mhuire, meánscoil do bhuachaillí. Tá go leor dá seomraí ainmnithe i ndiaidh baill de chuid na hAthbheochana Liteartha Gaeilge a raibh cónaí orthu i nDeisceart na Gaillimhe. Tá sé á reáchtáil ag teaghlach áitiúil mar chuid den Ghrúpa Óstáin Great National.

An Seantheach Ceárta | Tógtha timpeall ar 1800 agus bhí sé fós i bhfeidhm go dtí na 1960idí. Ba ghnách le W. B. Yeats a bhróga capall a fháil anseo.

Siopa de Búrca | Bhunaigh Daniel F. Burke é sa bhliain 1841 agus is siopa breosla agus feirme agus teach tábhairne é atá fós sa teaghlach. Léiríonn éadanas an fhoirgnimh ceardaíocht oilte adhmaid agus snoíodóireachta.

Stáisiún Traenach an Ghoirt | Osclaíodh é sa bhliain 1869 ag tabhairt rathúnais agus fostaíochta go dtí an nGort. Dúnadh an líne i 1970 ach athosclaíodh í in 2010 mar chuid de Chonair Iarnróid an Iarthair.

An Smachtlann | Tógtha go luath sa 19ú haois, bhí sé mar phríosún. Ar an mballa tá plaic a dhéanann comóradh ar chrochadh trodaí ó éirí amach 1798. Tá ollmhargadh Centra agus cógaslann Quinn ar an suíomh anois.

Seanbheairic Mhíleata | Lonnaithe ar Shráid na Beairice agus bhíodh thart ar ochtó fear ina chónaí ann tráth. Trasna an bhóthair tá iarsmaí na stáblaí inar coinníodh breis is céad capall. Is stóras de chuid Honan anois atá ann san fhoirgneamh. Tógadh an bheairic ar shuíomh Chaisleán an Ghoirt a scriosadh c.1650.

Figiúr 14- 21 | Oidhreacht i nGort | Foinse: GCC agus BDP

14. Cearnóg an Mhargaidh | CCG

18. An Clochar | BDP

15. An Teach Cúirte | BDP

19. An Teach Meáchain | CCG

16. Leabharlann an Ghoirt | CCG

20. Páirc Canon Quinn | BDP

17. Siopa de Búrca | BDP

21. Halla an Bhaile | CCG

Tá an chuid is mó den bhaile suite laistigh den Cheantar Caomhnaithe Ailtireachta (ACA).

Is iad cuspóirí LCA ná:

- Carachtar riachtanach an ACA a chosaint, a chaomhnú agus a fheabhsú trí dhearadh, suíomh agus leagan amach réadmhaoine nua a rialú nó trí athrú nó síneadh a chur le ceann nua;
- A éileamh go mbeadh meas ag tograí forbartha lasmuigh den ACA ach a chuirfeadh isteach ar a shuíomh nó ar radhairc isteach agus amach as;
- Caomhnú agus coinneáil gnéithe traidisiúnta agus gnéithe tógála a chur chun cinn mar aghaidheanna siopaí, fuinneoga, gloine, doirse agus cásanna dorais. I gcás ina bhfuil gá le hathchur, lena chinntiú go bhfuil siad ag teacht le buncharachtar an fhoirgnimh nó an tsuímh ina bhfuil siad suite;
- Pátrúin sráide, spásanna agus caidrimh a chuireann le suíomh an ACA a chosaint;
- Ómós a thabhairt do charachtar na bhfoirgneamh atá ann cheana féin, radhairc thábhachtacha, spásanna agus an lonnaíocht stairiúil ó thaobh scála, airde, grúpáil, dlús, dearadh agus ábhar;
- Athshlánú foirgnimh atá ann cheana a spreagadh mar rogha níos inbhuanaithe ná athfhorbairt;

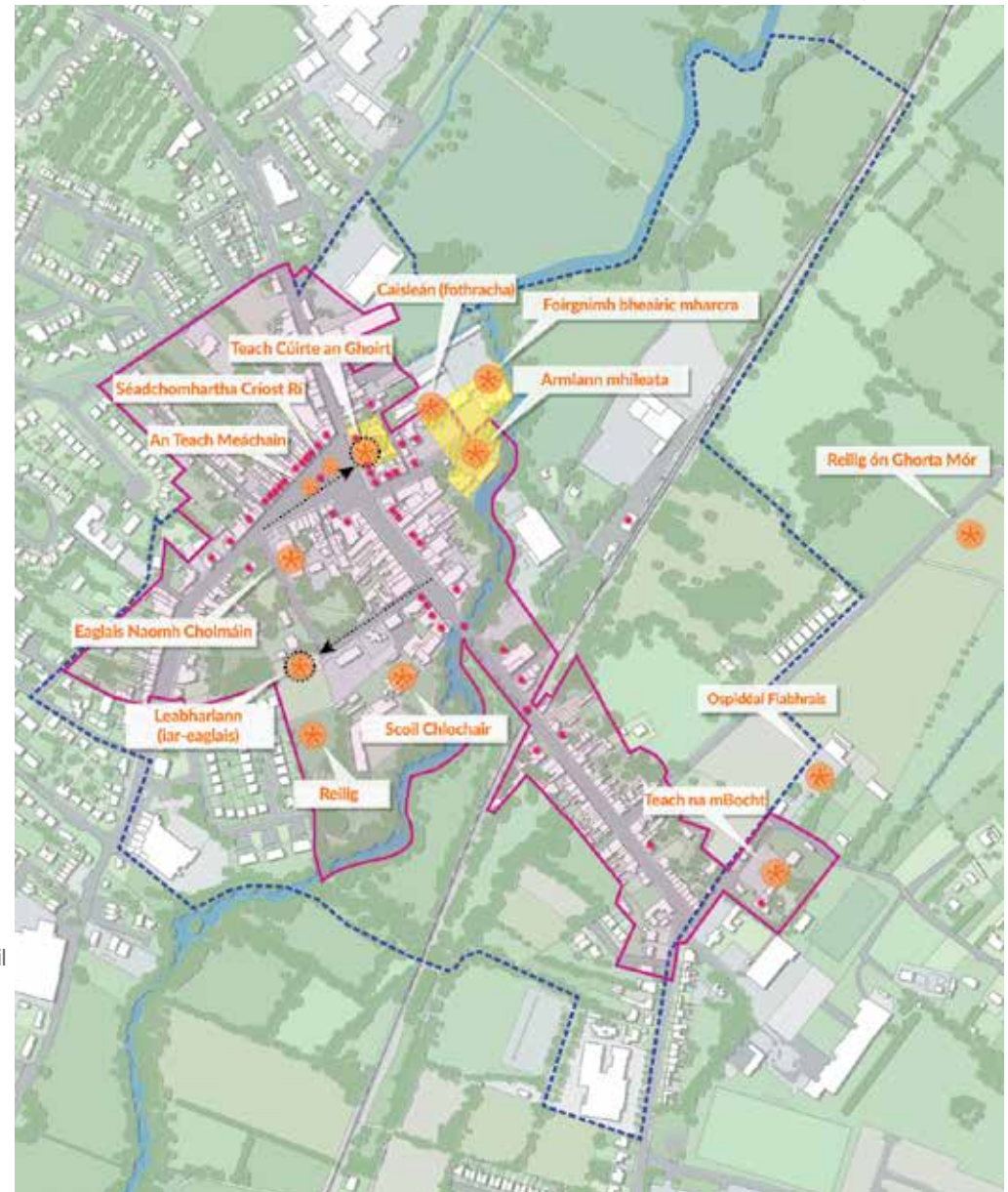
- Chun cur amú scartáil foirgneamh gan ghá a sheachaint, forbairt scileanna speisialaithe caomhantais a chothú, agus rannchuidiú sean-foirgnimh le carachtar a gceantar a chothabháil.

Is é príomhthábhacht an Ghoirt ná socrú a phatrún sráide, méideanna na gceapach, comhleanúnachas ailtireachta, foirgnimh nó grúpaí sainchomhartha agus suíomh tuaithe. Léiríonn an meascán d'foirgnimh atá comhleanúnach ó thaobh na hailtireachta de, na lánaí cúnga le háirsí carráiste lastuas, na struchtúir mhíleata atá ar marthain agus aghaidheanna na siopaí traidisiúnta gur áit ar leith é an Gort. Mar gheall ar a mhéid, tá líon flaithiúil foirgneamh ag an nGort a bhfuil tábhacht náisiúnta nó réigiúnach ag baint leo. D'fhéadfadh an baile ina iomláine a bheith an-tarraingteach.

- Foirgneamh poiblí tábhachtach go stairiúil
- Foirgneamh oidhreachta ainmnithe eile
- Teorainn Thús Áite do Lár an Bhaile
- ACA
- Léargas pleanáilte le feabhsú
- Réimsí suntasacha le feabhsú

Figiúr 22 | Léarscáil d'foirgnimh oidhreachta agus séadchomharthaí suntasacha stairiúla

| Foinsé: BDP

Tá stair láidir chultúrtha ag an nGort agus na ceantair máguaird i ndeisceart na Gaillimhe, fite fuaite i mbunú shaol liteartha na Gaeilge agus in oidhreacht Bantiarna Gregory agus W. B. Yeats.

Ba dhrámadóir, béaloideasóir agus bainisteoir amharclainne Gaeilge í Isabella Augusta, Bantiarna Gregory (1852-1932). D'fhás sí aníos idir an Gort agus Baile Locha Riach agus phós sí an Ridire William Henry Gregory, ó Eastát Pháirc na Cúile. Tá cáil ar an mBantiarna Gregory as cur go mór leis an náisiúnachas cultúrtha agus as a ról in Athbheochan Liteartha na hÉireann.

File, drámadóir, scríbhneoir agus polaiteoir Éireannach ab ea William Butler Yeats (1865-1939), a bhfuil aithne air freisin mar ghníomhaí tábhachtach in Athbheochan Liteartha na hÉireann. Is as Contae Bhaile Átha Cliath ó dhúchas é, agus cuireadh in aithne don Bantiarna Gregory é in 1896 agus thosaigh sé ag caitheamh a shamhraidh sa Chúil, a bhí mar chúlra dá chuid filíochta. Níos déanaí sa saol, cheannaigh Yeats Túr Bhaile Uí Laoigh (sa phictiúr ar dheis) a bhí mar inspioráid aige do go leor dánta eile.

Tá suntas láidir ag go leor suíomhanna timpeall an Ghort agus meallann siad go leor cuairteoirí mar gheall ar a gceangal cultúrtha, lena n-áirítear:

- Páirc na Cúile, anaclann dúlra atá á bhainistiú ag an tSeirbhís Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra (NPWS) agus a chuimsíonn os cionn 400 heicteár de choillte, locha, abhainn agus aolchloch. Ba í Páirc na Cúile a bhí ina ábhar do

shaothar Bantiarna Gregory agus W.B Yeats, agus tá a láithreacht fós le feiceáil ar fud an tírdhreacha inniu;

- Tá Túr Bhaile Uí Laoigh, caisleán daingnithe Normannach ón 16^ú haois a bhí mar iartheach W. B. Yeats, ar oscailt do chuairteoirí agus á reáchtáil ag oibrithe deonacha;
- Músaem Gregory Chill Tartan, iarsmalann a bhfuil duaiseanna buaite aige ina bhfuil píosaí staire ón teaghlach Gregory agus ón Renaissance liteartha Éireannach. Tá sé suite dhá mhíle soir ó thuaidh ón nGort ar an N18;
- Tá Mainistir Chill Mhic Dhuach, ar a dtugtar ceann de sheoda Iarthar na hÉireann, suite i gcoinne chúlra shléibhte na Boirne agus leis an gcruinn-thúr is airde in Éirinn. D'íoc an Ridire William Gregory as an athchóiriú ó 1879 i leith.

Figiúr 23: Túr Bhaile Uí Laoigh | Foinse: CCG

2.5 Iompar agus nascacht

Déanann an chuid seo achoimre ar na coinníollacha iompair agus gluaiseachta reatha trasna an Ghoirt, a bhfuil anailís déanta ag comhairleoirí Momentum Transport.

Trácht | An t-am is gnóthaí don trácht i lár bhaile an Ghoirt ná i rith na seachtaine ar maidin agus sa tráthnóna. Is iad na sreafaí is mó idir Sráid Crowe agus Cearnóg an Mhargaidh agus Sráid na hEaglaise agus Cearnóg an Mhargaidh. Is gluaisteáin iad thart ar 90% de thrácht mótarfeithiclí. Is feithiclí earraí éadroma (LGVanna) iad 8%, agus feithiclí earraí eile (OGVanna) agus iompar poiblí an chuid eile. Éiríonn Cearnóg an Mhargaidh go háirithe plódaithe le linn imeachtaí (póstaí, sochraidí srl.). Ba chóir a thabhairt faoi deara go bhfuil líon mór innealra feirme ag amanna séasúracha i rith na bliana a d'fhéadfadh dul i bhfeidhm ar thrácht sa cheantar áitiúil.

Páirceáil | Tá go leor páirceáil ar an tsráid i lár an bhaile, le 437 spás san iomlán. Íoctar agus taispeáin dhá uair an chloig is mó atá i gceist, cé go bhfuil roinnt páirceáil saor in aisce fadtéarmach ag Sráid na hEaglaise.

Tá 119 spás ag Cearnóg an Mhargaidh agus faigheann sé na rátaí áitíochta is airde as an bpáirceáil ar fad.

De ghnáth bíonn sé is gnóthaí ar an Satharn, le hiarnóin Dé Sathairn ag sroicheadh níos mó ná 90% áitíochta. Is é an patrún páirceála is coitianta ná go bhfanadh daoine ar feadh 2 uair nó níos lú san iarnóin. Is í Sráid an Droichid an dara háit páirceála is gnóthaí ar an tsráid.

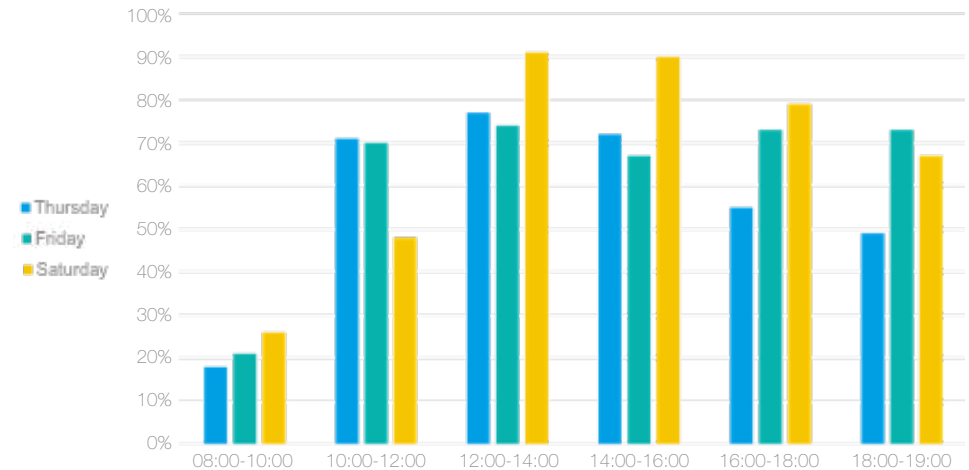
Tá trí charrchlós móra eas-sráide ag an nGort, agus tá carrchlós an stáisiúin traenach ar cheann acu, agus cuireann Lidl agus Aldi páirceáil ar fáil dá gcustaiméirí freisin.

Níl aon charrchlós eas-sráide i lár an bhaile d'úsáideoirí lár an bhaile, rud a d'fhág go bhfuil go leor páirceála ar an tsráid ar chostas spás sábháilte do choisithe agus do rothaithe. Tá easpa luchtaithe FL i lár an bhaile, le pointe luchtaithe poiblí amháin ag an stáisiún traenach agus dhá phointe luchtaithe curtha ar fáil ag Lidl.

Figiúr 24 | Sráid an Mhargaidh | Foinse: BDP

Figiúr 25: Barrachairt ar áitíocht páirceála i gCearnóg an Mhargaidh | Foinse: Momentum

Figiúr 26: Léarscáil den acmhainn páirceála ar an tsráid i lár an bhaile | Foinse: Momentum

Figiúr 27-29 | Grianghraif ag léiriú roinnt saincheisteanna inrochtaineachta agus nascachta i lár an bhaile

Inrochtaineacht | Meastar go bhfuil inrochtaineacht agus treobhealaí go dona i nGort. Is é is cúis leis seo ná easpa cothabhála ar na bóithre agus cosáin a léiríonn go leor lochtanna móra agus beaga, rud a fhágann go bhfuil sé contúirteach dóibh siúd a bhfuil inrochtaineacht níos ísle acu ar nós daoine scothaosta, daoine faoi mhíchumas agus tuismitheoirí le bugaithe.

Tá cuid de na cosáin, mar iad siúd ar Shráid na Banríona, an-chúng, rud a fhágann go mothaítear go bhfuil siad ró-ghar don trácht agus is beag spás atá ann le dul thar coisithe ag teacht isteach.

Tá easpa treobhealaí ar an mbaile, mar chomharthaí, léarscáileanna agus amchláir iompair phoiblí.

Timpeallacht Coisithe | Tá droch-thimpeallacht coisithe i lár bhaile an Ghoirt mar gheall ar cheannasaíocht feithicilí agus easpa pointí trasnaithe.

Léiríodh sa chomhaireamh coisithe go mbaineann formhór na gcoisithe úsáid as an taobh thoir de Shráid an Droichid, rud a thugann le fios go seachnaíonn daoine trasnú ag Cearnóg an Mhargaidh. Tá líon ard coisithe ag trasnú ó dheisceart Cearnóg an Mhargaidh, i dtreo an óstáin, gan pointe trasnaithe tiomnaithe a d'fhéadfadh a bheith contúirteach. Chun áis trasnaithe a úsáid, caithfidh coisithe siúl níos faide ó dheas go dtí na comharthaí taobh amuigh de Shiopa Keane.

Figiúr 30: Léarscáil suirbhéireachta coisithe | Momentum

Rothaíocht | Tá fonn soiléir ar rothaíocht laistigh de lár an bhaile agus i gcomhthéacs níos leithne. Cruthaíonn patrúin na mbóithre stairiúla le leithead éagsúla dúshlán chun lánáí rothaíochta tiomnaithe a sholáthar, ina ionad sin ní mór deiseanna do bhealaí eile a iniúchadh, ní mór leagan amach sráide athbheithnithe lena n-áirítear bearta maolaithe tráchta a thabhairt isteach chun tuilleadh rothaíochta a spreagadh agus chun é a dhéanamh níos sábháilte. Tá easpa páirceála rothar ann a chuireann srian ar an deis do rothaithe atá ag dul thart am a chaitheamh i lár an bhaile.

Tá an Gort suite ar an Rotharbhealach ó Ghaillimh go Baile Átha Luain atá ag teacht chun cinn agus é mar aidhm aige conair saor ó charr a chruthú idir Gaillimh agus Baile Átha Cliath do rothaithe agus siúlóirí. Táthar ag súil go gcuirfear isteach iarratas pleanála don tionscadal seo go déanach in 2024. Ba chóir go mbeadh sé mar aidhm ag Gort leas a bhaint as a bheith ina shuíomh aitheanta ar an rotharbhealach seo.

Iompar poiblí | Léiríonn aiseolas ó pháirtithe leasmhara agus tuairimí ar an láithreán go mbaintear úsáid mhaith as iompar poiblí ar an mbaile, ach is annamh a bhíonn busanna agus traenacha araon, agus críochnaíonn siad go luath. Tá dhá stad bus sa Ghort, os comhair a chéile; ceann amháin in aice leis an gcearnóg, agus an ceann eile taobh amuigh de AIB.

Freastalaíonn na stadanna bus ar cheithre bhealach bus. Is seirbhís idirchathrach é an 51 a nascann Corcaigh agus Gaillimh. Freastalaíonn sé ar Ghort gach uair an

chloig i ngach treo, idir 07:55 agus 19:45. Is í an tseirbhís idirchathrach eile ná an 434, a théann idir Gaillimh agus an Gort uair amháin sa lá i rith na seachtaine.

Tá dhá sheirbhís áitiúla ann; an 934 a nascann Gort le Baile Locha Riach, dhá uair sa lá i rith na seachtaine, agus an 349, a théann chuig an Scairbh agus ón Scairbh uair amháin sa lá ar an Aoine.

Tá seirbhís ag stáisiún traenach an Ghoirt idir Gaillimh agus Luimneach, agus is é am turais thart ar uair an chloig i gceachtar treo uair an chloig chun an dá cheann a bhaint amach. Ní bhíonn na traenacha sách go minic, ag freastal ar an stáisiún gach cúpla uair an chloig ar an meán. Níl an stáisiún traenach ceangailte go maith le lár an bhaile agus d'fhéadfaí é a fheabhsú chun an tseirbhís a fheabhsú.

Figiúr 31 | Nasc coisithe leis an stáisiún traenach | Foinse: BDP

Figiúr 32 | Rotharbhealach ó Ghaillimh go Baile Átha Luain | Foinse: CCG

2.6 Próifíl shocheacnamaíoch agus dhéimeagrafach

Déanann an leathanach seo achoimre ar chomhthéacs shocheacnamaíoch agus déimeagrafach an Ghoirt. Tá forbheathnú iomlán ar na sonraí seo agus ar an anailís a bhí mar bhonn agus mar thaca ag an bplean seo sa Tuarascáil um Riachtanas agus Aitheantais agus Fírinníú Tionscadail (Aguisín A).

Daonra:

Ó Dhaonáireamh 2022, tá daonra de 2,870 áitritheoir ag an nGort. Tugtar faoi deara, áfach, gur tháinig athrú ar shainmhíniú geografach an Ghoirt idir Daonáirimh 2016 agus 2022, áit ar féidir tuiscint bhréagach a thabhairt i gcomparáid le figiúirí daonra. De réir anailís chomparáideach Choimisiún Forbartha an Iarthair (WDC) ar mhéid an daonra, is ionann daonra an Ghoirt i dtéarmaí réadacha agus 3,155 áitritheoir, sin méadú 5.4% ó 2016. Le linn na tréimhse céanna, tháinig méadú 7.4% ar dhaonra Chontae na Gaillimhe.

Aois:

Is san aoisghrúpa 25-50 is mó atá daonra an Ghoirt, rud a sháraíonn ráta an Chontae sna catagóirí aoise seo (i dtéarmaí céatadán). Táthar ag súil gur daoine fásta atá ag obair

iad seo, ar dócha go mbeidh siad sa lucht saothair, agus go bhfuil teaghlaigh ag go leor acu, rud a léiríonn go bhfuil gá le raon áiseanna, seirbhísí agus gníomhaíochtaí inacmhainne a thacaíonn le teaghlaigh. Léiríonn an Gort líon níos ísle daonra sna catagóirí aoise 55-74 atá faoi bhun leibhéil an Chontae do na haoisghrúpaí céanna.

Saoránacht:

Léiríonn an Gort leibhéal suntasach éagsúlachta daonra le saoránacht (agus gnáthdhaonra cónaithe) ag breis is 1,000 dá chónaitheoir ó thír lasmuigh d'Éirinn. I gcomparáid le Contae na Gaillimhe, tá 23% níos lú cónaitheoirí ag an nGort a bhfuil saoránacht Éireannach acu. Tá líon an-suntasach cónaitheoirí idirnáisiúnta (ó thaobh amuigh den AE) sa Ghort ag 15% i gcomparáid le 2% ar fud an Chontae. Tugtar faoi deara go bhfuil daonra suntasach Brasaíleach ag Gort.

Tá céatadán i bhfad níos ísle cónaitheoirí ag an nGort a rugadh in Éirinn i gcomparáid leis an leibhéal Contae. Tá daonra 'bán' i bhfad níos ísle ag an nGort ná na rátaí ag leibhéal an Chontae agus Náisiúnta.

Creideamh:

Tá an creideamh Caitliceach chun tosaigh ar an nGort. Mar sin féin, i gcomparáid leis an gContae, tá leibhéal i bhfad níos ísle Caitlicigh ag an nGort. Tá líon méadaitheach ag tabhairt le fios nach bhfuil 'aon reiligiún' acu – tá sé seo ar cheann de na treochothaí is suntasaí i bhfaisnéis an Daonáirimh le dhá thréimhse anuas. Tríd is tríd, léiríonn an Gort lonnaíocht atá níos éagsúla ó thaobh reiligiúin i gcomparáid leis an gContae.

Oideachas:

De réir Dhaonáireamh 2022, tá 16% de dhaonra iomlán an Ghoirt san oideachas. Tá céatadán na ndaoine atá faoi bhun 15 bliana d'aois oideachais níos ísle sa Ghort (7.3%) i gcomparáid leis an leibhéal Contae (8.6%). I gcodarsnacht leis sin, tá céatadán níos airde acu siúd atá os cionn 15 bliana d'aois in oideachas iar-scoile (8.8%) ag Gort i gcomparáid leis an leibhéal Chontae ag 4.4%.

Tá oideachas Meánleibhéil Uachtarach bainte amach ag 13% de mhuintir an Ghoirt. Tá oideachas ar leibhéal na Céime Onóraí Baitsiléir bainte amach ag 5% de chónaitheoirí an Ghoirt.

Fostaíocht:

I gcomparáid le Contae na Gaillimhe, tá níos lú daoine fostaithe (i dtéarmaí céatadán) ag an nGort i bhformhór na bpríomhearnálacha, is iad sin: Na hearnálacha Talmhaíochta, Tráchtála, Cumarsáide, Riaracháin Phoiblí agus Seirbhísí Gairmiúla. Sna hEarnálacha Foirgníochta, Déantúsaíochta agus Eile, tá leibhéal fostaíochta níos airde ag an nGort ná mar atá sa Chontae. Is gnách go mbíonn na hearnálacha ceannasacha sa Ghort de lámh

agus cuireann siad leibhéal luach saothair níos ísle ar fáil ná na hearnálacha is mó ceannasach sa Chontae, go ginearálta is eearnálacha timthriallacha iad seo a d'fhéadfadh daoine agus teaghlaigh a bheith thíos le bochtaineacht agus eisiamh airgeadais.

Díothacht:

Léiríonn Innéacsanna Díothachta Pobal de réir Toghroinne (2016) An Gort le díothacht iomlán beagán faoi bhun an mheáin. Léiríonn an Léarscáil Díothachta de réir Ceantar Beag go bhfuil lár an Ghoirt ag fulaingt ó dhíothacht níos airde, go háirithe timpeall Shráid Crowe agus Cúirt Boland atá 'an-mhíbhuntáiste'. Tá imeall an Ghoirt agus na ceantair ó dheas de lár an bhaile níos lú faoi mhíbhuntáiste.

Is iad na figiúirí seo na cinn is cothroime le dáta tráth scríofa na tuarascála.

Figiúr 34: Príomhtháscairí shocheacnamaíoch an Ghoirt | Foinse: Anailís fiontair

Tír	An Gort: Daonra De réir Saoránachta	%	Gaillimh: Daonra De réir Saoránachta	%
Éire	1,889	66%	170710	89%
RA	59	2%	3582	2%
an Pholainn	63	2%	2910	2%
An India	22	1%	937	0%
Tír AE Eile	137	5%	4240	2%
An chuid eile den Domhan	434	15%	4033	2%
Gan a bheith luaite	240	8%	4936	3%
Iomlán	2,842	100%	191,348	100%

Foinse: An Phríomh-Oifig Staidrimh, Éire, Daonáireamh 2022

Figiúr 33: Saoránacht an Ghoirt | Foinse: An Phríomh-Oifig Staidrimh, Éire

2.7 Anailís SCOT

LÁIDREACHTAÍ

- Go leor grúpaí pobail gníomhacha lena n-áirítear na healaíona, obair dheonach agus carthanacht;
- Oidhreacht ailtireachta;
- Cearnóg an Mhargaidh mar phointe fócasach an bhaile;
- Sráideanna leathana agus cosáin;
- Mothú láidir pobail;
- Rochtain ar an abhainn agus spás glas;
- Réimse áiseanna oideachais, caiféanna, bialanna agus gnólachtaí fáilteachais;
- Naisc le grúpaí suntasacha liteartha, cultúrtha agus ealaíon;
- Imeachtaí agus féilte a eagraítear go bliantúil;
- Daonra óg agus éagsúil;
- Cóngarachta do Thearmann Dúlra Garraí Fhearann na Cúille;
- Suíomh straitéiseach gar do mhótarbhealach an M18 agus le stáisiún iarnróid i lár an bhaile, ag nascadh le Gaillimh agus Luimneach;
- Ionad Acmhainní Teaghlaigh an Ghoirt;
- Seirbhís Bráithre na Carthanachta;

DÚSHLÁIN

- Cur i láthair an bhaile;
- Easpa spás pobail ilfheidhmeach inrochtana agus inacmhainne;
- Baic ar rochtain ar dheiseanna, go háirithe don daonra níos óige;
- Leibhéal folúntas cónaithe agus tráchtála níos airde ná an meán ar fud na Gaillimhe agus go náisiúnta;
- Níl an chomharthaíocht (idir theacht agus treo tríd an mbaile) curtha i láthair go dona agus neamhéifeachtach;
- Easpa áiseanna ilfheidhmeacha spóirt agus fóillíochta;
- Fearann poiblí lag agus compord coisithe ar na sráideanna, easpa trasrianta coisithe agus cosáin chúnga;
- Lár an bhaile faoi smacht tráchta;
- Gan spás poiblí tiomnaithe saor ó charr;
- Easpa áiseanna do dhaoine óga agus aosta;
- Easpa bealaí rothaíochta sábháilte agus páirceáil rothar i lár an bhaile.

DEISEANNA

- Feabhsuithe ar aghaidh siopaí;
- Clár bliantúil comhordaithe imeachtaí agus féilte;
- Athchuspóirí oidhreachta, foirgnimh fholmha agus thréigthe;
- Spás ilfheidhmeach a sholáthar don phobal;
- Soláthar Áiseanna Spóirt agus Fóillíochta
- Na buntáistí a bhaineann leis an abhainn agus leis an spás glas mórtimpeall a uasmhéadú chun deiseanna áineasa agus fóillíochta a sholáthar;
- Poitéinseal leas a bhaint as na buntáistí a bhaineann le Glasbhealach an Ghoirt go Baile Átha Luain;
- Feabhas a chur ar chur i láthair agus inúsáidteacht an fhearainn poiblí;
- Plandú agus troscán sráide a thabhairt isteach a d'fheabhsódh tarraingteacht;
- Rothar-bealaí sábháilte agus páirceáil;
- An spás margaidh a dhéanamh níos sábháilte agus níos inrochtana ag tabhairt cuireadh do níos mó trádálaithe agus cuairteoirí;
- Soláthar feabhsaithe iompair poiblí.

BAGAIRTÍ

- Easpa ceannaireachta comhordaithe chun seachadadh agus cur i bhfeidhm na moltaí a chinntiú;
- Drochnaisc iompair poiblí;
- Saincheisteanna maidir le soláthar páirceála;
- Drogall glacadh le hathrú;
- Easpa deiseanna maoinithe;
- Easpa cothabhála ar fhoirgnimh stairiúla;
- Cailliúint seirbhísí agus áiseanna;
- Tionscail a bhfuil tionchar acu lena n-áirítear an gléasra bithgháis atá beartaithe;
- Saincheisteanna tuilte tromchúiseacha.

03

Comhoibriú agus Cumarsáid

Tá forbairt TCF an Ghoirt fréamhaithe i gcomhairle lena chónaitheoirí, gnólachtaí, eagraíochtaí pobail agus príomhpháirtithe leasmhara eile. Déanann an chuid seo achoimre ar an gcaoi ar fhorbair an plean trí rannpháirtíocht agus aiseolas luachmhar ón bpobal áitiúil agus ó phríomhpháirtithe leasmhara.

- 3.1 | Foireann an Bhaile
- 3.2 | Próiseas rannpháirtíochta
- 3.3 | Príomhtheachtaireachtaí

3.1 Foireann an Bhaile

In 2022, cuireadh tús le Fóram Gorgeous Gort (GGF), le sainordú ó thart ar 50 grúpa agus eagraíocht sa Ghort, a d'oibrigh go dlúth le Comhairle Chontae na Gaillimhe, chun Athghiniúint na Tuaithe a chinntiú.

I mí na Nollag 2022, chuir an chomhairle grúpaí ar bhunachar sonraí an GGF ar an eolas faoi chruinniú in Óstán Sullivans a bhí sceidealta don 19 Nollaig agus tugadh cuireadh dóibh freastal air. Ag an gcruinniú seo, fógraíodh go raibh gá le Foireann Baile a bhunú sa Ghort chun an Chéad Phlean do Lár an Bhaile a chur chun cinn.

Toisc go raibh GGF i dteagmháil leis an gComhairle cheana féin, comhthoghadh iad ar an bhFoireann Baile nua agus daoine eile a bhí i láthair ag an gcruinniú ag obair go deonach.

Reáchtáladh cruinniú poiblí tosaigh in Óstán an Sullivans' Gort ar an 12 Eanáir 2023, arna óstáil ag Comhairle Chontae na Gaillimhe agus BDP, an fhoireann deartha atá roghnaithe.

Scaipeadh suirbhé comhairliúcháin fadréimseach de láimh ar chónaitheoirí an Ghoirt. Bhí sé seo ar fáil ar líne freisin.

Reáchtáladh roinnt cruinnithe aonair agus poiblí agus bhuail BDP freisin le raon mór daltaí meánscoile sa phobalscoil áitiúil chun a dtuairimí a fháil ar thodhchaí lár baile an Ghoirt.

Tá Foireann an Bhaile comhdhéanta de roinnt daoine aonair a chónaíonn nó a oibríonn sa Ghort. Creideann baill na foirne go láidir go dtugann Plean an TCF deis dhearfach dúinn oibriú le chéile chun an Gort a fhorbairt chun a lánacmhainneacht a bhaint amach.

Cuimsíonn an bhallraíocht:

- Annie Rozario - Cathaoirleach - Comhordaitheoir an Tionscadail, Ionad Acmhainní an Ghoirt agus Gorgeous Ghort Forum;
- Bernice Forde Carolan - Seaimpín an Bhaile - Cónaitheoir;
- Marion Cahill Collins - Rúnaí - Cónaitheoir; Coiste Bainistíochta Halla an Bhaile, Wild Swan Theatre Company & Fóram Gorgeous Gort;
- Sally Smith - Leas-Chathaoirleach - Úinéir Gnó, Grúpa Siúlóid Abhann, Ísealchríoch na Boirne agus Fóram Gorgeous Gort;
- Martin Aherne - Cónaitheoir agus Grúpa Imní Bithgháis an Ghoirt;
- David Murray - Siúlóid Abhainn an Ghoirt, Grúpa Imní Bithgháis agus Coiste Faoisimh Tuilte na Gaillimhe Theas;
- Ciaran O'Donnell - Cónaitheoir agus Grúpa Imní Bithgháis an Ghoirt;
- Karen O'Neill - Ísealchríocha na Boirne agus Fóram Gorgeous Gort;
- An tAthair Tommy Marrinan - Ball Oinigh Sagart Paróiste.

De réir mar a bunaíodh an fhoireann, ba léir go raibh gá le ballraíocht níos leithne agus d'fhógair Comhairle Chontae na Gaillimhe ina dhiaidh sin go raibh léirithe spéise ag úinéirí gnó an Ghoirt. Tar éis próiseas gearrliostaithe rathúil, comhthoghadh na baill nua seo a leanas chuig an ngrúpa ar 23 Lúnasa 2023.

- Shona Mac Gillivray - Comhúinéir Ealaíon

& Gnó an Ghoirt;

- Fiona O'Driscoll - Comhúinéir Gnó SuperValu Minihane;
- Caroline Brennan - Trádálaí Margaidh sa Ghort;
- Suzanne Orford - Úinéir Gnó;
- John Coughlan - Cónaitheoir & Úinéir Gnó Centra Store.

Tá an bhallraíocht thuas mar chroílár Fhoireann an Bhaile. Aithníonn an grúpa seo, áfach, go bhféadfadh go mbeadh gá le baill bhreise a bhaineann go sonrach le tionscadail amach anseo.

Bhí an Fhoireann Baile ag teacht le chéile go pearsanta gach mí chun ábhar an Phlean TCF, a théamaí agus na moltaí a thabhairt chun críche. Chomh maith leis na cruinnithe seo bhí láithreoireachtaí agus comhoibriú ar líne idir Curadh an Bhaile agus an tOifigeach Athghiniúna Baile de réir mar a tháinig cúrsaí chun cinn le plé. Oibríonn Foireann an Bhaile go gníomhach ar an talamh chun an Chéad Phlean do Lár an Bhaile a chur chun cinn agus a sheachadadh trí ghlaonna maoinithe amach anseo agus trí dhul i dteagmháil leis an bpobal áitiúil.

3.2 Próiseas rannpháirtíochta

Tugadh faoi iliomad imeachtaí comhairliúcháin agus cruinnithe ó thús Eanáir 2023 agus tugadh an plean seo chun críche, le baill den phobal, Foireann an Bhaile, comhaltaí agus oifigigh na Comhairle Contae, grúpaí áitiúla eile agus eagraíochtaí comhairleacha. D'éascaigh foirne an BDP agus Venturei gníomhaíochtaí rannpháirtíochta agus imeachtaí comhairliúcháin le tacaíocht ó Chomhairle Chontae na Gaillimhe.

Is é an toradh a bhí ar na cruinnithe seo ná feasacht a mhúscailt agus raon leathan tuairimí a bhunú a chabhraigh i ndeireadh na dála leis na nithe seo a leanas a shainiú agus a chur ar an eolas:

- An comhthéacs áitiúil agus riachtanais agus mianta an phobail níos leithne;
- tuiscint ar conas a úsáidtear spásanna;
- Tuiscint ar na forálacha reatha sa Ghort agus aon easnaimh nó mianta a aithníodh;
- Saincheisteanna agus srianta na láithreán agus an cheantair níos leithne;
- An ráiteas físe uailmhianach uileghabhálach;
- Na deich bpríomhthéama a thugann achoimre ar na bunphrionsabail maidir le hathrú dearfach;
- Na tograí.

35

38

41

36

39

42

37

40

43

Figiúr 35 - 43 | Grianghraif ó rannpháirtíocht | Foinse: BDP

Imeachtaí buail isteach comhairliúcháin phoiblí

- Déardaoin 12 Eanáir 2023
- Déardaoin 27 Aibreán 2023
- An Chéadaoin 14 Meitheamh 2023

Cuireadh na himeachtaí seo ar bun chun feachtas a ardú i measc an phobail áitiúil ar an bpróiseas TCF agus iad a chur ar an eolas faoi conas a bheith páirteach agus a dtuairimí a roinnt. Chabhraigh na himeachtaí le tuiscint a fháil ar an gcaoi a bhfuil daoine ag baint úsáide as an mbaile, chomh maith leis na láidreachtaí, na dúshláin agus na deiseanna ó thaobh na háite de. Chuir an taithe spás ar fáil freisin chun comhráite a éascú idir an pobal agus an fhoireann deartha. Bhí freastal maith ar na himeachtaí seo, agus mar thoradh air sin bailíodh na céadta tuairimí agus léargas faisnéiseach don phlean. Cuireadh clár faisnéise ar taispeántóir go poiblí chun sonraí an phlean a chur i láthair.

Suirbhé Comhairliúcháin Ar Líne

- 16 Eanáir - 2 Feabhra 2023

Baineadh leas as an suirbhé comhairliúcháin chun tuiscint a fháil ar na rudaí a thaitníonn agus nach dtaitníonn leis an bpobal áitiúil maidir lena mbaile féin agus chun réimsí feabhsaithe a thairfeadh.

Bhí fáil ar na suirbhéanna i bhformáid pháipéir ar lá an chomhairliúcháin phoiblí i mí Eanáir, agus i bhformáid ar líne tríd is tríd agus an fhéidearthacht tuairimí breise a chur isteach don fhoireann deartha nó don Fhoireann Baile.

Cearldanna le hionadaithe pobail ar tugadh cuireadh dóibh

- An Chéadaoin, 8 Feabhra 2023

Deis a bhí sa cheardlann don fhoireann dearaidh chun torthaí tosaigh an chomhairliúcháin phoiblí a chur i láthair agus a phlé le Foireann an Bhaile agus le muintir na háite eile a bhfuil suim acu sa tionscadal agus iniúchadh a dhéanamh ar ghnéithe níos mionsonraithe den tionscadal.

Cearldann Pobalscoil Áitiúil

- Déardaoin 9 Feabhra 2023

Tar éis ráta freagartha íseal ó aoisghrúpaí níos óige laistigh den Ghort, chuaigh an fhoireann deartha i dteagmháil le 120 dalta i bpobalscoil áitiúil an Ghort, le haoiseanna idir 14-18. Tairfeadh tuairimí na scoláirí sa seisiún seo agus sa phlé leantach mar fhreagra ar cheisteanna a bhain le conas a d'fhéadfaí lár an bhaile agus na háiseanna atá sa Ghort a fheabhsú, agus cad ba mhaith leo a fheiceáil sa bhaile.

Cearldanna ar líne le húnéirí gnó agus geallsealbhóirí

Cuireadh nuashonruithe ar an tionscadal ar fáil trí láithreoireachtaí ar líne de réir mar ba ghá le linn an phróisis.

Seisiún leath-struchtúrtha duine le duine le príomhpháirtithe leasmhara

- Meitheamh-Lúnasa 2023

Reáchtáil Venturei seisiún rannpháirtíochta duine le duine le príomhbhaill an phobail chun ionchur níos mionsonraithe a fháil sa phlean, lena n-áirítear:

- a dtuairimí ar an mbaile go ginearálta;
- na háiseanna agus taitneamhachtaí;
- conas a d'fhéadfaí an Gort a fheabhsú, go háirithe maidir le gnó, cultúr, oideachas, áiseanna, ealaíon agus tithíocht.

Bhí an rannpháirtíocht seo i bhfoirm freagraí scríofa, agus glaonna gutháin agus cruinnithe ina dhiaidh sin. Chabhraigh na freagraí le torthaí an phlean a mhúnú.

Figiúr 44 | Ábhar rannpháirtíochta | Foinse: BDP

3.3 Príomhtheachtaireachtaí

Seo thíos na tuairimí a fuarthas sna himeachtaí éagsúla comhairliúcháin phoiblí a bhaineann le lár an bhaile.

Cad is mó a thaitníonn leat faoi lár an bhaile?

*Ailtireacht
Oidhreacht
Siúlóid abhann
An chearnóg
Sráideanna leathana agus cosáin
Caiféanna agus bialanna Pobal*

Cad is mó nach dtaitníonn leat faoi lár an bhaile?

*Luas tráchta
Páirceáil
Foirgnimh dídheisithe agus folmha
Easpa crann agus glasra
Trasrianta contúirteacha*

Conas a d'fhéadfaí lár an bhaile a fheabhsú?

*Feabhas a chur ar chosáin agus trasrianta
Suíocháin phoiblí níos mó
Tuilleadh plandaí agus crann
Feabhas a chur ar chur i láthair na sráideanna (níos mó dathanna)
Níos mó soilsiú agus soilsiú níos fearr
Níos mó limistéir ghlasa
Spás inúsáidte oscailte i lár an bhaile*

Cad iad na príomhthosaíochtaí atá agat do lár an bhaile?

- 01 *Ag tabhairt aghaidhe ar dhearóiliú agus ar láithreáin fholmha*
- 02 *Spásanna poiblí*
- 03 *Áiseanna pobail*
- 04 *Glasú*
- 05 *Siúl agus rothaíocht*
- 06 *Forbairt tráchtála*
- 07 *Iompar poiblí*
- 08 *Páirceáil*
- 09 *Forbairt tithíochta*

Seo thíos na tuairimí a fuarthas sna himeachtaí éagsúla rannpháirtíochta poiblí maidir le háiseanna agus taitneamhachtaí.

Conas a d'fhéadfaí feabhas a chur ar na háiseanna atá sa Ghort faoi láthair?

Soláthar reatha spóirt

- Dromchla nua a chur ar astroturf agus é a cheangal leis an scoil;
- Tuilleadh gníomhaíochtaí a chur ar fáil san ionad pobail ar nós dreapadóireachta carraige;
- Feabhas a chur ar pháirc Cool FC.

An Réimse Poiblí

- Feabhas a chur ar chosáin le haghaidh inrochtaineachta;
- Limistéir shuíocháin lasmuigh do chaiféanna agus bialanna;
- Suíocháin agus binsí i lár an bhaile;
- Stad an bhús a bhogadh agus foscadh a chur leis;
- Tuilleadh soilse
- Níos lú páirceála ar an gcearnóg;
- Feabhas a chur ar leithris phoiblí;
- An droichead a mhaisiú/cuir níos mó datha leis;
- Níos mó glasra agus crainn sráide a chur;
- Áiseanna méadaithe do thrádálaithe margaidh;
- Pointí luchtaithe FL;
- Comharthaíocht feabhsaithe.

Abhainn an Ghoirt

- An siúlóid abhann a leathnú;
- Nasc an tsiúlóid abhann le lár an bhaile;
- Feabhas a chur ar rochtain ar an abhainn;
- Limistéir le haghaidh suíocháin;
- Úsáidí áineasa: spóirt uisce, cadhcáil;
- Cathaoireacha rothaí inrochtana.

Páirc Canon Quinn

- Déan inrochtana do chathaoir rothaí;
- An nasc le lár an bhaile a fheabhsú;
- Spás oscailte solúbtha a choinneáil;
- A charachtar reatha a choinneáil;
- Soilsiú a fheabhsú;
- Níos mó suíocháin a chur ar fáil.

Áiseanna pobail

- Tuilleadh gníomhaíochtaí a chur ar fáil sa leabharlann;
- Feabhas a chur ar an gclós súgartha;
- Feabhas a chur ar halla an bhaile.

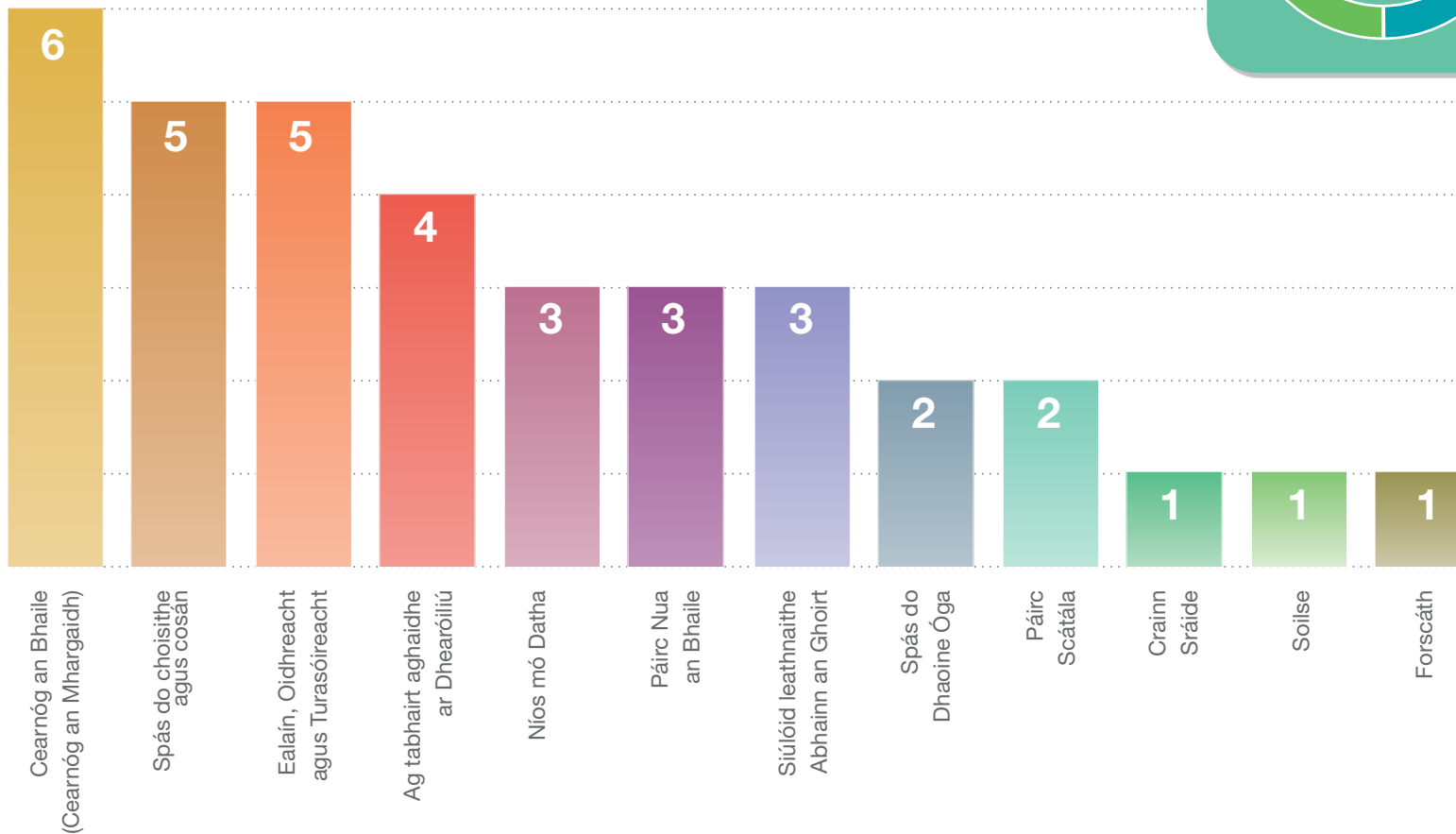
Cén áis nua a mholfá sa Ghort?

- Páirc an bhaile le rochtain ar an abhainn;
- Tuilleadh spásanna do dhaoine óga;
- Tuilleadh áiseanna áineasa agus spóirt - cúirteanna cispheile, cúirteanna leadóige;
- Clós súgartha nua, páirc scátála, rian caidéal;
- Seastán banna ceoil, foscadh nó ceannbhrat le haghaidh imeachtaí agus sóisialta sa pháirc;
- Gairdín pobail;
- Spás taispeántais ealaíne;
- Bia amuigh faoin aer (binsí picnice/foscadh);
- Áiseanna fichille;
- Ionad staidéir;
- Áit éigin le péinteáil/líníocht;
- Clós Súgartha;
- Cúirt liathróid láimhe;
- Linn snámha poiblí;
- Áiteanna marcaíochta capall níos fearr;
- Áit do Chairtíní
- Níos mó limistéar siúil glas;
- Limistéar imeachtaí lasmuigh;
- Taispeántais ealaíon áitiúla agus imeachtaí cultúrtha;
- Áiseanna fóillíochta lena n-áirítear pictiúrlanna, stuaí, cúirt babhlála;
- Níos mó bialanna, caiféanna agus beáir - cosúil le barra spóirt, siopaí caife, bialanna le suíocháin lasmuigh;
- Lárionad cianoibríthe i lár an bhaile;
- Mol lárnaigh pobail le haghaidh tacaíochta agus seirbhísí;
- Tithíocht do dhaoine scothaosta neamhspleácha i lár an bhaile;
- Spásanna do shiopaí agus gnólachtaí aníos.

Seo thíos na tuairimí a fuarthas sna himeachtaí éagsúla rannpháirtíochta poiblí a bhaineann le lár an bhaile.

Cad iad na príomhchuspóirí do lár an bhaile?

Tionscnaimh iompair: cad atá ag teastáil agus cad é atá tábhachtach?

- 50% carrchlós eas-sráide
- 30% páirceáil rothar
- 10% bainistíocht tráchta ar mhaithe le sábháilteacht coisithe
- 5% suíomh stad bus
- 5% bána lódála

04

Ag sainmhíniú na háite

Socraíonn an chuid seo an fhís agus na príomhthéamaí a coimeádadh tríd an obair anailíse agus rannpháirtíochta. Cuirtear sraith moltaí i láthair a léiríonn na príomhthéamaí agus a sholáthraíonn smaointe agus deiseanna uailmhianacha d'fhorbairt an Ghoirt amach anseo.

- 4.1 | Príomhthéamaí, tosaíochtaí straitéiseacha agus idirghabhálacha molta
- 4.2 | Fís
- 4.3 | Tograí

4.1 Príomhthéamaí, tosaíochtaí straitéiseacha agus idirghabhálacha molta

Is féidir struchtúr na dtorthaí ó phróiseas an Chéad Phlean Lár an Bhaile a thuiscint agus a léirmhíniú mar seo a leanas:

Deich dtéama uileghabhálacha a tháinig chun cinn trí rannpháirtíocht agus anailís chomhthéacsúil. Léirítear iad seo ar fud na dtosaíochtaí straitéiseacha agus idirghabhálacha molta.

Moltaí laistigh de gach ceann de na téamaí, a leagann amach na príomhthosaíochtaí agus na hidirghabhálacha chun athbheochan an Ghoirt a spreagadh. Tá na moltaí á dtiomáint ag mianta an phobail, an anailís deartha agus taighde, agus an comhthéacs beartais níos leithne.

Téama 01

Athbheochan na hOidhreachta

Téama 02

Athbheochan Cultúir agus Na hEalaíona

Téama 03

Cuimsiú Sóisialta, Spiorad Pobail & Folláine

Téama 04

Nascacht

Téama 05

Foirgnimh Folmha & Tréigthe a Athchóiriú

Téama 06

Geilleagar Áitiúil Beoga

Téama 07

Maireachtáil Uirbeach Inbhuanaithe

Téama 08

Cuairteoirí a Mhealladh

Téama 09

An Timpeallacht Nádúrtha & Bithéagsúlacht

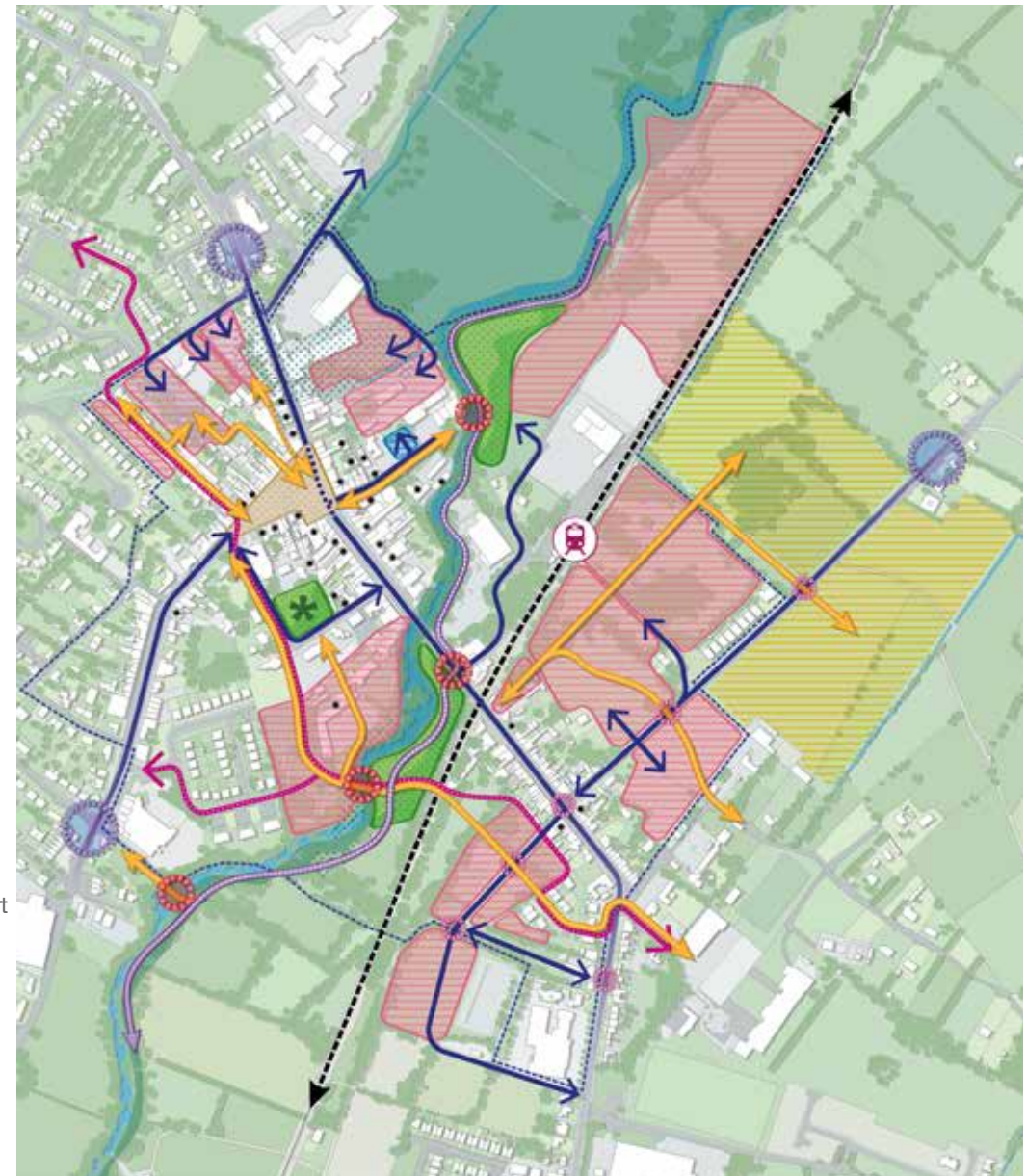
Téama 10

Spásanna Poiblí a Athshamlú

4.2 An fhís

Is í an fhís don Ghort ná baile bríomhar, cuimsitheach agus inbhuanaithe, lán le stair agus carachtar, le Cearnóg an Mhargaidh ina chroílár agus rochtain ar spás glas agus Abhainn an Ghoirt. Áit inmhianaithe chun cónaí, oibriú, foghlaim agus cuairt a thabhairt air.

Figiúr 45 | Físléarscáil molta de lár bhaile an Ghoirt | Foinse: BDP

	Crios tuilte A - dóchúlacht 1%		Líne iarnróid
	Crios tuilte B - athrú aeráide		Naisc coisithe
	Spásanna taitneamhachta glasa		Siúlóid leathnaithe Abhainn an Ghoirt
	Páirc Canon Quinn		Teorainn TÁLB
	Páirceáil nua lasmuigh den tsráid		Bealach nua do rothaithe agus do choisithe Geataí go lár an bhaile
	Páirceáil reatha		Nóid do choisithe
	Cearnóg an Mhargaidh		Eilimintí nasctha nua
	Láithreáin a bhfuil deiseanna iontu		Foirgnimh fholmha
	Suíomhanna deise lasmuigh den phlean TCF		
	Rochtain feithicle		

Tá na réimsí cruinn agus an tuarascáil seo á scríobh.

4.3 Téama 01 | Oidhreacht a athbheochaint

Réamhrá

Bunphrionsabal den fhís don Ghort is ea oidhreacht uathúil an bhaile a neartú agus a stair shaibhir a cheiliúradh.

Mar bhaile margaidh stairiúil, tá oidhreacht an Ghoirt fós le feiceáil go mór i leagan amach agus ailtireacht an bhaile. Meallann an baile agus an ceantar níos leithne líon suntasach cuairteoirí cheana féin chun críocha na turasoíreachta oidhreachta agus cultúrtha. Mar sin féin, d'fhéadfadh an baile níos mó a dhéanamh chun a oidhreacht nádúrtha, tógtha agus cultúrtha a cheiliúradh agus a chuimsiú. Tá go leor de shócmhainní oidhreachta an Ghoirt coinnithe go maith agus i riocht maith, ach teastaíonn idirghabháil ó chuid acu chun iad a fheabhsú agus chun tacú leo don todhchaí.

Is í an uaillmhian ná an oidhreacht a athbheochaint chun an bród agus an tsuim áitiúil i stair an bhaile a léiriú, chomh maith le hardmhian na gnéithe oidhreachta a thabhairt beo.

Tograí

01- Plean Bainistíochta Caomhnaithe do stáblaí agus beairicí marcra

Cúlra | Lonnaithe ar Shráid na Beairice agus bhíodh thart ar ochtó fear ina chónaí ann tráth. Trasna an bhóthair tá iarsmaí na stáblaí inar coinníodh breis is céad capall. Is stóras de chuid Honan anois atá ann san fhoirgneamh. Tógadh an bheairic ar shuíomh Chaisleán an Ghoirt a scriosadh c.1650. Is príomhshócmhainn oidhreachta é an ceantar seo don bhaile. Bhainfeadh sé leas as tuilleadh airde agus feabhsaithe.

Togra

- I gcomhar le húinéirí talún, plean caomhnaithe agus bainistíochta a choimisiúnú do bheairic an Mharcra agus iarláithreán an chaisleáin;
- Staidéar féidearthachta a choimisiúnú chun úsáidí féideartha amach anseo a chinneadh;
- Measúnú a dhéanamh ar chreatlach an fhoirgnimh atá ann faoi láthair agus ar na céimeanna a theastaíonn chun athchóiriú agus athúsáid a dhéanamh.

Buntáistí

- Oidhreacht an bhaile a chosaint;
- Athghiniúint, tairiscint chomhlántach féideartha laistigh de lár an bhaile;
- Poitéinseal chun nascadh le siúlóid Abhainn an Ghoirt agus Glasbhealach amach anseo mar bhealach isteach go lár an bhaile.

Figiúr 46 | Léarscáil stairiúil den Bheairic, 1893 | Suirbhéireacht Ordanáis Éireann

Figiúr 47 | Radharc satailíte den Bheairic | Google Earth

Figiúr 48 | Amharc ón aer ar an mBeairic | Foinse: CCG

02- Conair Oidhreachta Nuashonraithe agus Feabhsaithe

Cúlra | Soláthraíonn Conair Oidhreachta atá ann cheana féin ag Ísealchríocha na Boirne (páirtmhaoinithe ag Comhairle Chontae na Gaillimhe) acmhainn luachmhar chun príomhshócmhainní oidhreachta an bhaile a aimsiú agus chun scéalta suimiúla a bhaineann lena bhfuil ann a roinnt. Is acmhainn tharraingteach é seo do chónaitheoirí agus do chuartheoirí araon.

Togra

- An rian oidhreachta reatha a nuashonrú agus a leathnú – lena n-áirítear scéalta ón bpobal áitiúil;
- Marcóirí cosáin agus comharthaíocht chun ceangal a dhéanamh leis an mbealach iomlán;
- Soilsiú foirgneamh/éadanas oidhreachta;
- Acmhainn Conair Oidhreachta ar líne a chruthú do mhuintir na háite agus do chuartheoirí le húsáid;
- Deis imeachtaí agus léirithe a chuimsiú laistigh de na suíomhanna stairiúla seo.

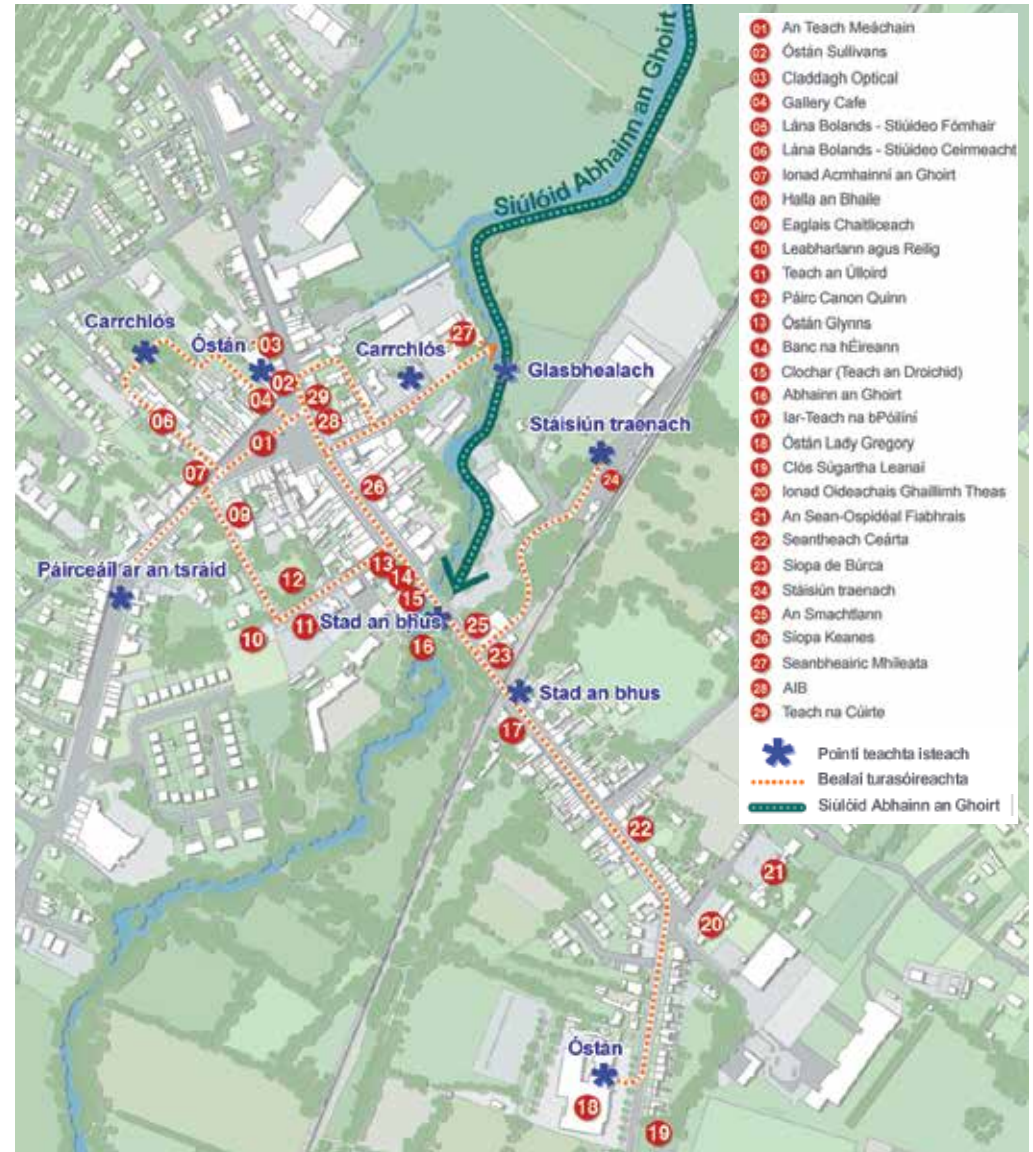
Buntáistí

- Féiniúlacht áitiúil neartaithe;
- Feabhas a chur ar thairiscint do chuartheoirí an Ghoirt;
- Acmhainn oideachais do mhuintir na háite/ cuairteanna suímh;
- Cinntíonn sé go bhfuil an timpeallacht thógtha stairiúil coinnithe go maith;
- Osclaítear suíomhanna stairiúla nach mbaintear mórán úsáide astu faoi láthair.

Figiúr 49-51 | Príomhphointí spéise ar an gCosán Oidhreachta reatha | CCG & BDP

Figiúr 52 | Léarscáil de chonair oidhreachta | Foinse: BDP

4.3 Téama 02 | Cultúr agus na healaíona a athbheochan

Réamhrá

Tá uaimhian seanbhunaithe ag Gort glacadh níos fearr lena fhéiniúlacht chultúrtha agus áit a chruthú le haghaidh léiriú cultúrtha, ag teacht ón bpobal áitiúil agus ó ghnóthaí.

Fuarthas amach in Athbheithniú 2019 ar Ionaid agus Ionaid Ealaíon (Meitheamh 2019), arna choimisiúnú ag an gComhairle Ealaíon agus an Cumann Bainistíochta Cathrach agus Contae (CCMA), gurb é an soláthar náisiúnta foriomlán d'ionaid agus d'ionaid ealaíon ná 2.9 in aghaidh 100,000 duine, ach níl an figiúr do Chontae na Gaillimhe (gan Cathair na Gaillimhe san áireamh) ach 0.6 in aghaidh an 100,000. Aontaíonn an Chomhairle Ealaíon agus CCMA Creat um Chomhoibriú go n-oibreoidh siad le chéile ar bhealach níos straitéisí chun na healaíona in Éirinn a fhorbairt agus is tosaíocht don chomhpháirtíocht an bonneagar do na healaíona a fhorbairt. Chun dul i ngleic leis an easnamh suntasach seo sa soláthar d'earnálacha na n-ealaíon, an chultúr agus na cruthaitheachta, tá sé d'aidhm ag an bPlean i dTús Áite do Lár an Bhaile an saol ealaíon agus cultúir áitiúil a athbheochan. Soláthroidh sé seo spás cuí chun na healaíona a spreagadh le fás agus le bheith mar fhócas an bhaile, ag tabhairt beatha nua isteach i lár an bhaile.

Aithnítear go bhfuil raon gníomhaíochtaí cultúrtha agus ealaíonta ar siúl cheana féin sa Ghort, agus tá sé ar intinn ag an bPlean agus na moltaí laistigh tacú leis na hiarrachtaí seo agus iad a mhéadú. Ina measc tá saothar an Wild Swan Theatre Company, Club Pictiúrlainne Gort Vibes, Ceol agus Ealaíon na Cúile, Féile Cooley-Collins, Ealaíona an Ghoirt, agus grúpa filíochta Ploughed Field Collective agus saothar oibre áitiúil.

Tá tacaíocht láidir tugtha ag an bpobal níos leithne don bhéim ar na healaíona agus ar an gcultúr sa phlean seo a léirigh comhuaimhian chun níos mó spásanna, tacaíochta agus deiseanna a sholáthar do na healaíona agus don chultúr i Lár Bhaile an Ghoirt.

Tograí

01 - Spás Taibhithe Halla an Bhaile

Cúlra | Tógtha thart ar 1870, is príomhfhoirgneamh oidhreachta é Halla Baile Naomh Colmán i lár bhaile an Ghoirt, agus is Struchtúr Cosanta é (Clár Uimh. 442). Tá an foirgneamh á ligean ar léas ag Coiste Bainistíochta Halla Baile an Ghoirt go dtí an bhliain 2029. Is grúpa áitiúil amharclannaíochta an-rathúil iad atá á reáchtáil le breis agus 20 bliain. Baineadh úsáid as an bhfoirgneamh freisin le haghaidh úsáidí pobail eile lena n-áirítear Club Pictiúrlainne Gort Vibes, Grúpa Filíochta Ploughed Field, cruinnithe an Chlub CLG áitiúil, oiliúint céadfheagróirí agus mar ionad chun Searmanais Tórraimh na hÉireann a reáchtáil.

Togra | Tá sé beartaithe go ndéanfaí tuilleadh athchóirithe ar Halla an Bhaile lena n-áirítear deisiúcháin dín agus oibreacha taobh istigh chun tacú le gníomhaíochtaí pobail agus go háirithe obair Chomhlacht Amharclainne an Ealaíon agus ealaíontóirí áitiúla a bhaineann úsáid as an bhfoirgneamh seo. Bheadh sé fíorluachmhar do bhaile an Ghoirt an struchtúr stairiúil seo a bhfuil spás feidhmíochta 100 suíochán aige a thabhairt chuig caighdeán níos airde, lena n-áirítear inrochtaineacht mhéadaithe (ardaitheoir) agus spás oiriúnach cleachtadh agus feidhmíochta a sholáthar don phobal áitiúil.

Buntáistí

- An timpeallacht cheart a sholáthar chun na meáin agus na taibhealaíona a chur chun cinn mar phríomhbhealach uaimhianta;
- Aitheantas a thabhairt don ról nach bhfuil mórán luacha air maidir le cleachtais agus foirmeacha cruthaitheacha laethúla;
- Na healaíona cruthaitheacha a úsáid chun dul i ngleic le saincheistanna ar nós bochtaineacht, éagthroime agus fostaíocht;
- Na healaíona cruthaitheacha a úsáid chun comhaontais agus idirnaisc a spreagadh idir grúpaí agus institiúidí a léiríonn an chastacht dhúshlánach, an éagsúlacht agus an comhoibriú atá mar thréith den saol laethúil;
- Carachtar agus sainiúlacht reatha a choinneáil agus a fheabhsú, ag baint úsáide as sócmhainní oidhreachta na ráithe mar phointe tosaigh inspioráideach;
- Cabhrú le trádáil oíche a mhéadú le haghaidh caiféanna, bialanna agus óstáin áitiúla.

02 - Ealaín agus Cruthaitheacht i Lár an Bhaile

Cúlra | Faoi láthair tá roinnt suiteálacha ealaíne mar mhúrmhaisiú ar bhallaí bána laistigh de lár an bhaile. Is í an uaimhian atá ann ná tógáil air seo chun féiniúlacht agus carachtar an bhaile a fheabhsú.

Togra | Is é an moladh ealaín phoiblí a aithint agus a ionchorprú isteach i gcreatlach an bhaile chun cruthaitheacht a spreagadh agus féiniúlacht uathúil an bhaile a threisiú, agus spásanna taispeántais tiomnaithe a bhunú ar

nós gailearaí laistigh den bhaile. Comhlánoidh láithreacha féideartha do mhúrmhaisiú agus ealaín/dealbhóireacht a bhfuil ann inniu, agus bheadh Eaglais an Chlochair ina spás iontach do ghailearaí.

- Measúnú ar mhúrmhaisiú/suiteáil/dealbha reatha;
- Láithreacha chomhlántacha eile a shainiú le haghaidh ealaín phoiblí nua i lár an bhaile;
- A chinntiú go bhfuil an próiseas comhoibriú agus rannpháirteach leis an bpobal agus go gcuirtear oidhreachta an Ghoirt san áireamh;
- Aithnigh spás le haghaidh gailearaí chun ealaíontóirí áitiúla agus a gcruthaitheacht a thaispeáint;
- Sainiú gailearaí agus spás ceardlainne, chun ealaíontóirí a thaispeáint agus chun scileanna a roinnt a chuimsíonn spásanna ceardlainne freisin le haghaidh rannpháirtíocht phraiticiúil an phobail.

Buntáistí

- Soláthraíonn sé pointe fócasach do lár an bhaile;
- Cruthaíonn sé féiniúlacht áitiúil;
- Úinéireacht phobail/áitiúil;
- Deiseanna d'ealaíontóirí áitiúla agus gnólachtaí cruthaitheacha;
- Cuairteoirí agus úsáideoirí nua a mhealladh chuig an mbaile;
- Méadóidh eispéireas níos taitneamhaí ar an mbaile cuairteanna agus am a chaitear ar an mbaile.

03 - Naisc liteartha: Naisc a fhorbairt leis an mBantiarna Gregory agus Yeats

Cúlra | Tá stair láidir chultúrtha ag an nGort, agus é fite fuaite i mbunú shaol litearthachta na hÉireann agus in oidhreacht Bantiarna Gregory agus W. B. Yeats. Tá an poitéinseal ag Gort na naisc seo a neartú agus a chur chun cinn níos fearr, ag cur spáis agus tacaíochta ar fáil do na hiarrachtaí seo a bheith faoi bhláth.

Togra | Is éard atá sa togra ná féachaint agus iniúchadh a dhéanamh ar conas is féidir naisc le Radharc Liteartha na hÉireann, go háirithe leis an mBean Uasal Gregory agus W. B. Yeats a neartú agus a chur chun cinn, agus leas a bhaint as naisc atá ann cheana féin trí thaibhiú cruthaitheach, féilte agus imeachtaí a sholáthróidh spás taispeántais tiomnaithe le naisc liteartha an Ghoirt a iniúchadh agus a bheochan.

Buntáistí

- Féiniúlacht chultúrtha uathúil an Ghoirt a fhorbairt;
- Deiseanna a sholáthar chun níos mó cuairteoirí a mhealladh;
- Méadú ar thrádáil caiféanna, bialanna agus óstáin áitiúla;
- A chinntiú go bhfanann oidhreacht shaol Liteartha na hÉireann beo.

Figiúr 53: Bantiarna Gregory | Foinse: Pictorial Press Ltd / Alamy StocGhrianghraf

Figiúr 54: W. B. Yeats | Foinse: NPG x6397 © National Portrait Gallery, Londain. CC BY-NC-ND

3.0

04 - Spás feidhmíochta lasmuigh

Cúlra | Faoi láthair níl aon spás saor ó charranna laistigh de lár an bhaile ar féidir é a úsáid le haghaidh gníomhaíochtaí agus imeachtaí. Úsáideann margadh na hAoine na spásanna páirceála atá ann cheana féin agus tá sé deacair rochtain a fháil air mar gheall ar cheannasacht na mbóithre agus na bhfeithiclí. Is é an t-aon spás glas oscailte i lár an bhaile ná Páirc Canon Quinn, a d'fhéadfadh suíomh a sholáthar freisin le haghaidh léirithe amuigh faoin aer le suíomh páirce.

Togra | A chinntiú go gcruthóidh feabhsúcháin an fhearainn phoiblí ar lár an bhaile spás inúsáidte, solúbtha agus inrochtana saor ó charranna. Ina measc seo, tá:

- Cearnóg an Mhargaidh athbheochana ar féidir leis an margadh a úsáid agus atá in ann clár imeachtaí a éascú i rith na bliana;
- Breithniú ar sholáthar foscadh agus

bonneagair ar nós soláthairtí cumhachta chun imeachtaí a éascú;

- Spás beag amfaitéatair a chruthú agus stáitse gaolmhar i bPáirc Canon Quinn;
- Rochtain fheabhsaithe ar na spásanna poiblí do gach úsáideoir.

Buntáistí

- Níos mó daoine ag caitheamh ama i lár an bhaile;
- Deis do chlár imeachtaí a bheith ar siúl gan ghá le spásanna páirceála a úsáid;
- Deis d'ealaíontóirí áitiúla lár an bhaile a úsáid ar bhealach cruthaitheach lena gcuid buanna a thaispeáint;
- Gach aois a spreagadh le bheith páirteach lena n-áirítear naisc leis na scoileanna agus leis an amharclann.

Figiúr 55
Cearnóg an Mhargaidh | Foinse: CCG

4.3 Téama 03 | Cuimsiú sóisialta, spiorad pobail agus folláine

Réamhrá

Is príomhghné de bhaile rathúil é braistint pobail agus cuimsiú sóisialta. Tá sé mar aidhm ag an bPlean seo muintearas idir na daoine sa Ghort a chur chun cinn agus a neartú, trí phríomhthosaíochtaí agus moltaí a d’eascair trí rannpháirtíocht leis an bpobal áitiúil a aithint agus a chinntiú go ndéantar spásanna cuí a sholáthar don phobal.

Thug an Gort aghaidh ar roinnt dúshlán eacnamaíoch, sóisialta agus cultúrtha, lena n-áirítear comhtháthú sóisialta de ghrúpaí eitneacha éagsúla, daonra inchomparáide óg, agus céatadán níos airde daoine a oibríonn in earnálacha láimhe ar phá níos ísle de ghnáth. Tá líon mór de chónaitheoirí agus de theaghlach na Brasaíle i nGort, a bhfuil cónaí orthu ar an mbaile ó na 1990idí. Cé go bhfuil go leor de na cónaitheoirí seo i nGort le fada an lá, thug freagraí na bpáirtithe leasmhara le fios go raibh an pobal ag brath ar sheirbhísí aistriúcháin sa bhaile agus go bhféadfaí forbairt pobail a fhorbairt tuilleadh chun tacú leis an daonra éagsúil. Ar fud an Ghoirt, tá imní arna dtuairisciú ag páirtithe leasmhara tar éis saincheisteanna a ardú maidir le luathfhágáil scoile agus daoine óga nach bhfuil i bhfostaíocht, oideachas nó oiliúint.

Tá na seirbhísí sóisialta laistigh den bhaile scaipthe faoi láthair agus, i gcásanna áirithe, easnamhach. Tabharfaidh deis chun na seirbhísí seo a chomhlonnú in áit aonair sineirgisteach deiseanna iontacha do mhuintir an Ghoirt chun rochtain chuí a bheith acu ar na seirbhísí go léir in aon áit amháin, agus fágfaidh seo go mbeidh idirghníomhú níos fearr idir na seirbhísí a chuirtear ar fáil.

Tograí

01 - An Clochar: ionad cultúrtha, pobail, nuálaíochta agus cianoibre ilchuspóireach

Cúlra | Tá easnamh aitheanta ag an nGort i spásanna pobail ilfheidhmeacha agus tá sé d’uailmhian aige cumas agus fás inbhuanaithe na n-earnálacha cianoibrithe, cultúrtha, cruthaitheacha agus pobail i lár an bhaile a thógáil. Cinnteoidh an soláthar seo go mbeidh an Gort beo mar mhol bríomhar agus cinnteoidh sé go mbeidh an Gort ar an bpríomhshuíomh do dhaoine cumasacha le bheith ag obair agus ag maireachtáil, ina bhaile chun gairm bheatha agus poitéinseal eacnamaíoch a fhorbairt agus chun teaghlach a thógáil.

Léiríonn tosaíocht idirnáisiúnta agus náisiúnta gur ranníocóirí luachmhara ealaíon, cultúir, oidhreacht agus turasoíreachta iad ionaid phobail atá fréamhaithe i bpobal tiomanta a imríonn tionchar orthu sa dóigh is go bhfuil sainchúram láidir oideachais, pobail agus cuimsitheachta agus comhtháthú acu. Chuirfeadh lárionad nuálaíochta an-láidir le tiomantas bainistíochta dinimiciúil, arna oibriú ag bainistíocht oilte eolach, arna mhargú ar bhonn áitiúil, réigiúnach agus náisiúnta, le fuinneamh trí chláir oideachais spreagúla, go mór leis na háiseanna atá ar fáil i nDeisceart na Gaillimhe.

Tá sé cruthaithe go soláthraíonn saoráidí cianoibre cáilíocht beatha níos airde do phobail, rud a chruthaíonn buntáistí ábhartha don gheilleagar áitiúil agus don tsochaí, go díreach agus go hindíreach. Leagann Ár dTodhchaí Tuaithe 2021-2025 amach fócas an rialtais maidir le forbairt ár bpobail tuaithe sna blianta atá le teacht, tá a fhócas

ar na deiseanna a chuireann cianobair ar fáil chun pobail tuaithe a athbheochan mar bhunchloch na físe don todhchaí a dhíríonn ar *“thábhacht áiteanna tuaithe bríomhara a bhfuil cónaí ag daoine iontu, agus an poitéinseal poist ardchaighdeán a chruthú”*.

Tá foirgneamh an Chlochair i gcoilár bhaile an Ghoirt. Teach an Droichid a tugadh air ar dtús, tógadh é tuairim is 260 bliain ó shin mar cheann de na chéad áitribh ina raibh cónaí ar an nGort agus tá sé liostaithe anois mar struchtúr cosanta. Mar sin féin, tá an baol ann go dtitfidh sé as feidhm agus as a riocht. Tá 1416 méadar cearnach d’oll-achar urláir inmheánach inúsáidte ag an bhfoirgneamh féin scaipthe thar trí urlár.

An pobal áitiúil a bhí chun tosaigh ar athúsáid fhoirgneamh an Chlochair, agus chuir Siúracha na Trócaire a gcuid oideachais ar a lán acu ina n-óige. Is foirgneamh taibhseach agus iontach tábhachtach go stairiúil é an foirgneamh i gcoilár an bhaile. Thug méid an fhoirgnimh agus na costais athchóirithe féideartha le fios nach raibh moladh aonúsáide le bheith indéanta ar an láthair.

Éascóidh athfhorbairt agus coinneáil an fhoirgnimh stairiúil fheiceálach seo i lár an Ghoirt soláthar ionad nuálaíochta, pobail agus ealaíon laistigh den Ghort, ag freastal ar riachtanais reatha an daonra áitiúil agus ag tarraingt cuairteoirí chuig an mbaile.

Togra | Príomhfoirgneamh an Chlochair, *“Teach an Droichid”* agus an bhunscoil ar chúil an chlochair a fháil agus a athchóiriú. Tá sé beartaithe go ndéanfar an Clochar a athchóiriú

ina lárionad cianoibre, nuálaíochta, cultúrtha agus pobail ilchuspóireach a d’fhéadfadh gailearaí ealaíne, ceardlanna, limistéar taispeántais, ceolchoirmeacha a óstáil agus a d’fhéadfadh ioncam a ghiniúint.

Cuirfidh sé seo áiseanna neamhspleácha, tiomnaithe agus saincheaptha ar fáil do raon úsáidí comhlántacha, iarrachtaí nuálacha, fiontair, pobail, ealaíne, oidhreacht agus cultúrtha. Freastalóidh agus forbróidh ionad an Ghoirt gníomhaíochtaí gnó atá ann cheana féin, lena n-áirítear áiseanna cianoibre chomh maith le grúpaí áitiúla ealaíon agus léirithe; spás taispeántais a sholáthar do na meáin amhairc agus áiseanna comhdhála agus cruinnithe do ghnóthaí agus do ghníomhaireachtaí áitiúla agus réigiúnacha. Déanfar na foirgnimh a bhaineann leis an tionscadal seo a athchóiriú ar bhealach a chosnófar oidhreacht an fhoirgnimh, agus cuirfeadh go mór le haon tábhacht stairiúil agus cultúrtha a bhaineann leis an bhfoirgneamh, rud a fhágfaidh oidhreacht bhuan ag Siúracha na Trócaire sa phobal áitiúil.

Is í an fhís choincheapúil ná go n-éascóidh an Clochar na nithe seo a leanas:

Séipéal- Spás léirithe agus taispeántais ilchuspóireach chun gach cineál taibhithe a éascú mar chuairt ar ghrúpaí náisiúnta agus idirnáisiúnta, ach le béim láidir ar dhrámaíocht phobail agus ar ghrúpaí ceoil i gcomhthéacs tráchtála. D’fhéadfadh go n-áireofaí leis seo banc suíocháin inghnóthaithe a sholáthraíonn toilleadh do thart ar 60 duine mar aon le limistéar stáitse inbhainte.

An **“Mol”** - Áit inar féidir le fiontraithe agus baill eile teacht le chéile, líonrú, foghlaim, cruthú agus ceiliúradh. Tá An **“Mol”** le bheith lonnaithe i bhfoirgneamh íocónach a athdhearadh chun naisc agus comhoibrithe a éascú agus beidh sé mar óstach ar imeachtaí móra agus beaga. D'fhéadfadh An **“Mol”** a bheith mar bhaile freisin do chomhpháirtithe ar mian leo comhlonnú agus d'fhéadfadh caifé nó spásanna eile a bheith ann le haghaidh cruinnithe neamhfhoirmiúla, machnaimh nó sólaistí.

Áiseanna pobail sóisialta agus rochtain saoráideacha sholáthar ar thacaíocht agus ar sheirbhísí ón gcliabhán go dtí an uaigh - Oibreoidh ionad acmhainní an

Figiúr 56 | An Clochar | Foinse: EDP

Figiúr 57: Taobh istigh den Chlochaatúr | Foinse: CCG

Ghoirt taobh leis an Roinn Coimirce Sóisialaí, agus soláthróidh sé rochtain saoráideach ar thacaíocht, ar sheirbhísí agus ar fhaisnéis, oibreoidh suíomh an Chlochair mar ionad ilfhreastail don bhaile. Beidh an cumas ann freisin scéimeanna um fhilleadh ar obair a oibriú le rochtain ar an áis chianoibre, le deiseanna oiliúna agus fostaíochta droichid.

- **Áiseanna pictiúrlainne pobail** - Bhí tionchar ag Club Pictiúrlainne Gort Vibes, pictiúrlann pobail rathúil sa Ghort. Sa Chlochar d'fhéadfadh go n-áireofaí leis seo raon de shaothar scannánóirí neamhspleácha, scannáin a bhfuil spéis áitiúil iontu nó scannáin a cheiliúranann cultúr agus oidhreacht na bpobal eitneach. D'fhéadfadh sé feidhmiú mar bhunáit do chlubanna scannán freisin.

Tá Comhairle Chontae na Gaillimhe agus Foireann an Bhaile i mbun cumarsáide cheana féin le tionóntaí ionchasacha, is iad sin Ionad Acmhainní Teaghlaigh an Ghoirt, na hoifigí Leasa Shóisialaigh agus Mol Cianoibre na nOibreacha Ceárta.

Tá Ionad Acmhainne an Ghoirt a bunaíodh in 2003 mar chuid den Chlár Ionad Acmhainní Teaghlaigh arb é an clár tacaíochta náisiúnta Teaghlaigh agus Pobail is mó in Éirinn é. Is cuideachta dlí neamhspleách neamhbhrabúis iad a bhfuil a bord stiúrthóirí deonach féin aige a bhfuil sé mar aidhm aige na riachtanais laistigh dár gceantar áitiúil féin a aithint agus aghaidh a thabhairt orthu. Soláthraíonn siad cosc agus idirghabháil luath don chúrsa saoil uile. Tá Ionad Acmhainne an Ghoirt ag éirí

rómhór don spás atá ann faoi láthair, gan trácht ar na riachtanais atá ag dul i méid sna 5-10 mbliana atá romhainn. Mar sin, beidh siad ag lorg cóiríochta sa Chlochar athchóirithe.

Níl dóthain áitribh ag an Roinn Coimirce Sóisialaí laistigh den bhaile faoi láthair agus tá siad ag feidhmiú as spás oifige cúng. Bhainfeadh siad leas as a bheith comhlonnaithe taobh leis an ionad acmhainní mar go bhféadfadh dearadh agus leagan amach an fhoirgnimh nádúr íogair agus rúnda oibríochtaí an dá eagraíocht a chur san áireamh agus spás roinnte a sholáthar chun na feidhmeanna seo a chomhlíonadh. Ina theannta sin, de bharr an RCS a chomhlonnú leis an mol nuálaíochta agus Cianoibre cruthófar caidreamh siombóiseach idir cruthú post, oiliúint agus iad siúd atá difhostaithe nó atá ag lorg scileanna nua.

Tá mol cianoibre le haghaidh Oibreacha Ceárta an Ghoirt atá ann cheana féin ag feidhmiú ó Eanáir 2021 agus á réachtáil ag Ísealchríocha Bhoirne. Tá siad ag lorg níos mó áiseanna fadtéarmacha agus buana chun fás agus leathnú.

Tá acmhainn bhreise ann freisin chun an iar-bhunscoil in aice leis an Chlochar a athfhorbairt, a d'fhéadfadh cónaí i lár an bhaile a sholáthar, mar árasáin, chomh maith le feabhsuithe rochtana ó Shráid na Banríona.

Buntáistí

- Deiseanna fostaíochta áitiúla agus timpeallacht oibre ardchaighdeáin a thairiscint;
- Meascán de sheirbhísí sóisialta, cultúrtha agus pobail i siopa ilfhreastail;

- Athchóiriú inbhuanaithe agus athchuspóirí príomhshócmhainn oidhreachta, ag cosc ar mheath uirbeach;
- D'fhéadfadh tionchar iarmhartach a bheith aige ar thrádáil ag caiféanna, siopaí, bialanna agus óstáin áitiúla;
- A chinntiú go bhfuil raon áiseanna, taitneamhachtaí agus seirbhísí tacaíochta ann lena n-áirítear riachtanais oideachais, áineasa, sóisialta, pobail agus cathartha do leanaí, daoine óga, daoine fásta, daoine scothaosta, chun freastal ar phobal atá ag fás;
- Muintearas idir na daoine, mórtas cathartha, féiniúlacht áitiúil agus cuimsitheacht shóisialta a chur chun cinn sa chomharsanacht atá idirdhealú ó cheantair eile;
- Teach ar an mbaile a mhéadú trí thaitneamhachtaí nua cultúrtha, taispeántais agus imeachtaí;
- Lár baile láidir bríomhar a chaomhnú agus a chur chun cinn a chothaíonn an cumas; gnólachtaí nua a mhealladh agus freastal ar riachtanais mhiondíola agus seirbhíse an bhaile agus an chúlchríoch máguaird;
- Socrúchán an Ghoirt mar cheann scribe/chúltóir ealaíontóra; bheith ina phointe fócasach go náisiúnta agus go hidirnáisiúnta do phobal na n-ealaíon;
- Deiseanna d'fhás, do mhéadú agus do chruthú gnó mar thoradh ar an áis nua moil nuálaíochta.

02 - Áis il-spóirt lena n-áirítear páirceanna nua, áiseanna dornálaíochta, cúirteanna leadóige agus cispheile

Cúlra | D'aithin rannpháirtíocht na bpáirtithe leasmhara gur cheart go mbeadh spórt, áineas agus fóillíocht mar théama/bhreithniú tábhachtach laistigh den Phlean um Thús Áite do Lár Bhaile an Ghoirt. Seo a leanas an réasúnaíocht atá leis seo:

- Tá daonra óg sa bhaile i gcomparáid le go leor pobail eile ar fud an chontae. Cuireann rochtain ar áiseanna spóirt, áineasa agus fóillíochta le tarraingteacht na lonnáíochta ó thaobh an teaghlaigh de agus freisin le cáilíocht na taithí saoil do na daoine óga seo;
- Ní mór roghanna eile a bheith ann seachas spóirt foirne traidisiúnta;
- Tá áiseanna laistigh agus lasmuigh ag teastáil atá inrochtana agus inacmhainne;
- Teastaíonn rochtain ar spás caitheamh aimsire ócáideach freisin ó theaghlaigh agus ó dhaoine scothaosta (páirceanna lasmuigh, siúlóidí mar shampla);
- Tá áiseanna teoranta ann cheana féin a d'fhéadfadh clubanna spóirt agus grúpaí neamhfhoirmiúla daoine a úsáid; an cumas áiseanna spóirt ilúsáide/páirceanna/soláthar 3G a roinnt leis an bpobalscoil agus leis an bpobal i gcoitinne;

- Bíonn deacracht ag cuid de na grúpaí áitiúla spóirt, ar nós Club Dornálaíochta Thobar Pheadair, Sacar na Cúile, Club Lúthchleasaíochta na Gaillimhe Theas agus Club Rugbaí an Ghoirt, áiseanna oiriúnacha a lonnú sa bhaile;
- Tá áiseanna teoranta buana ann cheana féin a d'fhéadfadh clubanna spóirt agus grúpaí neamhfhoirmiúla daoine a úsáid; an fhéidearthacht áiseanna spóirt ilúsáide/páirceanna/soláthar 3G a roinnt leis an bpobalscoil agus leis an bpobal i gcoitinne.

Togra

- Mol ilúsáide/feidhmiúil spóirt agus fóillíochta laistigh chun tacú le il-spóirt;
- An Fhéidearthacht do pháirc bhreise/3G breise in aice le Pobalscoil an Ghoirt a úsáideann an scoil le linn an lae scoile agus an pobal um thráthnóna;
- Spás a fháil le haghaidh áis dornálaíochta;

Buntáistí

- Stíleanna maireachtála sláintiúla a chur chun cinn;
- Áiseanna caitheamh aimsire a sholáthar, go háirithe don daonra níos óige;
- Deiseanna a sholáthar do chomhtháthú le cultúir agus náisiúntachtaí éagsúla.

Figiúr 58 agus 59: Sampla d'áiseanna il-spóirt | Foinse: BDP

Figiúr 60: Amharc Aer an Chlochair | Foinse: CCG

4.3 Téama 04 | Nascacht

Réamhrá

Is ceist thábhachtach í gluaiseacht laistigh den Ghort agus timpeall air agus todhchaí an bhaile á mheas. Ní mór nasc níos fearr a bheith ag an mbaile, éasca le bogadh thart ag coisithe, rothaithe agus trí iompar poiblí, agus níos lú ag brath ar an gcarr.

Tograí

01 - Nascacht iompair inbhuanaithe a fheabhsú (siúl, rothaíocht agus iompar poiblí)

Cúlra | Tá an Gort ceangailte go maith trí bhóthar agus iarnród mar gheall ar a shuíomh idir Luimneach agus Gaillimh agus díreach 40 nóiméad ó Aerfort na Sionainne. Tá an Gort réidh le forbairt mar ionad tábhachtach fais áitiúil a thairgfídh réiteach eile do ghnó agus do chónaitheoirí ag athdhíriú forbartha lasmuigh de phríomhchathracha mar Bhaile Átha Cliath, Gaillimh agus Luimneach.

Mar sin féin, is baile mór carranna é Gort, agus easpa tosaíochta tugtha do shiúlóid, rothaíocht agus iompar poiblí. Ba cheart é sin a aisiompú, chun stíleanna maireachtála gníomhacha, inbhuanaithe a spreagadh agus chun cuidiú le gealltanais ísealcharbóin a bhaint amach. Mar sin, tá sé mar aidhm ag na moltaí seo a leanas lár baile ardchaighdeán a sholáthar atá dírithe ar dhaoine, ag feabhsú inrochtaineacht do choisithe, do rothaithe agus d'iompar poiblí, agus aird á tabhairt ar

gach úsáideoir lena n-áirítear iad siúd a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe.

Togra | Nascacht an Ghoirt a fheabhsú trí mhodhanna iompair gníomhacha agus inbhuanaithe (siúl, rothaíocht agus iompar poiblí). Ina measc seo, tá:

- An timpeallacht coisithe a fheabhsú trí chosáin níos leithne, pointí trasnaithe rialta agus sábháilte agus deiseanna chun cónaí laistigh de lár an bhaile;
- Bealaí nua siúlóide agus rothaíochta a nascann príomhchinn scríbe agus a thapaíonn an deis chun naisc fhéideartha a úsáid atá easbhóthair agus ar shráideanna níos ciúine;
- Leithead carrbhealaí a laghdú agus leagan amach bóithre a thabhairt isteach a mhoillíonn luasanna feithiclí go nádúrtha agus a dhéanann timpeallacht lár an bhaile níos sábháilte do gach úsáideoir, lena n-áirítear coisithe agus rothaithe;
- Naisc níos fearr a sholáthar leis an stáisiún traenach;
- Na stadanna bus a athlonnú le go mbeifear in ann Cearnóg an Mhargaidh feabhsaithe a sholáthar agus iad a chosaint amach anseo le leathnú;
- Feabhas a chur ar threobhealaigh agus ar chomharthaíocht;
- Feabhas a chur ar nascacht lár bhaile an Ghoirt le Páirc na Cúile;

- Oibriú le seirbhísí iompair poiblí chun nascacht áitiúil a fheabhsú le 5-10km, m.sh. seirbhísí naisc áitiúla nó stadanna bus a iarraidh i gCúil, i gCill Tartan, i Loch Cútra, srl.

Buntáistí

- Caighdeán beatha níos fearr do chónaitheoirí an Ghoirt;
- Feabhsaítear inbhuanaitheacht an bhaile;
- Laghdaíonn sé spleáchas ar ghluaiseáin;
- Sábháilteacht agus inrochtaineacht fheabhsaithe do choisithe agus rothaithe.

02 - Timpeallán Banthiarna Gregory | Dealbhóireacht Ealaí

Cúlra | Príomh-uailmhian de chuid Gort's is ea leas a bhaint as a oidhreacht chultúrtha agus nádúrtha, lena n-áirítear na naisc le saol liteartha na hÉireann agus le hacmhainní nádúrtha cáiliúla lena n-áirítear Conair Fionnachtana na Boirne agus Páirc na Cúile.

Tá sé seo ag éirí níos tábhachtaí agus aird á tabhairt ar Rotharbhealach Bhaile Átha Luain - Gaillimh atá ag teacht chun cinn a sholáthróidh bealach siúil agus rothaíochta ó Bhaile Átha Cliath go Gaillimh, ag dul thar an nGort agus Páirc na Cúile ar an mbealach.

Togra | Scéim tírdhrechtaithe bog ag ionchorprú ealaín poiblí ar an timpeallán agus ar chiumhais fhéar bealach amach Acomhal 16 ón M18 ag bealach isteach Bhaile an Ghoirt. Ba cheart go bhféachfadh

an dearadh leis an láthair seo a léiriú mar gheata chuig Conair Fionnachtana na Boirne.

Ní chuireann an tírdhreach gan na gnéithe atá ann faoi láthair aon mhealladh amhairc ar a bhfuil le tairiscint ag Gort. Féachfaidh an plean tírdhreacha le láithreáin cosúil le Timpeallán Leathbhealaigh, Co. Chorcaí a mhacasamhlú, a bhfuil a scéim ina nod do Shlí an Atlantaigh Fhiáin trí úsáid a bhaint as beanna garbha cruthaithe as gairbhéal agus féar.

Buntáistí

- Mothúchán méadaithe a chruthú maidir le teacht isteach i mbaile an Ghoirt;
- Suim agus nasc níos láidre a chur leis na naisc idir baile an Ghoirt, Páirc na Cúile agus Conair Fionnachtana na Boirne;
- Feasacht a mhúscailt ar cheangail an Ghoirt le litríocht na Gaeilge, ar nós, Banthiarna Gregory.

Figiúr 61: Timpeallán ag Acomhal 16 ó Aer radharc an M18 | Foins: CCG

03 - Straitéis treobhealaigh agus comharthaíochta

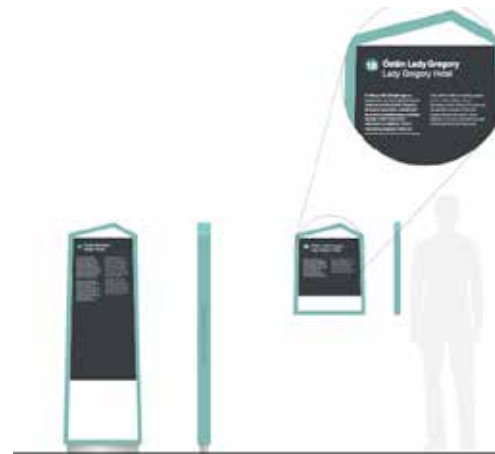
Cúlra | Faoi láthair tá raon de chineálacha éagsúla comharthaí agus teachtaireachtaí ar fud an bhaile. Tá gá le straitéis chun an chomharthaíocht atá ag teastáil a chuíchóiriú agus a chomhordú chun éascaíocht a thuiscint agus tranglam sráide a íoslaghdú.

Togra | Measúnú iomlán a dhéanamh ar na comharthaí atá sa bhaile cheana féin agus straitéis a tháirgeadh a chomhordaíonn do gach úsáideoir lena n-áirítear coisithe, rothaithe agus feithiclí. Áiríonn sé seo breithniú ar shuíomh na gcomharthaí bóthair reachtúla agus na comharthaí páirceála. Ag cur san áireamh go bhfuil go leor oidhreacht sa tsráid agus spásanna laistigh den bhaile ní mór breathnú ar bhealach éifeachtach le léiriú a sholáthar. Tabharfar aird ar gach comharthaíocht nua do dhaoine faoi mhíchumas maidir le hairde, méid, rogha dathanna agus cló.

Buntáistí

- Lár baile dea-chomhordaithe;
- Níos fearr do chuariteoirí agus do thurasóirí a mbealach a dhéanamh timpeall;
- Laghdú ar tranglam ar na sráideanna.

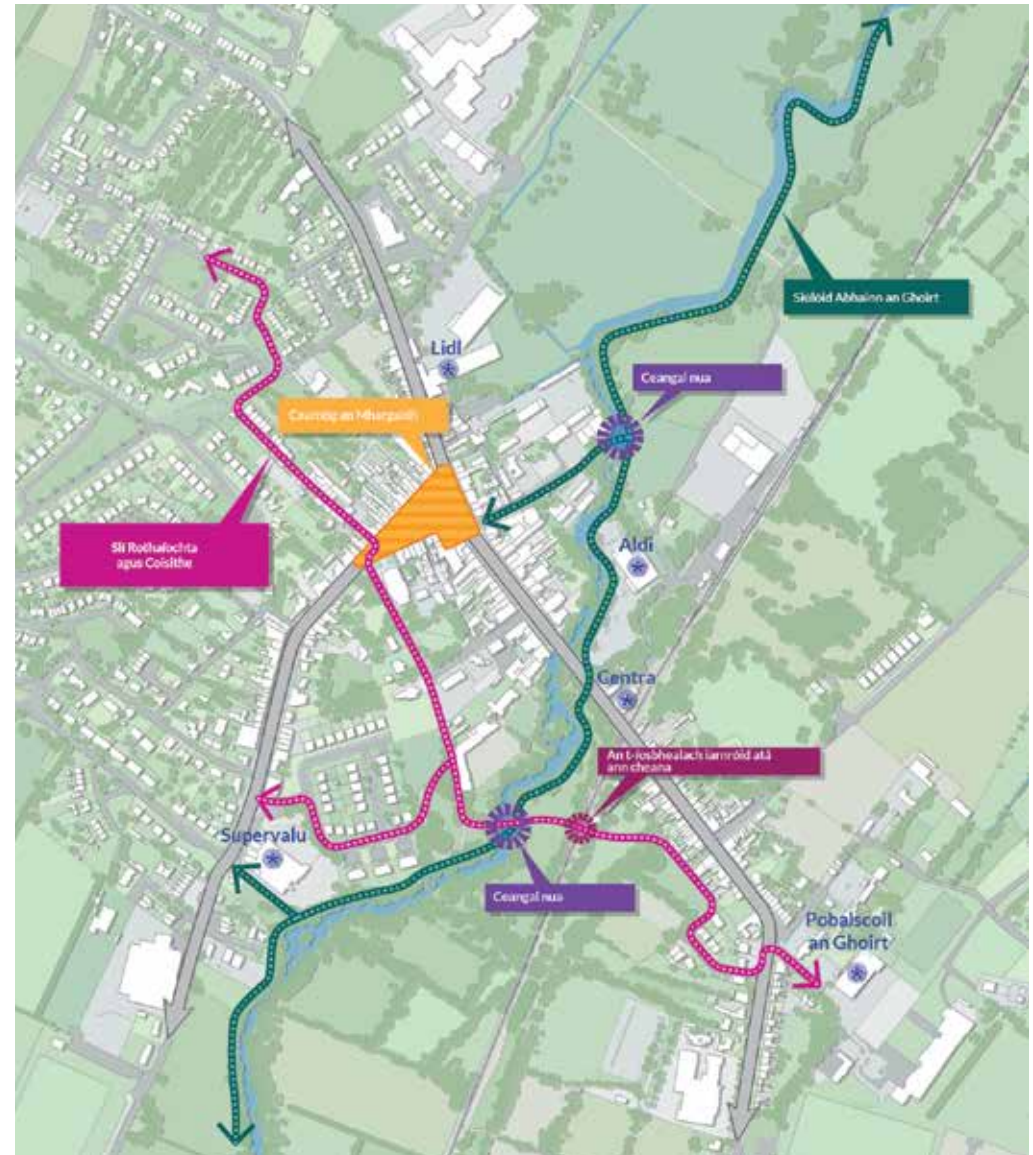
Figiúr 62: Moladh coincheapúil táscach le haghaidh comharthaíochta | Foins: BDP

Figiúr 63: Sampla de chomharthaíocht agus treochoimharthaíocht | Foins: BDP

Figiúr 64: Rotharbhealaí táscacha molta sa Ghort | Foins: BDP

4.3 Téama 05 | Foirgnimh fholmha agus thréigthe a athúsáid

Réamhrá

Tomhaistear beogacht eacnamaíoch na mbailte agus na sráidbhailte – i measc rudair eile – ag leibhéal na réadmhaoine folmha; le folúntas ina cheist shuntasach do go leor bailte agus sráidbhailte ar fud an Réigiúin Thuaidh agus Thiar. Seachas stoc tithíochta a bhfuil géarghá leis a chailleadh, baineann réadmhaoin fholmha agus thréigthe go mór ó tharraingteacht agus ó chur i láthair na lonnaíochta. Beidh laghdú ar leibhéal na réadmhaoine folmha laistigh de bhailte agus sráidbhailte ina phríomh-chomhpháirt d’athbheochan an gheilleagair agus d’fheidhmiú na spriocanna daonra agus dlúthfhás atá leagtha amach sa Chreat Pleanála Náisiúnta agus i Straitéis Réigiúnach Spáis agus Eacnamaíoch an Réigiúin Thuaidh agus Thiar, le spriocanna dá leithéid lárnach do sheachadadh patrúin lonnaíochta inbhuanaithe sna blianta atá le teacht.

Tá ráta folúntas tráchtála níos airde de 15.7% ag an nGort i gcomparáid leis an meán stáit de 11.4% agus meán contae na Gaillimhe de 13.4% (de réir Áirimh Thionól Réigiúnach an Tuaiscirt agus an Iarthair). Deimhníonn na staitisticí seo go bhfuil folúntas tráchtála ina dhúshlán mór sa Ghort agus ina dhúshlán ar cheart don phlean dul i ngleic leis.

Tá folúntas cónaithe beagán níos airde ná an meán don stát ag 5.6% i gcomparáid leis an meán náisiúnta de 4.9%. Cé go bhfuil ráta folúntais chónaithe níos ísle ag an nGort ná mar atá i Réigiún an Tuaiscirt agus an Iarthair, a bhí ag 10.1% (de réir Áirimh Thionól Réigiúnach an Tuaiscirt agus an Iarthair).

Leagadh béim bhreise ar thábhacht agus ar phráinn na ceiste seo tríd an suirbhé pobail a rinneadh le linn fhorbairt an phlean seo. Fuair sé amach gur shainaithin 81% de fhreagróirí an tsuirbhé spásanna poiblí agus thréigthe mar an chéad tosaíocht acu le tabhairt fúthu i lár bhaile an Ghoirt. Deimhníonn sé seo tábhacht na ceiste i measc an phobail áitiúil. Mar sin, tá raon moltaí sa phlean seo ar cheart féachaint le coinníollacha a chruthú chun an cás seo a aisiompú, lena n-áirítear an moladh seo a leanas atá dírithe go sonrach ar an gceist seo.

Tograí

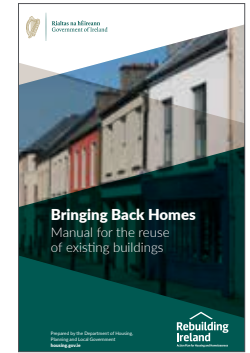
01 - Úsáid agus cur i láthair foirgneamh folamh agus thréigthe a fheabhsú

Cúlra | Tá ráta folúntais níos airde ag an nGort ná an meán náisiúnta do réadmhaoine tráchtála agus cónaithe. Cuireann sé seo le droch-radharc sráide, le heaspa tarraingteachta agus le híomhá mhí-tharraingteach go ginearálta.

Togra | Tá sé beartaithe scéim a chur i bhfeidhm chun úinéirí siopaí agus foirgnimh a spreagadh chun aghaidh a thabhairt ar chur i láthair agus úsáid foirgneamh atá folamh agus thréigthe. Tá roinnt cistí ar fáil faoi láthair chun cabhrú le feabhsú agus athúsáid foirgneamh ar chóir iad a spreagadh ar mhaithe leis an mbaile ina iomláine.

Buntáistí

- Feabhas a chur ar tharraingteacht amhairc an Ghoirt;
- Áitreabh folamh a thabhairt ar ais in úsáid;
- Feabhas a chur ar chomhdhlúthacht lár an bhaile, trí áiseanna agus taitneamhachtaí a bheith suite gar dá chéile;
- Sábháilteacht braite an bhaile a mhéadú;
- Méadú ar an gcumas díolachán a luaithe a dhéanfar athchóiriú ar an bhfoirgneamh;
- Athbheochan a dhéanamh ar lár an bhaile trí líon na ndaoine a théann i ngleic leis, gníomhaíochtaí agus gnólachtaí;
- Soláthar tithe dóibh siúd a bhfuil gá acu le tithíocht;
- Maoine daingnithe ó loitiméireacht agus iompar frithshóisialta.

Figúir 65 | Folúntas i lár bhaile an Ghoirt | BDP

4.3 Téama 06 | Geilleagar áitiúil bríomhar

Réamhrá

Braitheann rath na mbailte ar gheilleagar gníomhach, feidhmiúil agus inbhuanaithe. Tá daonra agus cúlchríoch ag an nGort atá in ann tacú leis na siopaí, gnólachtaí agus taitneamhachtaí i lár an bhaile. Tá sé tábhachtach a chinntiú go bhfuil an baile inrochtana, tarraingteach agus ina áit ar mian le daoine a bheith ann agus am a chaitheamh ann.

Tograí

01 - Gort Baile Cliste

Cúlra | I mí an Mhárta 2023 bhí Measúnú Blueprint Baile Digiteach i nGort a rinne anailís ar chumas digiteach an bhaile trasna bonneagair, gnó, seirbhísí poiblí, oideachais, na sochaí sibhialta agus turasóireachta. Bhí scór baile digiteach de 38 as 100 ag Gort, rud a chiallaíonn go bhfuil ullmhacht digiteach ad hoc agus nach bhfuil doiciméadaithe den chuid is mó. Mhol an measúnú sraith idirghabhálacha chun cumas digiteach an bhaile a mhéadú ar féidir leo cáilíocht agus inrochtaineacht seirbhísí a fheabhsú, aghaidh a thabhairt ar dhúshláin agus deiseanna a sholáthar sa gheilleagar digiteach.

Togra | Digiú comhordaithe ar an nGort a chur i bhfeidhm lena n-áirítear feabhsuithe trasna:

- Suíomh gréasáin nó tairseach baile;
- Méadú ar líon na suíomh Gréasáin do ghnólachtaí áitiúla;

- Infhaighteacht cúrsaí scileanna digiteacha do dhaoine óga agus do dhaoine sinsearach a fheabhsú;
- Infhaighteacht spásanna comhoibrithe a mhéadú i lár an bhaile;
- Infhaighteacht WiFi poiblí cathrach a chur i bhfeidhm.

Buntáistí

- Cáilíocht agus inrochtaineacht seirbhísí a fheabhsú;
- Aghaidh a thabhairt ar na dúshláin atá roimh bhailte tuaithe;
- Deiseanna a sholáthar sa gheilleagar digiteach;
- Feabhas a chur ar mhargaíocht ar líne an Ghoirt;
- Cuairteoirí agus gnólachtaí nua a mhealladh.

02 - Scéim feabhsúcháin i dtaca le héadanas foirgneamh

Cúlra | Tá gréasán stairiúil sráideanna ag Gort le roinnt aghaidheanna siopaí traidisiúnta dea-chaomhnaithe a chruthaíonn suíomh tarraingteach i lár an bhaile agus a thacaíonn le gnóthaí áitiúla. Léirigh rannpháirtíocht an phobail go raibh fonn ar dhaoine áitiúla breis datha agus suime a chur le príomhbhealaí an bhaile agus carachtar stairiúil na sráideanna a chaomhnú agus a chothabháil.

Togra | Scéim Feabhsaithe Sráid-dreacha a chur chun cinn d'úinéirí/áititheoirí foirgnimh áitiúla:

- Cónaitheoirí agus úinéirí siopaí a spreagadh chun dul i ngleic leis an treoir dheachleachtais dearaidh agus na prionsabail a úsáid chun a bhfoirgneamh a athchóiriú de réir na bprionsabail bunaithe;
- Cónaitheoirí a chumhachtú le bheith in ann rochtain a fháil ar chistí nó ar scéimeanna chun a bheith in ann tionscadail athchóirithe agus feabhsúcháin a dhéanamh;
- Scéim soilsithe atá deartha go tuisceanach a thabhairt isteach chun cáilíochtaí agus dathanna aghaidheanna an fhoirgnimh a léiriú go hógair, agus meas a bheith ag an am céanna ar charachtar stairiúil na mbealaí baile;
- Troscaín sráide a sholáthar trasna an chroíláir stairiúil agus na sráideanna cóngaracha chun cur leis an taithí ar am a chaitheamh sa bhaile;
- Cruthaigh Treoir um Dhearadh Éadanaí chun cabhrú le treoir a thabhairt maidir leis an gcaoi ar cheart feabhsuithe ar éadain a chur i bhfeidhm.

Buntáistí

- Athchóiriú ar aghaidheanna traidisiúnta péinteáilte;
- Pailéad ábhar ardchaidheáin;
- Féiniúlacht agus aeistéitiúil feabhsaithe an bhaile;
- Spás méadaithe le teacht amach do ghnólachtaí áitiúla;
- Spásanna pobail feabhsaithe agus méadaithe;
- Cur chuige dearaidh céimnithe a cheadaíonn céimeanna amach anseo;
- Soilsíú íogair chun geilleagar na hoíche a spreagadh, go háirithe sa gheimhreadh.

Figiúr 67: Siopa de Búrca, Sráid Sheoirse | BDP

Figiúr 68: Éadain foirgnimh ildaite táscacha molta sa Ghort | Foins: BDP

4.3 Téama 07 | Maireachtáil uirbeach inbhuanaithe

Réamhrá

Tá ceantair uirbeacha in Éirinn faoi bhrú méadaitheach talún, áit a bhfuil éileamh ard agus ag méadú. Is féidir le forbairt talún i gceantair uirbeacha bailte agus cathracha a athnuachan, trí sheirbhísí a bhfuil géarghá leo, úsáidí pobail agus tithíocht i lár an bhaile a sholáthar.

Ar cheann de phríomhthreoracha beartais na hÉireann (laistigh den Phlean Forbartha Náisiúnta, den Chreat Pleanála Náisiúnta agus den Bheartas i dTús Áite do Lár an Bhaile) tá fás dlúth a chur chun cinn. Ciallaíonn sé seo forbairt ar thailte inlfionta uirbeacha a chur chun cinn seachas forbairt i suíomhanna tuaithe neamh-inbhuanaithe.

Tograí

01 - Páirc an bhaile agus páirc scátála

Cúlra | Tá sé aitheanta ag an bpobal áitiúil sa Ghort go bhfuil gá le páirc baile nua do lár an bhaile agus rochtain níos fearr ar Abhainn an Ghoirt.

Togra | Tá sé beartaithe páirc baile nua a chruthú a sholáthróidh taitneamhacht breise don phobal, lena n-áirítear:

- Áis pháirc scátála;
- Siúlóid leathnaithe abhann;
- Spásanna chun cónaí agus chun taitneamh a bhaint as a bheith laistigh de spás glas;

- Áiteanna gníomhaíochta le meascán d'áiseanna súgartha, áineasa agus aclaíochta;
- Bithéagsúlacht agus limistéir nádúrtha;
- Ceangal le Sráid an Droichid.

Buntáistí | Tá páirc amháin ag an nGort - Canon Quinn, a bhfuil gá le feabhsú freisin. Chuirfeadh an pháirc baile nua seo go mór leis an tairiscint reatha laistigh de lár an bhaile agus sholáthróidh sé rochtain ar spás glas breise agus ar an abhainn.

Figiúr 69: Sampla de pháirc an bhaile | BDP

02 - Forbairt Féideartha sa Todhchaí: Talamh amach ó Lána Courtney

Cúlra | Baineann an togra seo le píosa suntasach talún i lár bhaile an Ghoirt atá faoi úinéireacht Chomhairle Chontae na Gaillimhe faoi láthair. Níl an suíomh ach 450m ó lár an bhaile agus 350m ón stáisiún traenach.

Togra | Tá an togra le haghaidh forbartha féideartha sa todhchaí ag an suíomh amach ó Lána Courtney, atá faoi úinéireacht Chomhairle Chontae na Gaillimhe. Mar chuid den fhorbairt fhéideartha seo, tá sé i gceist go bhféadfadh Comhairle Chontae na Gaillimhe le láithreáin atá in aice láimhe (idir thailte neamhfhorbartha agus réadmhaoine tréigthe) a fháil chun gabháltas talún a d'fhéadfaí a fhorbairt a chur le chéile. Chuirfeadh sé seo ar chumas an údaráis áitiúil banc talún straitéiseach a chur le chéile agus na tailte a chur ar fáil do raon úsáidí ar bhealach rialaithe a thabharfadh cobhsaíocht fhadtéarmach don mhargadh.

Buntáistí

- Deiseanna le haghaidh tuilleadh fáis go lár baile an Ghoirt;
- Féidearthacht chun tithíocht, seirbhísí nó áiseanna pobail nua a sholáthar ag an láithreán seo;
- Fás dlúth a chur chun cinn do lár an bhaile.

03 - Forbairt Féideartha sa Todhchaí: Talamh in aice leis an stáisiún

Cúlra | Tá 7.3 heicteár talún in aice leis an líne iarnróid i lár bhaile an Ghoirt faoi láthair ag Comhairle Chontae na Gaillimhe. Is láithreán inbhuanaithe lár an bhaile é seo gar do shiopaí, seirbhísí agus iompar poiblí atá ann cheana féin.

Togra | Is é atá sa mholadh ná forbairt a d'fhéadfadh a bheith ann amach anseo ar an suíomh seo atá faoi úinéireacht Chomhairle Chontae na Gaillimhe a d'fhéadfadh deiseanna a sholáthar do raon úsáidí ar nós cónaithe, tráchtála agus pobail. Is dóichí go bhfuil sé oiriúnach d'fhorbairt úsáide measctha.

Tá an talamh atá faoi úinéireacht Chomhairle Chontae na Gaillimhe in aice le ceapacha scrobarnaí as úsáid freisin, a d'fhéadfadh a bheith ina deis éadála chun tacú le forbairt ilchineálach, faoi réir ag réiteach saincheisteanna rochtana.

Buntáistí

- Tailte atá folamh agus as úsáid a athúsáid;
- An leibhéal gníomhaíochta timpeall an stáisiúin iarnróid a mhéadú;
- Nascacht leis an stáisiún iarnróid a mhéadú;
- Spás a chur ar fáil do sheirbhísí áitiúla chun níos mó daoine a thabhairt isteach sa bhaile;
- Deiseanna a chur ar fáil le haghaidh fáis sa Ghort sa todhchaí;
- Fás dlúth a chur chun cinn do lár an bhaile.

Figiúr 70: Láithreáin chúlchríocha lár an bhaile sa Ghort

04 - Forbairt Féideartha sa Todhchaí: Tailte Cúil Lár an Bhaile

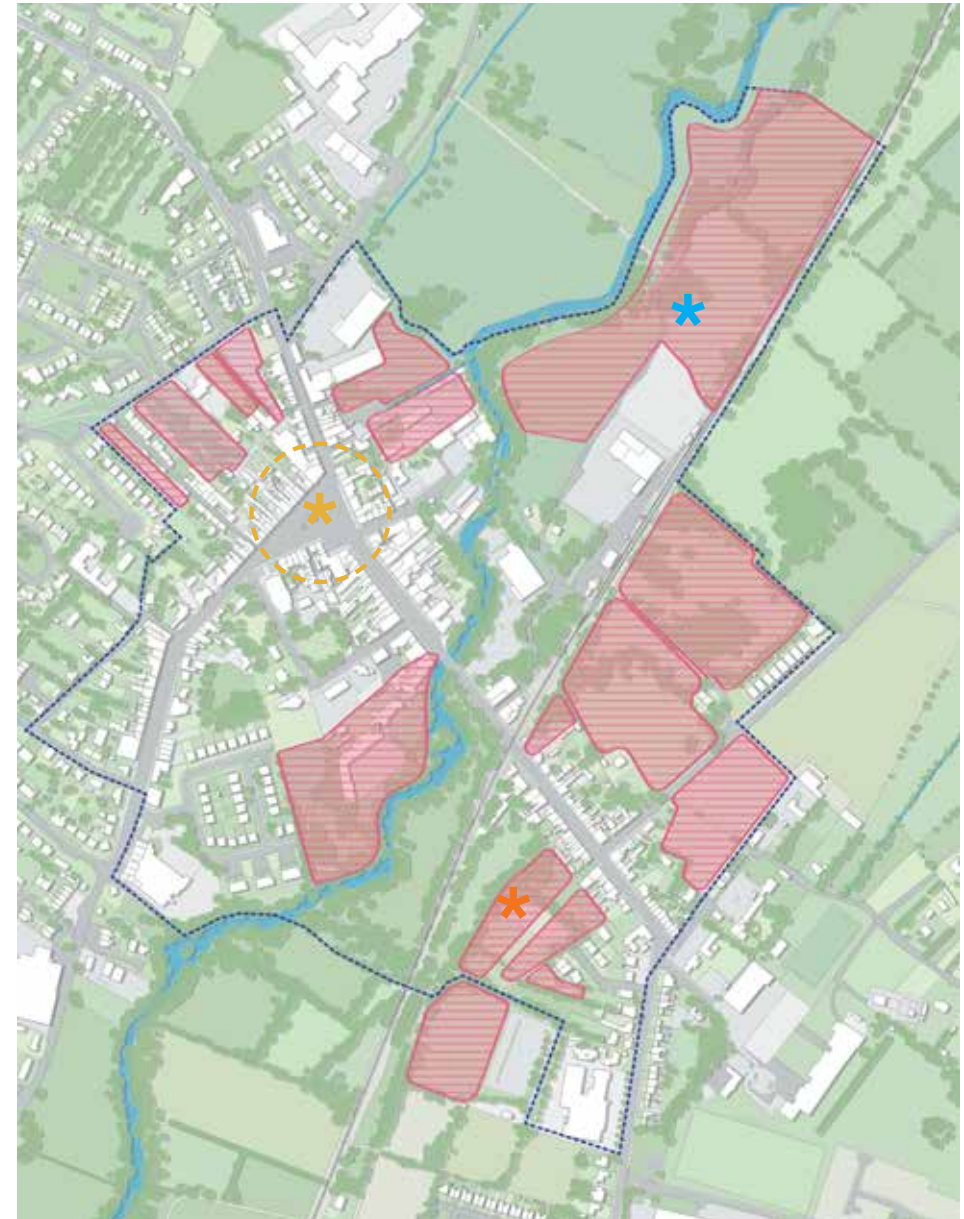
Cúlra | Leagann Fíor 70 béim ar na limistéir talún cúil ionchasacha i lár bhaile an Ghoirt a d'fhéadfadh a bheith fóirtseanach le haghaidh forbartha ag brath ar a n-úinéireacht agus faoi réir an scagtha comhshaoil agus na gceadanna pleanála cúil.

Togra | Baineann an moladh seo leis an bhforbairt fhéideartha amach anseo ar thailte cúil atá folamh agus nach mbaintear dóthain úsáide as laistigh de lár baile an Ghoirt. Is é an chéad chéim a bheadh i gceist ná úinéireacht agus stádas na dtailte aitheanta a bhunú, le tosú ag smaoineamh ar conas is féidir le forbairt na dtailte seo tacú le fás lár bhaile an Ghoirt.

Buntáistí

- Talamh folamh agus nach mbaintear dóthain úsáide as a athúsáid i lár an bhaile;
- Féidearthacht spásanna a sholáthar le haghaidh áiseanna agus áiseanna méadaithe i lár an bhaile;
- Féidearthacht tithe inbhuanaithe a sholáthar i lár an bhaile sa Ghort;
- Lár baile níos dlúithe a chruthú;
- Gníomhaíocht a mhéadú i lár an bhaile, chun mothú níos beoga agus níos fuinniúla a sholáthar.

- ✱ Talamh amach ó Lána Courtney
- ✱ Talamh in aice leis an stáisiún
- Teorainn TÁLB
- ▨ Réimse deise le feabhsú nó le forbairt
- ✱ Cearnóg an Mhargaidh

4.3 Téama 08 | Cuairteoirí a mhealladh

Réamhrá

Tá earnáil turasóireachta na hÉireann ag dul faoi athrú suntasach agus bunúsach. D'aithin Fáilte Éireann go bhfuil ról ríthábhachtach ag an margadh sainghníomhaíochtaí (m.sh. cultúr barántúil agus oidhreacht) in inbhuanaitheacht thurasóireacht na hÉireann. Leagann siad béim go bhfuil ról ginearálta ag a leithéid de ghníomhaíochtaí maidir le hidirghníomhú cuairteoirí le tírdhreach agus le daoine na hÉireann a éascú agus go bhfuil siad ailínithe go hidéalach le cuspóirí straitéiseacha ginearálta réigiúnacht, séasúracht agus toradh.

Tograí

01 - Áiseanna feabhsaithe do thurasóirí

Cúlra | Is baile tarraingteach é an Gort le cuairt a thabhairt air agus tá nasc láidre aige le hacmhainní mar Pháirc na Cúile agus Rian Fionnachtana na Boirne. Is suíomh é an Gort freisin ar Ghlasbhealach Bhaile Átha Luain - Gaillimh atá ag teacht chun cinn. Ina theannta sin, tá nasc láidre ag an nGort le hoidhreacht nádúrtha, chultúrtha agus ailtireachta lena n-áirítear saol na litríochta Gaeilge agus Siúlóid Abhann an Ghoirt. Mar sin, tá an Gort réidh le tuilleadh leas a bhaint as a chumas turasóireachta, agus é féin a chur chun cinn níos fearr mar bhaile margaidh traidisiúnta Éireannach le saibhreas rudaí le feiceáil agus le déanamh.

Togra | Feabhas a chur ar na háiseanna turasóireachta ag Gort, lena n-áirítear:

- Áis turasóireachta idirghníomhach chliste/cóid QR;
- Loirg a sholáthraíonn nasc amhairc le cultúr agus oidhreacht;

- Oifig thiomnaithe turasóireachta;
- Ionad fágála cóistí a sholáthar i gcearnóg an bhaile agus páirceáil in aice láimhe;
- Páirceáil feithiclí áineasa a sholáthar cóngarach do lár an bhaile;
- Tá sé mar aidhm ag an togra na buntáistí a bhaineann leis na nithe seo a leanas a uasmhéadú go sonrach:
 - o Croíthailte Faoi cheilt (Sliabh Eachtaí);
 - o Slí an Atlantaigh Fhiáin;
 - o Rotharbhealach an Bhealaigh Dheirg;
 - o Féilte agus Imeachtaí.

Buntáistí

- Líon na gcustaiméirí méadaithe i lár an bhaile;
- Ioncam méadaithe do ghnólachtaí áitiúla, óstáin, tithe tábhairne agus bialanna;
- Poist a chur ar fáil.

02 - Clár le haghaidh féilte agus imeachtaí

Cúlra | Tá oidhreacht agus cultúr saibhir ag Gort. Tá deis ann é seo a thaispeáint trí chlár imeachtaí i rith na bliana, ag tógáil orthu siúd atá ann agus ag spreagadh agus ag tabhairt cuireadh do thallann nua teacht chun cinn ar mhaithe le taitneamh an phobail.

Togra | Cur chuige comhordaithe a tháirgeadh maidir le himeachtaí agus gníomhaíochtaí i lár an bhaile, ag tógáil ar

an moladh chun spás poiblí lárnach agus limistéir feidhmíochta a chruthú.

Buntáistí

- Meallann sé níos mó daoine teacht go lár an bhaile rud a mhéadaíonn líon na ndaoine agus a chabhraíonn le siopaí agus gnólachtaí áitiúla;
- Tógann sé an cultúr áitiúil agus taispeánann sé tallann áitiúil.

03 - Uilmhacht glasbhealaí

Cúlra | Is deis shuntasach í an Glasbhealach atá molta don Ghort. Meallfaidh sé seo daoine nua go lár an bhaile agus cuirfidh sé rochtain áineasa ar fáil don phobal.

Togra | Chun a chinntiú gur féidir nasc fhéideartha a dhéanamh ag an bpointe teachta, ag tógáil ar Shiúlóid Abhainn an Ghoirt leathnaithe atá ann cheana féin agus a bheidh ann amach anseo. Lena chinntiú freisin go bhfuil an baile agus a fhearann poiblí fáilteach dóibh siúd atá ar shiúl na gcos agus ar rothaíocht, chomh maith leo siúd le cathaoireacha rothaí agus le míchumas a bhfuil an bonneagar cuí acu chun tacú leis seo.

Buntáistí

- Níos mó cuairteoirí ag teacht isteach i lár an bhaile;
- Rochtain ar thaitneamhacht áineasa.

04 - Nascacht feabhsaithe le Páirc na Cúile

Cúlra | Is deis é cóngarach an Ghoirt do Pháirc na Cúile chun dul chun cinn. Faoi láthair ní dhéantar na nasc a uasmhéadú agus d'fhéadfaí go leor a dhéanamh chun an baile a nascadh leis an bpáirc.

Togra | Staidéar féidearthachta a dhéanamh a bhreathnaíonn ar na roghanna maidir le nascacht níos fearr. D'fhéadfadh go n-áireofaí leis seo nasc bus nua idir Páirc na Cúile agus lár bhaile an Ghoirt agus bealaí feabhsaithe rothaíochta agus siúil.

Buntáistí

- Ceangal agus gluaiseacht níos fearr daoine idir an baile agus an pháirc.

Figiúr 71: Páirc na Cúile | Foinse: CCG

4.3 Téama 09 | Comhshaol nádúrtha agus bithéagsúlacht

Réamhrá

Tá an timpeallacht nádúrtha agus bithéagsúlacht riachtanach do na próisis a thacaíonn lenár saol laethúil agus ní mór iad a mheas laistigh de limistéir uirbeacha. Trí spásanna glasa atá ann cheana féin a chaomhnú chomh maith le spás nádúrtha nua a chruthú, crainn sráide a thabhairt isteach agus plandáil, feabhsófar go mór lár ár mbailte dóibh siúd a chónaíonn iontu agus dóibh siúd a thugann cuairt. Tá cosaint agus feabhsú na bithéagsúlachta atá ann faoi láthair, lena n-áirítear flóra agus fána araon atá laistigh den Ghort, rithábhachtach d'inhuanaitheacht don todhchaí.

Tograí

01 - Glasú bailte agus feabhsú bithéagsúlachta

Cúlra | Tá an Gort suite laistigh de thimpeallacht tuaithe ach tá na sráideanna agus spásanna áineasa ar neamhní d'infrastruchtúr glas agus d'eilimintí nádúrtha. Téann an abhainn trí lár an bhaile a théann in éineacht le spás glas suntasach atá deacair a rochtain faoi láthair agus a d'fhéadfadh luach suntasach a chur le lár an bhaile.

Togra | Deiseanna a chinneadh chun lár an bhaile a ghlású, na páirceanna a bhaineann leis agus a chinntiú go gcruthaítear an t-uasmhéid spáis glas inrochtana. D'fhéadfadh na comhpháirteanna a bheith san áireamh:

- Crainn sráide oiriúnacha nua laistigh de Chearnóg an Mhargaidh agus sráideanna radaithe agus fásra dúchasach a chosaint;
- Plandú bithéagsúlachta íseal-leibhéil laistigh de na sráideanna;

- Níos mó éagsúlachta speiceas leis na páirceanna agus spásanna glasa oscailte;
- Draenáil uirbeach inbhuanaithe a thabhairt isteach mar is cuí laistigh de na sráideanna i dtaca le haon fheabhsúcháin ar an bhfearann poiblí;
- Léirmhíniú chun cabhrú le hoideachas a chur ar an bpobal faoi luach na bithéagsúlachta inár mbailte agus cuimsiú bonneagair ghlas agus ghorm;
- Deireadh a chur le speicis ionracha lena n-áirítear Gabhráin atá forleatach timpeall an bhaile mhóir.

Buntáistí

- Feabhas a chur ar chompord agus ar thaitneamh lár an bhaile;
- Rochtain ar an dúlra agus ar bhithéagsúlacht;
- Cur chuige níos inbhuanaithe maidir le bainistíocht uisce.

Figiúr 72: Sampla de ghlású uirbeach | BDP

Figiúr 73: Léaráid de na buntáistí a bhaineann le Glasú Uirbeach | BDP

02 - Siúlóid Abhainn an Ghoirt feabhsaithe agus leathnaithe

Cúlra | Sníonn Abhainn an Ghoirt trí lár an bhaile agus is príomhghné dá stair í, agus soláthraíonn sí gnáthoga don bhithéagsúlacht ag an am céanna. Tá tuilemhánna an Ghoirt laistigh den bhaile agus ní mór iad a bhainistiú go cuí, ag smaoineamh ar bhagairt an athraithe aeráide.

Togra | Siúlóid Abhainn leathnaithe agus feabhsaithe, le nascacht níos fearr le lár baile an Ghoirt. Is é an aidhm atá leis na buntáistí a bhaineann leis an acmhainn seo a uasmhéadú, ag cinntiú go bhfuil sé inrochtana.

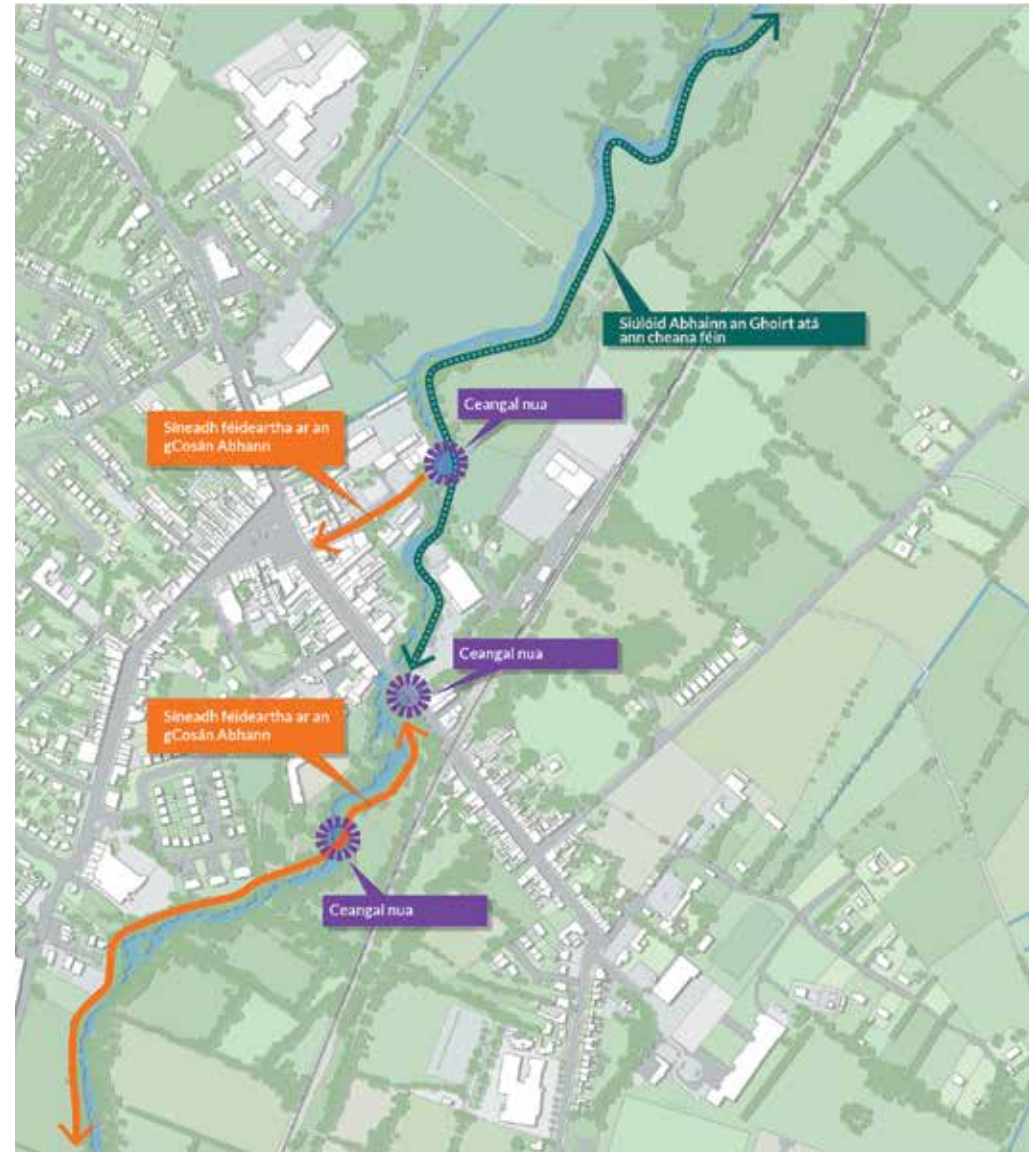
Buntáistí

- Féidearthacht feasacht a mhéadú ar ról na habhann i stair an bhaile;
- Rochtain fheabhsaithe ar thaobh na habhann do gach úsáideoir, ag cur ar a gcumas rochtain ar an timpeallacht nádúrtha agus ar áiseanna áineasa;
- Turasóireacht a spreagadh;
- Tacóidh deiseanna feabhsaithe áineasa agus sóisialta le gnóilachtaí agus pobail áitiúla;
- Méadú ar bhithéagsúlacht agus caomhnú sócmhainní nádúrtha;
- Rochtain mhéadaithe ar an dúlra, feabhsuithe ar shláinte agus oideachas;
- Méadófar an tsábháilteacht agus laghdófar iompar frithshóisialta nuair a spreagtar líon na ndaoine;
- An nasc le rotharbhealach na Gaillimhe - Bhaile Átha Luain a fheabhsú.

Figiúr 74 go 76: Siúlóid Abhainn an Ghoirt | Foinse: CCG & David Murray

Figiúr 77: Siúlóid leathnaithe tháscach abhainn an Ghoirt molta | Foinse: BDP

4.3 Téama 10 | Spásanna poiblí a athshamhlú

Réamhrá

Feithiclí is mó atá i nGort an lae inniu - idir thrácht agus iad siúd atá páirceáilte. Déanann sé seo dochar d'úsáidí eile agus do thaitneamhacht lár an bhaile. Feabhsófar na sócmhainní tógtha agus nádúrtha go mór nuair a dhéanfar spásanna poiblí a athshamhlú, chomh maith le tarraingteacht lár an bhaile ina iomláine. Féachann an téama seo le feabhas a chur ar na spásanna agus ar an inrochtaineacht do gach úsáideoir, rud a chuideoidh le siopaí agus gnólachtaí agus a dhéanfaidh Gort mar áit a bhfuil an-éileamh air chun cónaí, oibriú, cuairt a thabhairt air agus staidéar a dhéanamh air.

Tograí

01 - Páirc Canon Quinn

Cúlra | Is clós glas stairiúil é Páirc Canon Quinn ar chúl an tséipéil, áit ar níodh caoirigh tráth ar lá an mhargaidh. Is limistéar aeráiochta é anois faoi úinéireacht an tséipéil agus á chothabháil ag oibríthe deonacha áitiúla. Mar sin féin, ní bhaintear dóthain úsáide as an bpáirc agus tá gá le feabhsú chun spás fáilteach, sábháilte glas a sholáthar do mhuintir na háite agus do chuairteoirí.

Togra | Tá sé beartaithe na bealaí isteach chuig an bpáirc a fheabhsú chun pramanna agus cathaoireacha rothaí a cheadú agus chun braistint sroichte feabhsaithe a sholáthar. Dhéanfaí na cosáin a leathnú agus a uasghrádú chun inrochtaineacht a chinntiú. Dhéanfaí limistéar gníomhaíochta

a fhorbairt sa chuid thuaidh den pháirc chun áiseanna súgartha a chur ar fáil do leanaí óga agus spásanna 'hangout' do leanaí níos sine, déagóirí agus daoine fásta, chomh maith le suíocháin agus boird picnicí. Ba cheart machnamh a dhéanamh freisin ar spásanna ciúine agus sábháilte a chruthú do dhaoine scothaosta i bpáirceanna.

Buntáistí

- Úsáid an spáis ghlas ríthábhachtach seo a fheabhsú agus a spreagadh;
- Iompar frithshóisialta a dhíspreagadh;
- Rochtain ar spás glas lár an bhaile a fheabhsú.

02 - Feabhsú an fhearainn phoiblí

Cúlra | D'éirigh leis an nGort maoiniú suntasach a mhealladh chun an réimse poiblí i lár an bhaile a fheabhsú. Trácht agus páirceáil is mó atá sa bhaile inniu, rud a chuireann isteach ar thaitneamh an bhaile, ar shábháilteacht gach úsáideoir agus ar luach agus ar chuma na hoidhreachta.

Togra | Tá sé beartaithe go ndéanfaí athshamhlú ar chroílár réimse poiblí an Ghoirt i lár an bhaile lena n-áirítear Cearnóg an Mhargaidh agus na sráideanna radacacha. Bheadh:

- Ailínithe bóithre nua, carrbhealaí níos cúinge;
- Pointí trasnaithe níos sábháilte agus cosáin níos compordaí;
- Soilsiú nua ar fud;

- Scéim comharthaíochta agus aimsithe bealaigh;
- Troscán sráide nua lena n-áirítear páirceáil rothair shainithe;
- Réasúnú ar pháirceáil sráideanna le soláthar d'úsáid phoiblí nua carrchlóis lasmuigh den tsráid;
- Crainn sráide a chur leis, plandú ar leibhéal íseal agus draenáil inbhuanaithe uirbeach.

Buntáistí

- Caighdeán beatha níos fearr do chónaitheoirí an Ghoirt;
- Lár baile níos tarraingtí ag spreagadh níos mó cuairteoirí agus ag cur leis an am a fhanann daoine sa bhaile;
- Córas páirceála eagraithe do gach úsáideoir.

Figiúr 78-79
Sceitsí táscacha molta | Foinse: BDP

78: Páirc Canon Quinn

79: Sráid-dreacha an Ghoirt

05

Cumasú na háite

Tá an chuid seo dírithe ar na céimeanna chun na tograí a chur i bhfeidhm mar atá leagtha amach i Roinn 4.

- 5.1 | Próiseas
- 5.2 | Seachadadh
- 5.3 | Foinsí maoinithe
- 5.4 | Na chéad chéimeanna eile
- 5.5 | Comhlíonadh polasaí

5.1 Próiseas

Tá bonn láidir ag an nGort chun cabhrú le Plean rathúil um Thús Áite do Lár an Bhaile a sheachadadh. Ba cheart go ndíreofaí ar dtús ar na tograí agus ar na tionscnaimh phraiticiúla atá sainiúil don láithreán. Is iad seo go príomha athchóiríú agus athúsáid foirgneamh aitheanta, idirghabhálacha dearaidh uirbigh.

Má chuirtear tús leis an bpróiseas athghiniúna trí na moltaí atá sa Phlean seo a thionscnamh, athrófar dearcthaí timpeall an Ghoirt, cuirfear rannpháirtíocht na hearnála príobháidí chun cinn agus spreagfar an rannpháirtíocht seo dá bharr sin. Ba cheart go gcuasódh sé seo timpeallacht ina dtagann tionscnaimh bhreise chun cinn, ón bPlean seo agus smaointe breise nach cuirfí san áireamh.

Tá seachadadh agus cur i bhfeidhm rathúil an Phlean seo fite fuaite le rannpháirtíocht agus rannchuidiú comhoibríoch na bpáirtithe leasmhara éagsúla mar a liostaítear iad seo a leanas:

- Comhairle Chontae na Gaillimhe;
- Foireann an Bhaile;
- Pobal áitiúil;
- An Oifig Náisiúnta um Thús Áite do Lár an Bhaile;
- Grúpa Comhairleach agus Maoirseachta Náisiúnta (NOAG);
- Úinéirí talún príobháideacha agus forbróirí.

Áirítear ar na leathanaigh seo a leanas plean seachadta ardleibhéil agus sraith gníomhartha chun na moltaí atá sa Phlean seo a thabhairt chun cinn.

Figiúr 80: Bealach isteach chuig Féile Chroí an Ghoirt, Páirc an Chanónaigh Quinn | Foinse: Foireann an Bhaile

5.2 Seachadadh

Togra	Gníomhartha	Fráma ama <ul style="list-style-type: none"> Gearthéarmach (1-2 bhliain) Meántéarmach (3-4 bliana) Fadtéarmach (5-7 mbliana) 	Úinéir gnímh
An Clochar: Lárionad cianoibre, nuálaíochta, cultúrtha agus pobail ilchuspóireach	Dul i dteagmháil le húinéirí an Chlochair chun socrúithe ceannaigh a fhorbairt agus maoiniú a fháil chun miondearadh a choimisiúnú ar an Clochar	Gearthéarmach	CCG agus Úinéirí Talún
	Maoiniú a fháil le bheith in ann an Clochar a cheannach	Meántéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
	Nuair is cuí, iarratais phleanála a chur chun cinn chun dearáí agus pleananna comhaontaithe a thabhairt chuig staid ullmhachta	Meántéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
	Iarratais ar mhaoiniú a chur isteach chun na moltaí comhaontaithe don Clochar a sheachadadh	Meántéarmach	CCG, Foireann an Bhaile, Coiste Forbartha Siúlóid Abhainn an Ghoirt agus Úinéirí Talún
Siúlóid feabhsaithe agus leathnaithe ar abhainn an Ghoirt	Iarratas a dhéanamh ar mhaoiniú chun Siúlóid Abhainn an Ghoirt a leathnú agus a fheabhsú	Gearthéarmach	CCG, Foireann an Bhaile, Coiste Forbartha Siúlóid Abhainn an Ghoirt agus Úinéirí Talún
	Dearáí mionsonraithe a fhorbairt	Gearthéarmach	CCG, Foireann an Bhaile, Coiste Forbartha Siúlóid Abhainn an Ghoirt agus Úinéirí Talún
	Scagadh comhshaoil a dhéanamh agus iarratas pleanála a chur isteach más gá	Gearthéarmach	CCG, Foireann an Bhaile, Coiste Forbartha Siúlóid Abhainn an Ghoirt agus Úinéirí Talún
	An togra a sheachadadh	Meántéarmach	CCG, Foireann an Bhaile, Coiste Forbartha Siúlóid Abhainn an Ghoirt agus Úinéirí Talún
Conair Oidhreachta	Teagmháil a dhéanamh le húinéirí/éascaitheoirí an chonair oidhreachta reatha	Gearthéarmach	CCG, Foireann an Bhaile, úinéirí/éascaitheoirí reatha na Conaire Oidhreachta, an Oifig Turasóireachta agus Úinéirí Talún
	Teagmháil a dhéanamh leis an bpobal agus le Diaspóra an Ghoirt chun iarracht a dhéanamh scéalta agus scéalta stairiúla a bhailiú ó mhuintir na háite le go bhféadfaí iad a chur san áireamh	Gearthéarmach	CCG, Foireann an Bhaile, úinéirí/éascaitheoirí reatha na Conaire Oidhreachta, an Oifig Turasóireachta agus Úinéirí Talún
	Moltaí sonracha a fhorbairt chun an rian oidhreachta reatha a fheabhsú agus a leathnú, lena n-áirítear digitiú, comharthaíocht / suiteálacha ealaíne	Meántéarmach	CCG, Foireann an Bhaile, úinéirí/éascaitheoirí reatha na Conaire Oidhreachta agus Úinéirí Talún
	Oibriú le bord turasóireachta agus Foireann an Bhaile chun an chonair oidhreachta a chur chun cinn mar áit is díol spéise agus mar cheann scríbe	Meántéarmach	CCG, Foireann an Bhaile, úinéirí/éascaitheoirí reatha na Conaire Oidhreachta, an Oifig Turasóireachta agus Úinéirí Talún
Áis il-spóirt lena n-áirítear páirceanna nua, áiseanna dornálaíochta, cúirteanna leadóige agus cispheile	Measúnú mionsonraithe a dhéanamh chun an riachtanas agus an soláthar reatha spóirt sa Ghort agus sna ceantair in aice láimhe a fháil amach	Meántéarmach	CCG, Foireann an Bhaile, Taisteal Gníomhach, Scoileanna Áitiúla, Clubanna Spóirt, Grúpaí Pobail Áitiúla agus Úinéirí Talún
	Príomhthosaíochtaí san ionad il-spóirt a shainiú agus dul i dteagmháil le páirtithe leasmhara áitiúla m.sh. scoileanna, clubanna spóirt	Meántéarmach	CCG, Foireann an Bhaile, Taisteal Gníomhach, Scoileanna Áitiúla, Clubanna Spóirt, Grúpaí Pobail Áitiúla agus Úinéirí Talún
	Measúnú talún a dhéanamh chun aon suímhanna féideartha don fhorbairt a aithint	Gearthéarmach – Meántéarmach	CCG, Foireann an Bhaile, Taisteal Gníomhach, Scoileanna Áitiúla, Clubanna Spóirt, Grúpaí Pobail Áitiúla agus Úinéirí Talún
	Ag brath ar shuíomh a aimsiú, iarratas a dhéanamh ar mhaoiniú chun staidéar féidearthachta a choimisiúnú	Fadtéarmach	CCG, Foireann an Bhaile, Taisteal Gníomhach, Scoileanna Áitiúla, Clubanna Spóirt, Grúpaí Pobail Áitiúla agus Úinéirí Talún
	Ag brath ar staidéar féidearthachta dearfach, dearáí mionsonraithe a fhorbairt agus iarratas pleanála a chur isteach	Fadtéarmach	CCG, Foireann an Bhaile, Taisteal Gníomhach, Scoileanna Áitiúla, Clubanna Spóirt, Grúpaí Pobail Áitiúla agus Úinéirí Talún
	Conraitheoir a fháil chun an scéim a sheachadadh	Fadtéarmach	CCG, Foireann an Bhaile (ag brath ar fhoinsé maoinithe) agus Úinéirí Talún
	Prionsabail agus deiseanna a chinneadh leis na sráideanna agus na spásanna laistigh den bhaile	Gearthéarmach	CCG, Foireann an Bhaile, Grúpa Bailte Slachtmhara an Ghoirt, Oifigeach Bithéagsúlachta CCG agus Úinéirí Talún
Glasú bailte agus feabhsú bithéagsúlachta	Straitéisí agus scéimeanna sonracha a fhorbairt ar féidir iad a chur i bhfeidhm	Gearthéarmach	CCG, Foireann an Bhaile, Grúpa Bailte Slachtmhara an Ghoirt, Oifigeach Bithéagsúlachta CCG agus Úinéirí Talún
	Iarratas a chur isteach agus maoiniú a fháil	Gearthéarmach go Meántéarmach	CCG, Foireann an Bhaile, Grúpa Bailte Slachtmhara an Ghoirt, Oifigeach Bithéagsúlachta CCG agus Úinéirí Talún
	An togra a sheachadadh	Gearthéarmach go Meántéarmach	CCG, Foireann an Bhaile, Grúpa Bailte Slachtmhara an Ghoirt, Oifigeach Bithéagsúlachta CCG agus Úinéirí Talún
Áiseanna turasóireachta	Measúnú a dhéanamh ar conas a d'fhéadfaí áiseanna turasóireachta a fheabhsú agus comparáid a dhéanamh le samplaí de bhailte Éireannacha thart ar an méid céanna	Meántéarmach	CCG, Foireann an Bhaile, oifig turasóireachta agus Úinéirí Talún
	Roinnt príomhthosaíochtaí a aithint, mar áis turasóireachta ar líne nó oifig thurasóireachta phearsanta	Meántéarmach	CCG, Foireann an Bhaile, oifig turasóireachta agus Úinéirí Talún

(Tábla ar leanúint)

Togra	Gníomhartha	Fráma ama <ul style="list-style-type: none"> • Gearrthéarmach (1-2 bhliain) • Meántéarmach (3-4 bliana) • Fadtéarmach (5-7 mbliana) 	Úinéir gnímh
Timpeallán Banthiama Gregory / Dealbhóireacht Ealaí	Dearaí tosaigh a fhorbairt don timpeallán agus dul i dteagmháil leis an mBoirinn agus Páirc na Cúile mar aon leis an bpobal áitiúil chun rogha roghnaithe a bhaint amach	Gearrthéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
	Iarratas a dhéanamh ar scéimeanna maoinithe	Gearrthéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
	Maoiniú a fháil chun an togra a sheachadadh	Gearrthéarmach go Meántéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
Stáblaí agus beairic an Mharra a chaomhnú	Plean Bainistíochta Caomhnaithe a bhunú do stáblaí agus beairicí mharra	Fadtéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
Scéim feabhsúcháin éadanas foirgneamh	Oibriú le húinéirí foirgneamh chun cabhrú leo iarratas a dhéanamh ar mhaoiniú chun a n-éadanas a fheabhsú	Gearrthéarmach	Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
	Roinnt príomhthosaíochtaí a aithint le díriú orthu agus foinse maoinithe a aithint le cur isteach uirthi	Gearrthéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
Ealain phoiblí i lár an bhaile	Maoiniú a fháil chun ealain phoiblí a aithint agus a ionchorprú i gcreatlach an bhaile mar chuid de mhaoiniú feabhsaithe an fhearainn phoiblí, agus spás taispeántais tiomnaithe a bhunú mar Ghailearaí laistigh den bhaile	Meántéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
	Ealaíontóirí áitiúla a thabhairt isteach i dtaispeántas nó imeacht ar nós comórtais áit ar féidir leis an bpobal áitiúil a bheith páirteach i roghnú na suiteála ealaíne	Meántéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
Úsáid agus cur i láthair foirgneamh folamh/tréigthe a fheabhsú	Measúnú mionsonraithe a dhéanamh ar réadmhaoiní fholmha sa Ghort agus stádas bonnlíne a bhunú i dtéarmaí dóighe, úinéireachta agus folúntais	Gearrthéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
	Sraith ceardlann agus seisiún faisnéise a eagrú agus a éascú ar na deiseanna maoinithe atá ar fáil, lena n-áirítear an Ciste Croí Cónaithe agus an tOrdú Ceannaigh Éigeantaigh (CPO) agus an clár um cheannach éigeantach	Gearrthéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
Páirc Canon Quinn	Faomhadh a bhaint amach don scéim	Gearrthéarmach	CCG, Foireann Chomhairleach agus Úinéirí Talún
	Dearaí mionsonraithe a fhorbairt don pháirc	Gearrthéarmach	CCG, Foireann Chomhairleach agus Úinéirí Talún
	Conraitheoir a fháil	Gearrthéarmach	CCG, Foireann Chomhairleach agus Úinéirí Talún
	Na tograí a sheachadadh	Gearrthéarmach	CCG, Foireann Chomhairleach agus Úinéirí Talún
Halla an Bhaile – Halla Éisteachta/ Spás Feidhmíochta	Staidéar féidearthachta a dhéanamh	Gearrthéarmach	Coiste Bainistíochta Halla Bhaile an Ghoirt agus Úinéirí Talún
	Tar éis staidéar féidearthachta dearfach, cuir isteach ar mhaoiniú chun Halla an Bhaile a athchóiriú agus a bhunathrú	Gearrthéarmach	Coiste Bainistíochta Halla Bhaile an Ghoirt agus Úinéirí Talún.
	Dearadh mionsonraithe a fhorbairt agus más gá, iarratas a dhéanamh ar chead pleanála	Gearrthéarmach	Coiste Bainistíochta Halla Bhaile an Ghoirt agus Úinéirí Talún.
	Conraitheoir a fháil chun an togra a sheachadadh	Meántéarmach	Coiste Bainistíochta Halla Bhaile an Ghoirt agus Úinéirí Talún.
Nascacht agus taisteal inbhuanaithe	Plean comhordaithe a fhorbairt do scéimeanna siúil agus rothaíochta laistigh den Ghort lena n-áirítear úinéireacht talún a aithint	Gearrthéarmach	CCG agus Úinéirí Talún
	Tús áite a thabhairt do scéimeanna Taistil Ghníomhach 'bua tapa' laistigh den bhaile agus iarratais phleanála a chur isteach do 2-3 scéim	Gearrthéarmach go Meántéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
	Iarratais ar mhaoiniú a chur isteach chun Scéimeanna Taistil Ghníomhach 'bua tapa' tosaíochta a sheachadadh	Gearrthéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
	Ceardlanna a óstáil agus a éascú ar na seachthorthaí gnó féideartha ó ghlasbhealaí agus tionsonaimh taistil ghníomhaigh	Gearrthéarmach	Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
	Tús a chur le tionscnaimh le haghaidh imeachtaí réigiúnacha/náisiúnta siúlóide agus rothaíochta amuigh faoin aer sa Ghort	Gearrthéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún

(Tábla ar leanúint)

Togra	Gníomhartha	Fráma ama • Gearrthéarmach (1-2 bhliain) • Meántéarmach (3-4 bliana) • Fadtéarmach (5-7 mbliana)	Úinéir gnímh
Páirc an bhaile agus páirc scátála	Láithreacha a shainaitint	Gearrthéarmach	CCG agus Úinéirí Talún
	Láithreáin a fháil agus tograí a ullmhú don pháirc agus ceaduithe riachtanacha a fháil	Meántéarmach	CCG agus úinéirí talún
	Iarratas a chur isteach agus maoiniú a fháil	Fadtéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
	Conraitheoir a fháil chun an togra a sheachadadh	Fadtéarmach	CCG agus Úinéirí Talún
Feabhsú an fhearainn phoiblí	Críochnú miondearadh, costálacha agus iarratais phleanála Chuid 8 do Chearnóg an Mhargaidh, an t-aimsiú bealaigh agus an chomharthaíocht agus an carchlós eas-sráide lena mbaianeann.	Gearrthéarmach	CCG, Foireann Chomhairleach agus Úinéirí Talún
	Iarratais ar mhaoiniú curtha isteach chun scéim an fhearainn phoiblí a sheachadadh	Gearrthéarmach	CCG agus Úinéirí Talún
	Cothabháil agus cothabháil limistéir ghlasa nua agus cearta slí poiblí	Meántéarmach	Foireann an Bhaile, CCG agus Úinéirí Talún
	Deiseanna a aithint chun imeachtaí nua agus feabhsaithe a sheachadadh i spásanna poiblí ar fud an bhaile	Meántéarmach	Foireann an Bhaile, Grúpaí Pobail Áitiúla agus Úinéirí Talún
Forbairt fhéideartha amach anseo: Talamh amach ó Lána Courtney	Maoiniú a fháil chun staidéar féidearthachta a choimisiúin lena n-áirítear iniúchadh ar riachtanais, dearadh coincheapa a fhorbairt	Meántéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
	Teagmháil a dhéanamh le húnéirí talún ar dháileachtaí talún a bheidh ag teastáil le haghaidh rochtana ar an láithreán	Meántéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
	Faoi réir staidéar féidearthachta dearfach, roghanna dearaidh an Choimisiúin agus tograí costais chaipitiúla agus Breithmheas ar an gCód Caiteachais Phoiblí don rogha comhaontaithe.	Meántéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
	Iarratas a dhéanamh ar chead pleanála	Fadtéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
	Iarratas a dhéanamh ar mhaoiniú caipitil chun an rogha tosaíochta a sheachadadh	Fadtéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
	Conraitheoir a fháil agus an fhorbairt a sheachadadh	Fadtéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún (ag brath ar fhoinsé maoinithe)
Forbairt fhéideartha amach anseo: Tailte cúil	Athbhreithniú tosaigh a dhéanamh ar an spás sna tailte cúil atá ann cheana féin laistigh de Lár Bhaile an Ghoirt agus iniúchadh a dhéanamh ar roghanna nó deiseanna cónasctha féideartha talún agus cónasctha san áireamh	Gearrthéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
	Tríd grúpa oibre na dTailte cúil, éascú a dhéanamh ar rannpháirtíocht le cónaitheoirí agus úinéirí talún chun roghanna féideartha cónasctha talún agus cóimeála talún a chinneadh	Meántéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
	Cur leis an athbhreithniú ar an bPlean Forbartha Contae atá ann faoi láthair agus le Plean Forbartha Contae a fhorbairt amach anseo le tuairimí forbartha ar úsáid na dtailte cúil sa toghchái	Meántéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
	Gort Baile Cliste	Athbhreithniú a dhéanamh ar dheiseanna chun digitiú a fheabhsú ar fud an Ghoirt	Gearrthéarmach
Iarratas a dhéanamh ar mhaoiniú do chlár dhigiteacha		Gearrthéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún
Clár dhigiteacha a sheachadadh		Gearrthéarmach	CCG, Foireann an Bhaile agus Úinéirí Talún

5.3 Foinsí maoinithe

Cistí Taistil Ghníomhach

- Tacú le forbairt bonneagair rothaíochta agus siúil ar ardchaighdeán lasmuigh de chathracha;
- Dírithe go sonrach ar bhailte agus sráidbhailte;
- Ciste Bonneagair Allamuigh Breise;
- Ciste breise €15 milliún curtha ar bun chun ‘Samhradh Sábháilte Allamuigh’ a chinntiú;
- Deartha le húsáid chun spás uirbeach lasmuigh a fheabhsú agus bonneagar siúil agus rothaíochta a fheabhsú.

CLÁR

- Maoiniú do thionscadail bhonneagair ar mhionscála i gceantair thuaithe;
- Tá na bearta a mhaoinítear faoin CLÁR liostaithe thíos:
 1. Tacaíocht do bhearta sábháilteachta scoile/pobail;
 2. Áiseanna áineasa pobail lasmuigh;
 3. Bearta folláine an chomhphobail;
 4. Gairdíní pobail agus cuibhrinn;
 5. Iompar soghluaisteachta agus cúram ailse.

Clár Feabhsaithe Pobail (CEP)

- Deontais bheaga chaipitil do ghrúpaí pobail chun ligean dóibh áiseanna i gceantair faoi mhíbhuntáiste a fheabhsú;
- Arna riar ag Coistí Forbartha Pobail Áitiúla (LCDCanna), le tacaíocht óna n-údaráis áitiúla.

Scéim Deontais Oidhreachta Pobail

- Tacaíonn sé le tionscadail chaipitil a fheabhsaíonn rochtain agus cuimsiú chuig láithreáin oidhreachta.

Ciste na Mol Nasctha

- Ciste €5 milliún chun na háiseanna moil atá ann cheana a mhéadú, ag soláthar deasca shealaíochta breise, spás oifige agus seomraí cruinnithe le haghaidh cianobair;
- Is féidir é a úsáid chun luchtú carranna leictreacha a sholáthar, chun rochtain do dhaoine faoi mhíchumas a uasghrádú agus chun áiseanna TF atá suite i Moil nó Pointí Nasctha Leathanbhanda (BCPanna) a fheabhsú.

Ciste na Struchtúr Stairiúil

- Tacaíonn sé le cosaint agus cothabháil struchtúir stairiúla agus chosanta;
- Deontais idir €15,000 agus €20,000 d'úinéirí agus caomhnóirí struchtúir stairiúil.

Cumann Seoirseach na hÉireann

Caomhnaíonn, cosnaíonn agus cothaíonn suim agus meas ar oidhreacht ailtireachta agus ealaíona maisiúla na hÉireann.

Clár LEADER

- Ciste le haghaidh tionscadal a fheabhsaíonn na nithe seo a leanas:
 - Turasóireacht tuaithe;
 - Forbairt fiontair;
 - Leathanbhanda;
 - Seirbhísí bunúsacha atá dírithe ar phobail ar deacair teacht orthu;
 - Óige na tuaithe;
 - Cosaint agus úsáid inbhuanaithe acmhainní uisce;
 - Bithéagsúlacht áitiúil;
 - Fuinneamh in-athnuaite;

Scéim Spásanna Poiblí Faoin Aer

- Tacaíocht do na húdaráis áitiúla chun spásanna poiblí a oiriúnú, a threalmhú nó a fheabhsú le haghaidh imeachtaí agus gníomhaíochtaí cultúrtha;
- Tugtar cuireadh do na húdaráis áitiúla tionscadail chaipitil a mholadh le haghaidh spásanna solúbtha lasmuigh le húsáid ar feadh na bliana;
- Suas le €250,000 ag ráta maoinithe tionscadail de 90%.

Scéim Infreastruchtúir agus

Áineasa Allamuigh

- Tacaíonn sé le príomhchuspóirí ‘Ár dTodhchaí Tuaithe’;
- Maoiniú chun taitneamhachtaí nádúrtha a fhorbairt i gceantair thuaithe;
- Saoráidí spóirt faoin aer a fhorbairt, lena n-áirítear cosáin allamuigh, cosáin, rotharbhealaí, Blueways, linnte taoide, clárchosáin ar snámh agus cosáin mharcaíochta;
- Bíonn an maoiniú idir €20,000 agus €500,000 ag brath ar mhéid na scéime.

Ciste Athnuachana agus Forbartha Tuaithe

- Gealltanas €1 billiún ón rialtas le hinfheistiú ó 2019 go 2027;
- Tá sé mar aidhm aige tacú le cruthú post i gceantair thuaithe, aghaidh a thabhairt ar dhídhaoine agus tacú le hinfheistíocht i mbailte agus sráidbhailte le daonra níos lú ná 10,000.

An Cumann um Chosaint Foirgnimh Ársa (SPAB)

- Pobal gníomhach cairdiúil a bhfuil sé mar aidhm aige an oidhreacht thógtha

náisiúnta iontach ar oileán na hÉireann ar fad a chosaint agus a chur chun cinn;

- Tá a choiste féin aige, ar a bhfuil 14 ball faoi láthair.

Scéim Athnuachana Bailte agus Sráidbhailte

- A cuireadh ar bun chun tacú le hathbheochan na mbailte agus na sráidbhailte chun feabhas a chur ar dhálaí maireachtála agus oibre ina bpobail agus cur lena n-acmhainneacht chun tacú le gníomhaíocht eacnamaíoch mhéadaithe;
- Uasdeontas de €500,000;
- Is iad na tionscadail a gheobhaidh maoiniú ná iad:
 - A mhéadaíonn tarraingteacht an bhaile nó an tsráidbhaile mar ionad tráchtála áitiúil;
 - A fheabhsaíonn timpeallacht agus taitneamhachtaí an cheantair ar mhaithe le cónaitheoirí, gnólachtaí agus cuairteoirí;
 - A chuireann poitéinseal turasóireachta don cheantar chun cinn.

UBU – D'Áit, Do Spás

- Tacaíochtaí scoile do dhaoine óga;
- Gníomhaíochtaí pobalbhunaithe den chuid is mó.

Tionscnamh na mBailte Stairiúla

- Tionscnamh chun athghiniúint oidhreacht-threoraithe a chur chun cinn agus chun cáilíocht ár mbailte agus sráidbhailte stairiúla a fheabhsú do chónaitheoirí agus turasóirí.

5.4 Na Chéad Chéimeanna Eile

Foireann an Bhaile

Mar atá leagtha amach i mBeartas um Thús Áite do Lár an Bhaile, tá Foireann an Bhaile, i gcomhar leis an údarás áitiúil, freagrach as seachadadh na dtionscadal. Beidh ról leanúnach ag Foireann an Bhaile maidir le maoirseacht a dhéanamh ar sheachadadh na dtionscadal, cumarsáid a dhéanamh le páirtithe leasmhara agus athbhreithniú a dhéanamh ar an bplean seo.

An tOifigeach Athghiniúna Baile

Leanfaidh an tOifigeach Athghiniúna Baile ag tacú le hobair leanúnach Fhoireann an Bhaile, ag cinntiú go bhforbrófar agus go seachadtar an Plean um Thús Áite do Lár an Bhaile.

Monatóireacht ar an bPlean

Tá sé ríthábhachtach go ndéanfadh an Fhoireann Baile agus an tOifigeach Athghiniúna Baile measúnú rialta ar dhul chun cinn an Phlean. Áireoidh sé seo torthaí a thomhas bunaithe ar na cuspóirí atá leagtha amach sa Phlean agus ailíniú an Phlean le cúinsí athraitheacha agus fachtóirí níos leithne a chinntiú.

Figiúr 81: Sráid an Mhargaidh, Gort 2023 | Foinse: BDP

5.5 Comhlíonadh le polasaí

Beartas LAP

Tograí TCF	Cuspóir / Beartas LAP an Ghoirt
Conair Oidhreachta	LU5: Áiseanna Pobail (CF) BH1: Oidhrecht thógtha BH2: Oidhrecht chultúrtha
Plean Bainistíochta Caomhnaithe do Stáblaí agus Beairicí Mharcra	DS1: Forbairt Ordaithe agus Sheicheamhach LU5: Áiseanna Pobail (CF) BH1: Oidhrecht thógtha
Spás Taibhithe Halla an Bhaile	DS1: Forbairt Ordaithe agus Sheicheamhach LU1: Lár an Bhaile/Tráchtála (C1) CF2: Áiseanna agus taitneamhachtaí pobail BH1: Oidhrecht thógtha
Ealaín Phoiblí i Lár an Bhaile	ED4: Forbairt turasoíreachta ED1: Forbairt eacnamaíoch UD1: Beartas um dhearadh uirbeach agus tírdhreach
Naisc liteartha – naisc a fhorbairt le Lady Gregory agus Yeats	ED4: Forbairt turasoíreachta ED1: Forbairt eacnamaíoch BH2: Oidhrecht chultúrtha
Spás feidhmíochta lasmuigh	DS1: Forbairt Ordaithe agus Sheicheamhach LU1: Lár an Bhaile/Tráchtála (C1) LU5: Áiseanna Pobail (CF) LU6: Spásanna Oscailte/Caitheamh Aimsire & Taitneamhacht (OS) CF2: Áiseanna agus taitneamhachtaí pobail
Áis il-spóirt lena n-áirítear cúirteanna leadóige agus cispheile	LU1: Lár an Bhaile/Tráchtála (C1) LU5: Áiseanna Pobail (CF) CF2: Áiseanna agus taitneamhachtaí pobail ED1: Forbairt eacnamaíoch
An Clochar: lárionad cianoibre, nuálaíochta, cultúrtha agus pobail ilchuspóireach	DS1: Forbairt Ordaithe agus Sheicheamhach LU1: Lár an Bhaile/Tráchtála (C1) LU4: Gnó & fiontraíocht (BE) LU5: Áiseanna Pobail (CF) CF1: Cuimsiú sóisialta agus rochtain uilíoch CF2: Áiseanna agus taitneamhachtaí pobail ED1: Forbairt eacnamaíoch BH1: Oidhrecht thógtha
Timpeallán / Dealbh Lady Gregory – Braistint teachta	LU9: Bonneagar Iompair (TI) ED1: Forbairt eacnamaíoch BH2: Oidhrecht chultúrtha
Nascacht iompair inbhuanaithe a fheabhsú (siúl, rothaíocht agus iompar poiblí) lena n-áirítear: <ul style="list-style-type: none"> Bealaí rothaíochta nua Timpeallacht fheabhsaithe do choisithe 	LU6: Spásanna Oscailte/Caitheamh Aimsire & Taitneamhacht (OS) LU9: Bonneagar Iompair (TI) TI1: Iompar inbhuanaithe, siúl agus rothaíocht TI2: Bóithre, sráideanna agus páirceáil TI4: Líonra sráideanna uirbeacha agus an lámhleabhar dearaidh do bhóithre agus sráideanna uirbeacha TI5: Feabhsuithe ar an líonra iompair UD1: Beartas um dhearadh uirbeach agus tírdhreach
Straitéis maidir le treobhealaigh agus comharthaíocht	LU9: bonneagar iompair (TI) ED4: Forbairt turasoíreachta ED1: Forbairt eacnamaíoch TI4: Líonra sráideanna uirbeacha agus an lámhleabhar dearaidh do bhóithre agus sráideanna uirbeacha

Úsáid agus cuma foirgneamh folamh/tréigthe a fheabhsú	DS1: Forbairt Ordaithe agus Sheicheamhach LU1: Lár an Bhaile/Tráchtála (C1) ED1: Forbairt eacnamaíoch
Baile Cliste Bainte Amach (seirbhísí digite a fheabhsú)	CF1: Cuimsiú sóisialta agus rochtain uilíoch ED1: Forbairt eacnamaíoch
Scéim feabhsúcháin i dtaca le héadanas foirgneamh agus na Sráideanna	DS1: Forbairt Ordaithe agus Sheicheamhach LU1: Lár an Bhaile/Tráchtála (C1) ED1: Forbairt eacnamaíoch UD1: Beartas um dhearadh uirbeach agus tírdhreach
Páirc an Bhaile agus Páirc Scátála	LU5: Áiseanna Pobail (CF) CF2: Áiseanna agus taitneamhachtaí pobail LU6: Spásanna Oscailte/Caitheamh Aimsire & Taitneamhacht (OS)
Forbairtí féideartha amach anseo: <ul style="list-style-type: none"> Talamh amach ó Lána Courtney Tailte Cúil Lár an Bhaile Talamh in aice leis an stáisiún traenach 	Cuspóir DS1 – Forbairt Ordaithe agus Sheicheamhach LU1: Lár an Bhaile/Tráchtála (C1) LU2: Cónaithe (R) LU5: Áiseanna Pobail (CF) LU9: Bonneagar Iompair (TI) LU12: Dlús forbartha RD1: Forbairt chéimnithe cónaithe RD7: Forbairt chomhoiriúnach ED1: Forbairt eacnamaíoch
Áiseanna feabhsaithe turasoíreachta	ED1: Forbairt eacnamaíoch ED4: Forbairt turasoíreachta
Cláir le haghaidh féilte agus imeachtaí	CF2: Áiseanna agus taitneamhachtaí pobail ED4: Forbairt turasoíreachta
Ullmhacht an Ghlasbhealaí	LU9: Bonneagar Iompair (TI) ED1: Forbairt eacnamaíoch ED4: Forbairt turasoíreachta TI1: Iompar inbhuanaithe, siúl agus rothaíocht
Nascacht fheabhsaithe chuig Páirc na Cúile	LU9: Bonneagar Iompair (TI) ED1: Forbairt eacnamaíoch ED4: Forbairt turasoíreachta TI1: Iompar inbhuanaithe, siúl agus rothaíocht BH2: Oidhrecht chultúrtha NH1: Oidhrecht agus bithéagsúlacht nádúrtha CF9: Líonra conláiste TI5: Feabhsuithe ar an líonra iompair TI12: Líonra Conláiste/Siúil/Rothaíochta
Siúlóid feabhsaithe agus leathnaithe feadh na habhann	LU5: Áiseanna Pobail (CF) LU6: Spásanna Oscailte/Caitheamh Aimsire & Taitneamhacht (OS) CF2: Áiseanna agus taitneamhachtaí pobail ED4: Forbairt turasoíreachta NH1: Oidhrecht agus bithéagsúlacht nádúrtha TI5: Feabhsuithe ar an líonra iompair TI12: Líonra Conláiste/Siúil/Rothaíochta TI4: Ag siúl CF6: Spásanna oscailte CF9: Líonra conláiste CF10: Páirc líneach feadh Abhainn Cannahowna/Abhainn an Ghoirt

Polasaí LAP (ar lean)

	<p>NH5: Líonraí bithéagsúlachta agus éiceolaíochta NH6: Acmhainní uisce NH7: Cosaint bhainistíochta comhshaoil NG9: Córais gheolaíochta agus gheomoirfeolaíochta NH11: Comhairliúchán le húdaráis chomhshaoil NH12: Cosaint ialtóga agus gnáthóga ialtóg</p>
Glasú bailte agus feabhsú bithéagsúlachta	<p>LU1: Lár an Bhaile/Tráchtála (C1) LU6: Spásanna Oscailte/Caitheamh Aimsire & Taitneamhacht (OS) NH1: Oidhreacht agus bithéagsúlacht nádúrtha</p>
Páirc Canon Quinn	<p>DS1: Forbairt Ordaithe agus Sheicheamhach LU1: Lár an Bhaile/Tráchtála (C1) LU6: Spásanna Oscailte/Caitheamh Aimsire & Taitneamhacht (OS) CF2: Áiseanna agus taitneamhachtaí pobail</p>
Feabhsú an fhearainn phoiblí	<p>DS1: Forbairt Ordaithe agus Sheicheamhach LU1: Lár an Bhaile/Tráchtála (C1) LU5: Áiseanna Pobail (CF) LU6: Spásanna Oscailte/Caitheamh Aimsire & Taitneamhacht CF2: Áiseanna agus taitneamhachtaí pobail ED1: Forbairt eacnamaíoch TI2: Bóithre, sráideanna agus páirceáil UD1: beartas um dheardh uirbeach agus tírdhreach BH1: Oidhreacht thógtha</p>
Carrchlós eas-sráide	<p>LU9: Bonneagar Iompair (TI) TI1: Iompar inbhuanaithe, siúl agus rothaíocht TI2: Bóithre, sráideanna agus páirceáil TI4: Líonrú sráideanna uirbeacha agus an lámhleabhar dearaidh do bhóithre agus sráideanna uirbeacha TI5: Feabhsuithe ar an líonra iompair UD1: Beartas um dheardh uirbeach agus tírdhreach</p>

Figiúr 82: Sráid an Mhargaidh, Gort 2023 | Foinse: BDP

BDP

Blackhall Green

Bóthar na gCloch

Baile Átha Cliath

Éire

D07 V0RF

BDP.